

**T.C.
TARIM VE KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI
SAKARYA İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**2008 YILI
FAALİYET RAPORU**

SAKARYA İLİ TARİHİ

Ülkemizdeki şehirler kronolojik sıralamaya tabi tutulduğunda Adapazarı, kuruluşları yeni olan iller arasına girer. Roma-Bizans devrinde bugünkü Adapazarı havzasında hiçbir yerleşim izi mevcut değildir.

13. asrın sonlarına doğru Osman Gazi'nin komutanlığında Konuralp, bugünkü Adapazarı havzasını fethetmiştir. İlk olarak batı Türkistan ve Azerbaycan'dan gelen göçebe Türk boyları buralarda köyler ve kentler kurmuşlardır.

Adapazarı, Sakarya'nın iki kolu arasında meydana gelen kara parçası (ada) üzerinde kurulmuştur. 1563 yılına ait bir vesika ve 1581 yılında Akyazı Ada Kadılığına yazılan ve bu yöreden nahiye diye bahseden bir ferman bugünkü şehrin mazisini aydınlatan ilk ışıklardan biridir. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde (1648) Adapazarı'ndan Bolu'nun nahiyesi diye bahsedilmekte ve bu yörenin yerleşim alanı olduğunu göstermektedir.

Bugünkü şehrin adı, Ada köyünde kurulan pazara mahsullerini satmak üzere civar köylerden ve göçebe aşiretlerinden gelen halk tarafından ADAPAZARI olarak verilmiştir.

II. Mahmut zamanında (1837) Adapazarı kaza haline gelmiştir. 19. asrın sonlarına doğru Kocaeli Vilayeti'nin kazası olmuştur. 22 haziran 1954 tarihinde 6419 sayılı kanunla il olmuş ve SAKARYA adını almıştır. Adapazarı ve civarının ilk Türk sakinleri, göçebeliği terk ederek yerleşik düzene geçen Türkmen aşiretleri Yörüklerdir. Bugün ADAPAZARI mahallelerinin adları Türk oymaklarının adları ile anılır. (Tığcılar, Hasırcılar, Semerciler, Papuçcular, Yağcılar, Çıracılar gibi.)

Adapazarı'nın Kurtuluş Savaşında da önemli bir yeri vardır. Ali Fuat Cebesoy, Sırrı Bey, Hasan Cavit Bey, Çerkez Sait Bey, Koçzade Mahmut Bey, Cevat Bey, Metozade Hüseyin Efendi, Abdurrahman Bey, Kaymakam Tahir Bey, İbsiz Recep, Kazım Kaptan, Halit Molla gibi pek çok kahramanımız Kuvva-i Milliye hareketine sağladıkları yardım ve destekle Milli Mücadelenin şerefli sayfalarında yer almışlardır.

İLİN COĞRAFİ YAPISI

Yeri ve Yüzey Şekilleri

Bulunduğu coğrafyanın yeraltı ve yerüstü zenginlikleri Sakarya'yı bugün gelişmekte olan Türkiye sanayinin en gözde illerinden birisi durumuna getirmiştir. İlimiz, ülke ekonomisinin en zengin bölgesi olan Marmara'yı Anadolu'ya bağlar.

TEM ve D-100 (Eski E-5) uluslararası karayolları ile Haydarpaşa-Arifiye demiryolu hattı, Avrupa'yı Asya'ya bağlayan uluslararası kara ulaşımı olarak Sakarya'nın coğrafi konumunu öne çıkarmaktadır. Kocaeli'nin, Sakarya İli sınırında bulunan Köseköy Cengiz Topel Havaalanı'nın sivil havacılık ulaşımına açılması ve Hendek'te 2.OSB'ye entegreli olarak yapılması düşünülen Kargo havaalanı da, Sakarya'ya çağdaş ulaşım avantajlarını getirecektir.

İl toprakları coğrafi değerler bakımından, 29 derece 57 dakika, 30 derece 53 dakika doğu boylamları ile 40 derece 17 dakika, 41 derece 13 dakika kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. İl merkezi olan Adapazarı, İstanbul'a göre 1 derece 25 dakika doğudadır.

İl topraklarının şekli, güneyden kuzeye doğru bir dikdörtgene benzer. Sakarya ili topraklarının izdüşüm alanı 4.821 km², topografik alanı ise 5.015 km²'dir.

Doğudan Bolu, batıdan Kocaeli ve Bursa, güneyden Bilecik ve kuzeyden de Karadeniz ile çevrelenmiştir.

İl, yüzey şekilleri bakımından doğu-batı doğrultusunda uzanan birbirinden çok farklı üç kesimden oluşur. Güneyde Sakarya Nehri'nin izlediği dar ve derin Geyve Boğazı'nın iki yanında, Samanlı Dağları'nın doğu uzantısı olan ve yükseltisi 1000 metreyi aşan engebeler bulunmaktadır.

Vadilerle derin bir şekilde yarılmış olan bu kesimde tarım bakımından önemli başlıca düz alan Sakarya Nehrinin suladığı Pamukova'dır. İlin orta kesimini, Sakarya Nehri ve Mudurnu Çayı'nın taşıdığı alüvyonlarla doldurulmuş, tektonik kökenli bir çukurluk olan ve Akova da denilen Adapazarı Ovası kaplar. Adapazarı Ovası'nın kuzeyi ile Karadeniz arasında, Kocaeli Plâtosunun uzantısı olan az yükselteli bir platolar ve tepeler silsilesi yer alır. Birbirinden farklı bu üç bölüm arasında doğal bir yol oluşturan Sakarya Nehri, Karasu İlçesinin batısında belirgin olmayan bir delta yaparak Karadeniz'e dökülür. İl toprakları Kuzey Anadolu Fay Sistemi üzerinde ve yer kabuğunun yıkıcı depremlerle sarsıldığı bir kuşakta yer alır.

Sakarya İli'nin Karadeniz'de Bolu ve Kocaeli sınırları arasında uzanan 60 km. uzunluğunda bir kıyı şeridi mevcuttur. Bu kıyılarda önemli girinti ve çıkıntılara rastlanmaz. Kıyı boyunca kumsal düzlükler devam eder.

İl toprakları içinden geçen en önemli akarsu Sakarya Nehri'dir. Bunun dışında diğer önemli dere ve çaylar şunlardır: Çark Suyu (45 km), Mudurnu Çayı (65 km), Dinsiz Çayı (34 km), Darıçayırı Deresi (33 km), Maden Deresi(30 km), Melen Deresi(30 km), Karaçay (29 km), Akçay Deresi, Yırmaç Deresi.

İlin en önemli gölü Sapanca Gölü olup, yüzölçümü 4200 hektar'dır. İlin içme suyu buradan karşılanmaktadır. Sapanca Gölü dışında il hudutları içinde Taşkısık Gölü(90 hektar), Poyrazlar Gölü (60 hektar), Büyük Akgöl (190 hektar), Küçük Akgöl (20 hektar), Acarlar Gölü (1562 hektar) ve diğer küçük göller bulunmaktadır.

İl sınırları içerisinde Karadağ, Samanlı Dağları, Keremali Dağı ve Oflak Dağı bulunur.

Bitki Örtüsü

Sakarya İlinde doğal bitki örtüsü genellikle ormandır. Bunlar daha ziyade nemcil Karadeniz ormanları özelliğini taşırlar. İl ormanlarını oluşturan ağaç türleri arasında kayın başta olmak üzere meşe, gürgen, kavak, kestane, ıhlamur, çınar, dişbudak, kızılalağaç ve çam türleri sayılabilir. İlin Karadeniz kıyısı yakınlarında maki toplulukları da görülür. Makilerde kocayemiş, şimşir, akdiken, ardıç, çoban püskülü, kermes meşesi, böğürtlen, dikenli mersin, ayı üzümü ve orman gülü gibi bitkiler bulunur.

Ayrıca doğal flora içerisinde ballıbaba, kekik, gelincik, deve diken, hardal, papatya, üçgül ve yonca türleri lokal olarak yoğunluk göstermekte ve iyi bir polen kaynağı oluşturmaktadır.

İklim

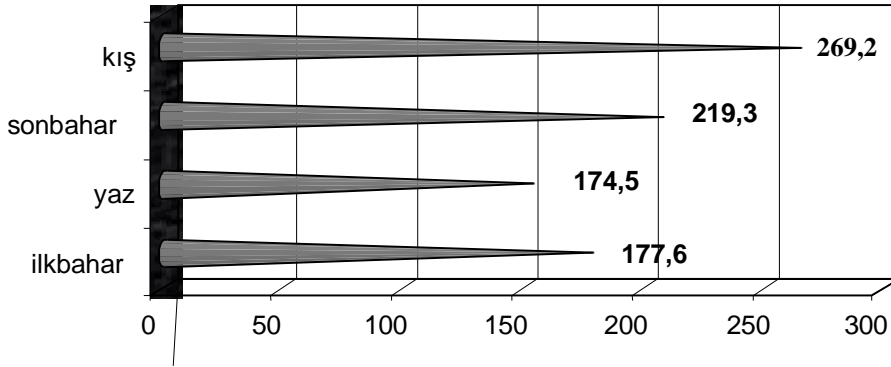
Sakarya havzasında yer alan ilimizde Marmara ve Batı Karadeniz iklim bölgesinin özellikleri hüküm sürmektedir. Yazları sıcak ve yağmurlu, kışları ılık ve yağışlıdır. Karadeniz ve Marmara Denizi arasında yer alan, bu denizlerden yüksek dağlarla ayrılmış olan il toprakları üzerinde iklim sert değildir. Uzun yıllar ortalamalarına göre yağışın mevsimlere dağılışı, ilkbahar aylarında 177,6 mm, yaz aylarında 174,4 mm, sonbahar aylarında 219,3 mm, kış aylarında ise 269,2 mm şeklinde olmak üzere yıllık yağış ortalaması 840,6 mm dir.

Yağışlarla ilgili verilerden de anlaşılacağı üzere il dört mevsimde de yağış almaktadır. Bu durum bazı bitkilerin sulamaya ihtiyaç duymadan yetiştirilmesine imkan tanımakta ise de kurak geçen yıllarda ve 2. ürün ekilişlerinde sulama problemleri yaşanmaktadır.

Uzun yıllar ortalaması tablodaki gibi olmakla birlikte son iki yıldır iklimde gözle görülür farklılık oluşmuş, 2000 yılı yağış miktarı 1.016 mm, nispi nem ise % 73,9 dolaylarında seyretmiş, 2002 yılında yağış 937 mm, nispi nem % 73,9, 2003 yılında, yağış 735,4 mm nispi nem ise ortalama %73,34, 2004 yılında yağış 952,4 mm. nispi nem %71,1, 2005 yılında yağış 650,8 mm, nispi nem %71,1, 2006 yılında yağış 650,5 mm. ortalama sıcaklık 14,9 °C , 2007 yılında ise yağış 678,7 mm. ortalama sıcaklık 15,7 °C. olmuştur.

Son yıllarda görülen yüksek sıcaklık ve yaz aylarında yağışın yetersiz kalması sulama ve sulama projelerine olan ihtiyacı gündeme getirmiştir.

Yağışın Uzun Yıllar Ortalaması Mevsimlere Göre Dağılımı

Sakarya'da Ortalama İklim Verileri (uzun yıllar ortalaması 1975-2007)

Meteorolojik Değerler	Ortalama Veriler
Ortalama sıcaklık (OC)	14,4
Ortalama yüksek sıcaklık (OC)	19,5
Ortalama düşük sıcaklık (OC)	9,92
Ortalama güneşlenme süresi(saat)	5,238
Ortalama yağışlı gün sayısı	9,916

Nüfus ve İdari Yapı

Ekonomisi bu güne kadar tarım ve ticarete bağlı olarak gelişen Sakarya, 1990 yıllarından sonra sanayi ağırlıklı gelişme sürecine girmiştir. 1990 yılında nüfusun yüzde 55'den fazlası kırsal kesimde yaşarken, sanayinin çok kısa zaman içinde büyük bir gelişme göstermesiyle, 1997 yılında şehirde yaşayan nüfusun oranı yüzde 50'ye yükselmiştir. Ancak, 17 Ağustos 1999 depremi sonrası yaşanan sosyo-ekonomik şartların etkisiyle kırsal alanda yaşayan nüfus %55'ler seviyesine ulaşmıştır.

2007 yılında yapılan genel nüfus sayım sonuçlarına göre İl nüfusu 835 bin 222'dir. Nüfusun 412 bin 994'ü Adapazarı İlçesi'nde, bunun % 91,45'i şehir merkezinde ikamet etmektedir. İl genelinde 241.108 kişi köylerde (Toplam nüfusun % 28,87 'si), 594.114 kişi şehirde (toplam nüfusun % 71,13 ü) yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğu (Kilometrekareye düşen nüfus) Türkiye ortalaması 92 iken ilimizde 173 kişidir.

22 Mart 2008 tarihli resmi gazetede yayımlanan 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra ilimizde 16 ilçe, 40 belediye ve 428 köy bulunmaktadır.

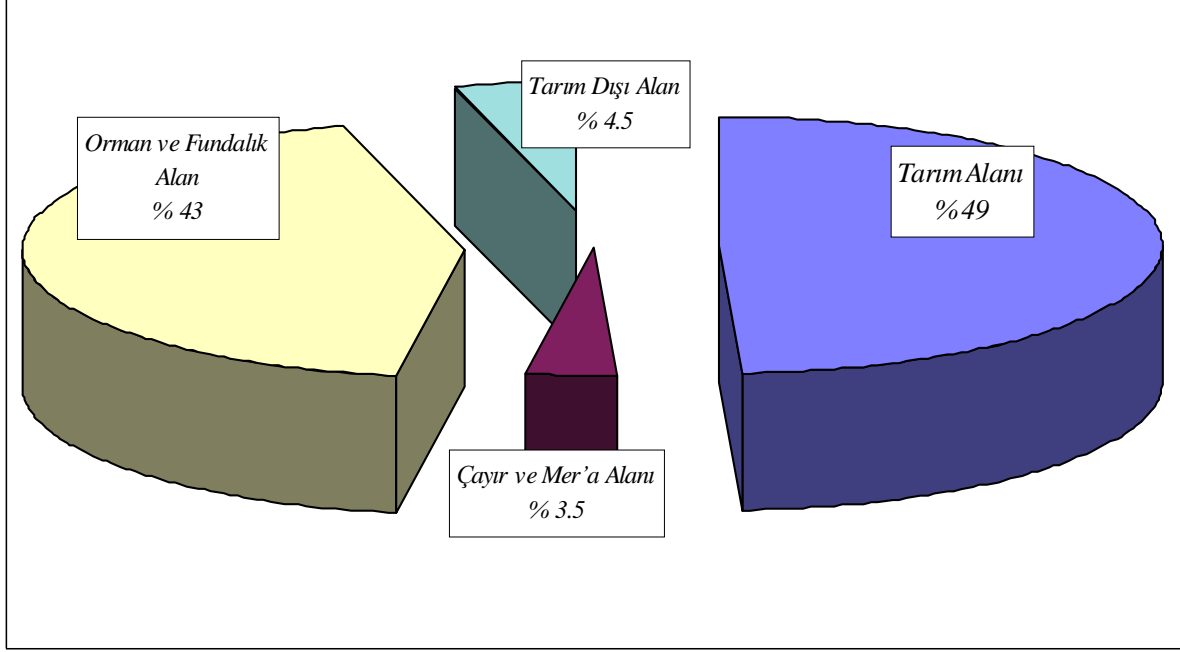
Sakarya ili ilçeler itibariyle nüfusun kent-köy dağılımı, (2007 Nüfus Sayımı)

İlçeler	Toplam Nüfus	Şehir Nüfusu	% Oran	Köyler Nüfusu	% Oran	Alanı (km2)	Tarım Alanı (hektar)
Merkez*	412.994	377.683	91,45	35.311	8,55	650	44.700
Akyazı	83.255	37.729	45,32	45.526	54,68	593	27.657
Ferizli	23.491	12.733	54,20	10.758	45,80	158	13.663
Geyve	45.923	19.802	43,12	26.121	56,88	628	14.552
Hendek	74.890	45.090	60,21	29.800	39,79	590	29.266
Karapürçek	12.250	7.467	60,96	4.783	39,04	188	3.833
Karasu	51.596	25.607	49,63	25.989	50,37	458	29.299
Kaynarca	23.366	5.278	22,59	18.088	77,41	352	22.789
Kocaali	24.521	13.089	53,38	11.432	46,62	282	20.656
Pamukova	25.767	15.181	58,92	10.586	41,08	293	12.710
Sapanca	35.551	23.202	65,26	12.349	34,74	152	1.338
Söğütü	14.115	8.306	58,85	5.809	41,15	143	11.146
Taraklı	7.503	2.947	39,28	4.556	60,72	334	13.747
Toplam	835.222	594.114	71,13	241.108	28,87	4.821	245.356

*: Merkez ilçe nüfusu 5747 sayılı kanun gereği kurulan Adapazarı, Arifiye, Erenler, Serdivan ilçeleri nüfusedir.

İLİN ARAZİ YAPISI -TOPRAK VE SU REJİMİ

Sakarya İlinde tarım yapılan topraklar 245 bin 356 hektar genişlikle ilin topografik alanının yaklaşık %49'unu iz düşüm alanının %51 ini kaplamaktadır. Sulanabilme kabiliyetine haiz 93 bin hektarlık alanın yaklaşık 20 bin hektarlık (toplam alanın %8'i) bölümünde sulama ünitelerinden fiilen yararlanılarak sulu tarım yapılmaktadır. İl topraklarının kullanım amacına göre dağılımı şöyledir:

Arazi kullanımı

Sakarya nehri havzasından görünüm

Sakarya İli Tarım Arazilerinin Kullanım Amacına Göre Dağılımı

Tarım Alanlarının Dağılımı	Hektar	%
Tarla Arazisi	109625	44,68
Sebze Arazisi	9240	3,77
Meyve Arazisi	6757	2,75
Fındık	68563	27,94
Bağ	3599	1,47
Zeytin	417	0,17
Kavak	8750	3,57
Diğer Kullanım Amaçlı Arazi	46423	18,92
İkinci Ürün Ekilişleri	- 8019	-3,27
Toplam	245356	100,00

Bu alanlar yaklaşık 60 bin aile tarafından kullanılmakta ve işletme başına düşen ortalama arazi miktarı 41 dekadır. İşletmelerin ancak %21'i 50 dekarın üzerinde arazi varlığına sahiptir.

TARIMIN İLİMİZ EKONOMİSİNDEKİ YERİ

Ülke genelinde tarım sektörü; 2008 yılı verilerine göre GSMH içinde %7,5'lik payla inşaat, ticaret, sanayi sektörlerinden sonra dördüncü sırada yer almakta iken, diğer sektörler karşısında sanayinin tartışılmaz üstünlüğü görülen Marmara bölgesinin bir ili olan Sakarya'da ise %24'lük pay ile ilk sırada yer alarak sanayiye kaynak aktaran itici bir güç konumundadır. İlimiz ekonomisi içerisinde tarım sektörü önemli bir paya sahiptir.

Tarımsal GSH'nın Alt Sektörlere Göre Dağılımı

Üretim	Üretim Değeri YTL 2007	% Oranı	Üretim Değeri YTL 2008	% Oranı
Tarla Bitkileri Üret.	242.019.280	14,1	262.906.327	14,6
Sebze Üretimi	99.019.001	5,8	111.800.060	6,2
Meyve Üretimi	554.376.750	32,4	527.212.800	29,4
Hayvansal Üretim	809.018.511	47,3	885.726.744	49,5
Su Ürünleri Üretimi	6.259.226	0,4	7.198.110	0,4
Toplam	1.710.692.768	100,0	1.794.844.040	100

2008 yılında bir işletme başına düşen GSH 30 bin 155 TL.'dir. İşletmelerdeki ortalama fert sayısının 5,5 olduğu varsayıldığında fert başına düşen GSH 5 bin 483 TL olmaktadır.

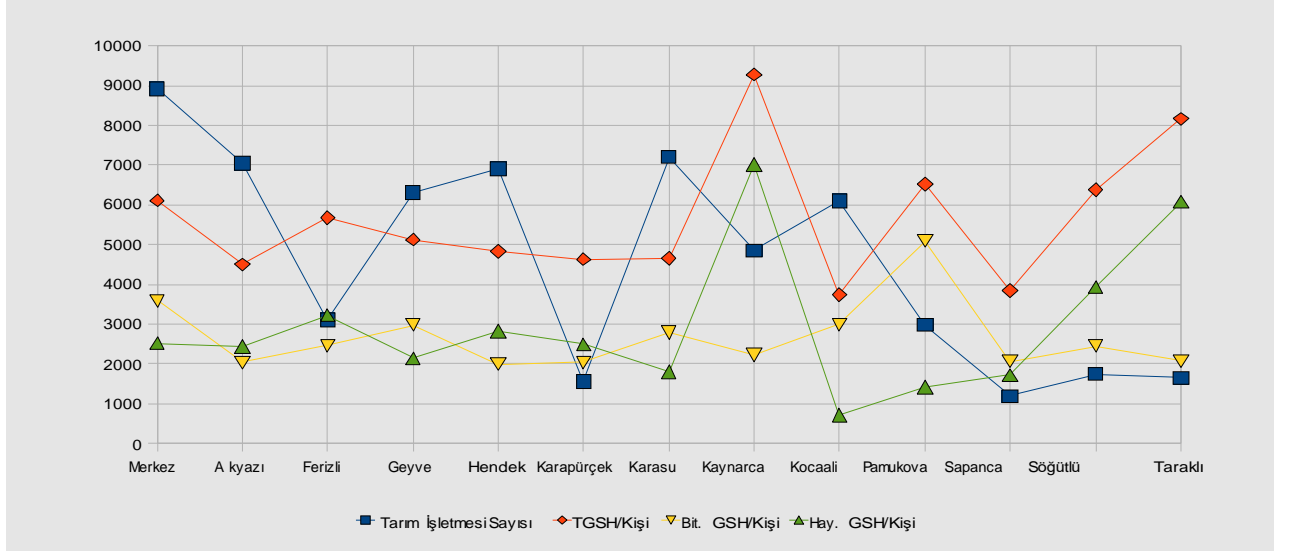
Tarımsal üretim değeri bu yılın cari fiyatlarına göre 1 milyar 795 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu değer sektörler göre dağılımına baktığımızda %49,5'lük bir payla hayvansal üretim ilk sırada yer almaktadır. Bunu %29,4'lük oranla meyve üretimi, %14,6'lık oranla tarla bitkileri üretimi ve %6,2'lik oranla sebze üretimi izlemektedir.

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere tarımsal üretim değerinde 2007 yılına göre %5'lik bir artış olmuştur. Sektörlere göre üretim değeri dağılımlara bakıldığında meyvecilikten elde edilen üretim değerinin bir önceki yıla göre %5 oranında azaldığı görülmektedir. Bunun nedeni ise 2008 yılındaki fındık fiyatlarının bir önceki yıla göre düşük olmasıdır.

İlin güneyinde yer alan ilçelerimizde sebzeçilik ve çeşitli meyveler, orta kesimde başta mısır olmak üzere tarla ziraatı ve sebzeçilik, kuzeye gidildikçe fındığın öne çıktığı görülmekle birlikte il genelinde hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır.

Bazı tarımsal istatistiklerin ilçeler üzerinden dağılımını aşağıda görülmektedir.

İlçelerde Tarımsal İşletmeler, Kişi Başına TGSH, TL, 2008

Tarım işletmelerinin dağılımına bakıldığında en fazla işletme sırayla Merkez, Karasu, Akyazı ilçeleri ilk sıralarda yer almaktadır. Kişi başına tarımsal GSH değerlerine bakıldığında, il ortalaması 5 bin 483 TL' nin üzerinde değere sahip ilçeler Kaynarca, Taraklı, Söğüt, Pamukova, Merkez olarak sıralanmaktadır. Bu değer sektörel dağılımı incelendiğinde özellikle Kaynarca ve Taraklı İlçelerinin hayvansal üretimden elde edilen GSH değerinin bitkisel üretime oranla daha yüksek olduğu görülmektedir, Pamukova ve Kocaali ilçelerinde ise tam tersi bir durum söz konusudur.

Tablodan anlaşılacağı üzere tarımdan elde edilen gelirin kişi başına dağılımında Kaynarca ve Taraklı İlçeleri ön plana çıkmaktadır. Bu da söz konusu bu ilçelerimizdeki temel geçim kaynaklarının tarımsal faaliyetlere dayalı olduğunu göstermektedir.

BİTKİSEL ÜRETİM

Geyve Festivali Meyve Sebze

Arazilerin küçük ve parçalı olması ilin tarımsal geleceğinde sebzeçilik sektörünü ön plana çıkarmaktadır. 1995 yılından bu yana uygulanan projeli faaliyetlerle yoğunlaştırılan eğitim ve yayım çalışmaları sonucunda üreticilerde açık ve örtüaltı sebze kültürünün gelişmesi; ekim alanları, çeşitlilik ve üretimde kayda değer artışlar getirmiştir.

Tarım alanlarının % 44,65'inde tarla tarımı yapılmaktadır. Tarla tarımı yapılan alanın % 43,14'ünde üretilen mısır da, ekim alanları açısından olduğu gibi endüstride kullanımı açısından da önemli bir yer tutmaktadır.

İlimizde fındık yetiştiriciliği yapılan alan, toplam tarım alanlarının %28'sine tekabül etmektedir. Bu alandan elde edilen fındık geliri, tarımdan elde edilen gelirin %21'i, meyvecilikten elde edilen toplam gelirin %70' ü kadardır. Buradan da anlaşılacağı üzere fındık, İlin tarımında ve ekonomisinde önemli bir yere sahiptir.

İl genelinde üretim payı olarak % 3 gibi küçük bir paya sahip olan bağcılık sektörü, özellikle Geyve ve Pamukova ilçelerimizde önemli geçim kaynağıdır.

İlimizde toplam tarım yapılan alan 245356 hektar olup tarla tarımından geriye kalan 9.344 ha. alanda sebzeçilik, 6.839 ha. alanda meyvecilik, 69.450 ha. alanda fındık yetiştiriciliği, 3.603 hektarlık alanda bağcılık, 9.100 ha. alanda kavakçılık ve 419 hektar alanda ise zeytincilik yapılmaktadır. İlimizin tarımsal yapısı polikültür bir özellik göstermekte, işlenen tarım alanlarında en fazla tarla bitkileri yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Tarla Bitkileri Üretimi

İlimizde uygulanan tarla tarımında ağırlıklı olarak yer alan ürünler arasında, mısır ile münavebe bitkisi olarak buğday, endüstri bitkilerinden şeker pancarı ile ayçiçeği, yumrulu bitkilerden patates ve yem bitkilerinden yonca sayılabilir. Buğday, mısır, şekerpancarı ve ürünlerde ilimizdeki verim, Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Tarla bitkileri üretim değerinin ilçeler üzerinden dağılımını incelediğimizde %37,82 ile birinci sırada Merkez ilçe, %19,37 ile Akyazı, %17,76 ile Kaynarca ve %11,37 ile Geyve İlçesi olarak sıralanmaktadır.

İlimizde Önemli Tarla Bitkileri Ekiliş ve Üretim Miktarları, dekar, ton, kg/dekar,2007- 2008

Ürünler	2007			2008		
	Ekim Alanı	Üretim	Verim	Ekim Alanı	Üretim	Verim
Mısır	472.874	410.112	867	481.442	392.905	816
Buğday	212.465	80.835	380	198.149	91.084	460
Arpa	48.850	17.513	359	48.887	18.447	377
Ş.pancarı	49.200	294.350	5.983	48.563	273.845	5.639
Fiğ	43.863	25.049	571	48.092	24.717	514
Yonca	50.033	68.852	1.376	47.653	69.905	1.467
Ayçiçeği	29.146	3.331	114	34.322	5.682	166
Patates	11.422	23.013	2.015	11.500	27.575	2.398
Kuru fas.	4.410	863	196	2.920	587	201
Tütün	4.825	1.447	300	2.500	763	305
Korunga	556	461	829	834	1230	1475

Mısır

Mısır ekim alanı 2007 yılında 47 bin 287 hektar olup üretim miktarı 410 bin 112 ton'dur, 2008 yılında ekim alanı 48 bin 887 hektar, üretim miktarı ise 392 bin 905 ton olarak gerçekleşmiştir. Mısır insan gıdası ve hayvan yemi olarak kullanılmasının yanı sıra sanayide de alkol, ispirto, yağ, irmik vs. gibi ürünlerin üretiminde hammadde olarak kullanılmaktadır. Mısır ekimi Merkez, Akyazı, Söğütlü ve Ferizli ilçelerinde ağırlıklı olarak yapılmaktadır. Ülke ihtiyaçları ve taleplerin karşılanması bakımından, ekimi ilk ürün ve ikinci ürün şeklinde yapılan mısır üretiminde, ağırlığı ilk ürün ekilişlerinin teşkil ettiği görülmektedir. İkinci ürün mısır ekilişleri ise silajlık yem yapımında ve "haşlamalık, kebablık" tabir edilen şekilde değerlendirilmektedir.

Hasat öncesi mısır

Buğday

İlimizde taban arazilerde olduğu gibi meyilli arazilerde de üretimi yapılabilen buğday münavebede yer almaktadır.

Buğday ekilişlerinin tamamı ekmeklik çeşitlerdir. Üretici, sertifikalı tohumluk kullanımı ile birlikte ekim, dikim, bakım, mücadele ve hasat teknikleri gibi pek çok konuda yeterli bilgiye sahiptir. Kullanılan buğday tohumlukları ortalama üç yılda bir değiştirilmekte ve yenilenmektedir. 19 bin 814 hektar alanda ekilişi yapılan buğdaydan 2008 yılında 91 bin 084 ton üretim sağlanmıştır. En fazla buğday ekilişi Merkez, Geyve, Kaynarca ve Taraklı ilçelerinde yapılmaktadır.

Şeker Pancarı

Şeker pancarı tarım ürünleri içinde birim alandan fazla gelir getiren bitkilerin arasında yer alır. Ayrıca önemli bir ön bitki (münavebe bitkisi) etkisine sahip olması nedeniyle toprak verimliğinin yükselmesini dolayısı ile kendinden sonra ekilecek bitkilerin veriminin artmasını sağlar. İlimizde şeker pancarı tarımı Adapazarı Şeker Fabrikası'na bağlı sözleşmeli üretim şeklinde yapılmaktadır. Şeker pancarı, yan ürünlerinin tamamı değerlendirilen bir bitki olmasının yanı sıra, üretim ve işleme periyodu içinde kullanılan girdiler ile birçok sektörde dolaylı olarak katma değeri artırıcı önemli bir rol oynamaktadır. Şeker pancarının yan ürünlerinden yaş küspe hayvan yemi olarak değerlendirilirken melas da yem sanayinde ve diğer sanayilerde (gıda, ispiro, beton) kullanılmaktadır. Şeker pancarının yan ürünü olan yaş pancar posası ve melas ile pancarın baş ve yaprak kısmı, hayvan yemi olarak kullanılmaktadır. Bu yan ürünlerin kolay temin edilebilir ve ucuz olması, hayvancılığın gelişmesine yardımcı olmakta ve bu kesime ek gelir kaynağı yaratmaktadır.

İlimizde şeker pancarı 2007 yılında 4 bin 920 hektar alanda ekilmiş olup 294 bin 350 ton ürün alınmıştır. 2008 yılında 4 bin 856 hektar alanda, 273 bin 845 ton ürün alınmıştır. Şeker pancarının yaygın olarak ekildiği ilçeler Merkez, Söğütü, Akyazı ve Pamukova'dır.

Ayçiçeği

İlimizde 3 bin 432 hektar alanda ekilen ayçiçeğinden toplam 5 bin 682 ton ürün elde edilmiştir. Hibrit tohumluk kullanımı %90'lara varan ayçiçeğinin en fazla üretildiği ilçemiz Kaynarca'dır.

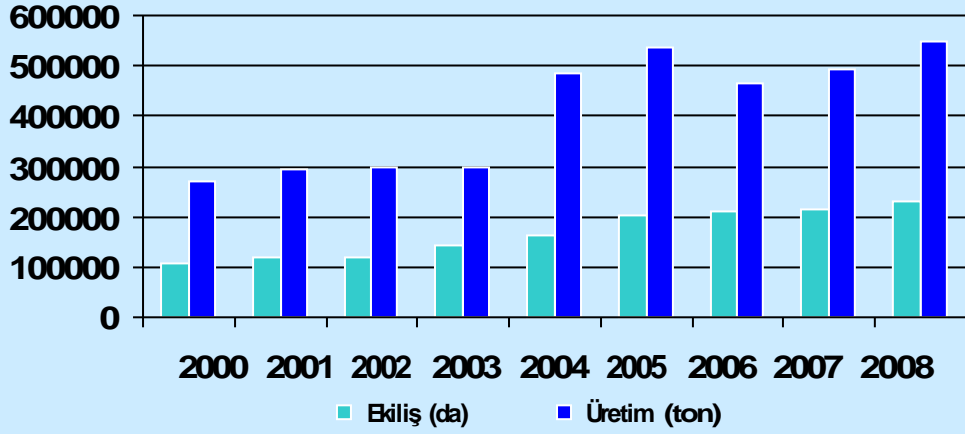
Yem Bitkileri

İlimizde hayvan beslenmesinde önemli bir yeri olan yem bitkilerinde özellikle silajlık mısır, yonca, fiğ ve korunga ekilişleri dikkat çekmektedir. 10 Mayıs 2000 tarihli Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Kararname ile Yem Bitkileri üretimi destekleme kapsamına alınmıştır. Bu uygulamanın başlaması ile İlimizde yem bitkileri üretiminde önemli artışlar olmuştur.

2000-2008 Yılları Yem Bitkileri Ekiliş ve Üretim Miktarları

Yem Bitkileri	2000		2008	
	Alan (ha)	Üretim (ton)	Alan (ha)	Üretim (ton)
Silj. Mısır	4.307	209.710	9.411	411.766
Yonca	3.460	48.535	4.765	91.991
Fiğ	2.860	10.737	4.809	27.483
Korunga	95	470	834	1.230
Diğerleri	16	1.050	3.306	12.585
Toplam	10.738	270.502	23.125	545.055

Sakarya İli Yem Bitkileri Ekiliş Alanları ve Üretim Miktarları

Sebze Üretimi

Her ilçemizde sebze üretimi yapılmakla birlikte Pamukova, Geyve, Adapazarı, Söğütlü ve Hendek İlçesi ticarî anlamda sebzeçiliğin sürdürüldüğü yerlerdir.

Bu ilçeler büyük tüketim merkezlerine yakınlıklarının da avantajını kullanmakta, iç tüketimin yanında il dışı talepler de karşılamaya yönelik bir sebzeçilik yapmaktadır.

Açıkta Marul Yetiştiriciliği

İlimizde ticarî amaçlı tarla sebzeçiliği yapılan toplam alan 9 bin 344 ha olup, ayrıca meyve bahçelerinde ara ziraat olarak da sebzeçilik faaliyetleri sürdürülmektedir.

Önemli Sebze Ekiliş ve Üretim Miktarları, dekar, ton, kg/dekar, 2007,2008

Ürünler	2007			2008		
	Ekim Alanı	Üretim	Verim	Ekim Alanı	Üretim	Verim
Sivri Biber	3584	5671	1582	3514	5278	1502
Salçalık Biber	3495	4983	1426	3490	4943	1416
Domates	10934	44037	4028	11409	47496	4163
Taze Fasulye	2095	1438	686	2654	2336	880
Hıyar	1195	2792	2336	1220	2902	2379
Balkabağı	1384	3786	2736	2457	8890	3618
Sakız Kabağı	2552	3937	1543	2757	4339	1574
Kabak (çerezlik)	18325	2734	149	8325	1393	167
Ispanak	5989	5054	844	6289	5285	840
Karnabahar	5200	10820	2080	6180	13360	2162
Karpuz	4546	16650	3663	5072	24700	4870
Kavun	1200	3000	2500	1465	3522	2404
Başlahana	10240	31582	3084	10630	42094	3960
Kıvırcık Marul	8017	12067	1505	7842	11777	1502

Tabloda yer alan sebzelerin dışında az miktarda kırmızı lahana, göbekli marul, brokoli, kereviz, enginar, kuru sarımsak, barbunya, taze bezelye, patlıcan ve taze soğan yetiştirilmektedir.

Süs Bitkileri Üretimi

İlimizde aile başına düşen arazi miktarının çok az olması yanında arazi parçalılığının ve parsel büyüklüklerinin asgari seviyelerde olması, diğer tarımsal faaliyetlerin verimlilik sağlayacak şekilde sürdürülmesine imkân vermemekte, bu yörelerdeki üreticilerimiz de birim alandan daha çok gelir getiren sektörlere yönelmektedir. Bu sektörlerin başında iç ve dış mekân süs bitkileri üretimi gelmektedir.

İlimizin gerek iklim, gerekse toprak yapısı bakımından iç ve dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliğine uygun olması nedeniyle bu alanda yetiştirici sayısı ve yetiştirme alanı hızla artmaktadır.

Dış mekan süs bitkisi satışı

Coğrafi konumu itibariyle başta İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara olmak üzere metropollere yakın olmamız sayesinde, işletme girdilerinin temini ekonomik ve rahat olarak sağlanmakta; bölgemizde yazlık, tatil köyleri ile sayfiye ve dinlenme tesislerinin yoğun olması da üretilen ürünlerin pazarlanmasını kolaylaştırmaktadır.

Yine başta İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara olmak üzere diğer bölge ve civar İllerimizdeki Belediye park ve bahçe düzenlemelerinde de dış mekân süs bitkilerine yoğun talep olmaktadır.

Tarım İl Müdürlüğümüzün çabaları ile Merkez Arifiye Beldesi ile Sapanca İlçemizde özellikle dış mekân süs bitkisi üreticileri “Tarımsal Kalkınma Kooperatifi” çatısı altında toplanmışlardır. İl sathındaki yetiştiricileri aynı çatı altına toplayarak daha katılımcı kararlar almalarını sağlamak amacı ile ülkemizin ilk ‘Süs Bitkileri Üreticileri Birliği’ ilimizde kurulmuştur.

İlimiz merkez Yazlık beldesinde 1034 dekar alan İl Özel İdaresince alınmış, sözleşmeli modelle süs bitkileri üretmek kaydıyla profesyonel firmalara 16 yıllığına kiralanmıştır. 2007 yılında kuruluşlarını tamamlayan firmalar, İl Müdürlüğümüzce eğitilen 13 çiftçimiz ile 283 dekar alanda üretim sözleşmesi imzalayarak dikimlerini yaptılar. Alternatif üretim bölgeleri için arazi belirleme çalışmaları devam etmektedir.

İlimiz Yazlık Beldesi Süs Bitkileri Üretim Bölgesinden Bir Görünüm

Dış mekan süs bitkisi üretim alanı tesis edilmesi

Sektörün temel ihtiyaçlarından biri olan eğitim konusunda; eğitici olarak görevlendirilen teknik personelin eğitiminden başlanarak, İl bazında sözleşmeli üretim yapmak isteyen üreticilerimiz için hazırlanan eğitim programı uygulanmaya başlanmış, bu kapsamda 10 ilçemizde düzenlenen kurslarda bine yakın üretici Genel Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Eğitimi'nden geçirilmiştir.

Dış Mekan Süs Bitkileri Eğitim Çalışmasında Arazi Uygulaması

Diğer yandan pazarlamaya yönelik olarak orta ve uzun vadede üretilecek süs bitkilerinin iç ve dış piyasaya tanıtılması ve pazarlama kanallarının oluşturulması amacıyla fuar ve tanıtım alanı planlanarak uygun araziler belirlenmiş, belirlenen alternatif alanlar arasında hukuki statüsü ve konumu en uygun bulunan Arifiye Beldemizin sınırları içinde Sapanca gölü kenarında yer alan arazide “Tanıtım Alanı” oluşturmak için Proje çalışmaları başlatılmıştır.

Sakarya Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Projesi’nde beşinci yılda 15 milyon, onuncu yılda 50 milyon pazarlanabilir fidan üretimine, beşinci yıldan sonra iç talebi aşarak onuncu yılda 80 milyon dolar ihracat hacmine ulaşılması öngörülmektedir. Böylece ithalat ihtiyacı ortadan kaldırılarak döviz kaybı önlenecek, kısa vadede yeter gelirlili, orta ve uzun vadede uluslararası kimlik kazanmış ihtisaslaşmış işletmeler ortaya çıkacaktır.

Üretim Bölgesi içerisinde kurulacak işletmelerin sera tesisleri ile sektöre girdi temin eden yan sanayiye (gübre, torf, sakı, ponza taşı, PVC malzemeler v.s) ait fabrikaların kurulması ve gelişmesi ile gelirden ve istihdamda çarpan etkisi oluşturularak asgari 60 bin ilave istihdam sağlanabilecektir.

Önümüzdeki süreçte, dünya süs bitkileri sektöründe tercih görececek “SAKARYA” markasının oluşması için tüm tarafların işbirliği ile çalışmalarımız devam edecektir.

Seracılık

İlimizde işletmelerin arazi varlıklarının çok küçük oluşu, özellikle %30’unun 15 dekardan az tarım arazisine sahip oldukları düşünülürse, bu alanlardan en yüksek verim ve gelir elde edilebilmesi sera sebzeçiliği ya da süs bitkisi yetiştiriciliği ile mümkündür.

Kontrollü Örtüaltı Üretiminin Uygulamasına İlişkin Yönetmelik 27 Aralık 2003 tarihinde yürürlüğe girdi. Bu yönetmelik örtü altı yetiştiriciliğinde üretimin planlanması, geliştirilmesi, pazarlanması ve gerekse gıda güvenlik zinciri içerisinde kaliteli üretimin tüketiciye ulaştırılması aşamasında, kontrollü üretim sistemini geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Örtü altı domates yetiştiriciliği

Bu yönetmelik ve uygulama talimatları doğrultusunda ilimiz ve ilçelerimizde 500 m² ve üzeri üretim yapan bütün işletmelerin kayıt altına alınması çalışmaları sürdürülmektedir. Üreticiye ve örtüaltına ait bilgilerin toplanarak kayıt altına alınmasının yanı sıra uygulamada görülen aksaklık ve hatalara müdahale etmek, gerekli uyarıları yapmak, üreticilerde tahlile dayalı gübreleme alışkanlığı kazandırmak, örtüaltı üretiminde hastalık ve zararlılara karşı kullanılacak zirai mücadele ilaçlarının teknik talimatlar doğrultusunda kullanımını sağlamak amacıyla arazi çalışmaları sürdürülmektedir.

İlimizde örtüaltı yetiştiricilik 362 dekar alana yayılmıştır. Hakim ürün olarak ortaya çıkan hıyarda bir dekardan 20-22 ton mahsul alınabilmektedir. Marul gelirinin istikrarsızlığı nedeni ile yıllık işletme masraflarına karşılık sayılması mümkün olup yıllık net gelir hıyardan elde edilecek gelir olarak ortaya çıkmaktadır. Mayısın üçüncü haftasından itibaren piyasaya sunulmaya başlayan hıyar, ısıtmasız sistem seracılıkta rahatlıkla yetiştirilebilmektedir.

Örtü altı hıyar yetiştiriciliği

Meyve Üretimi

İlimizde meyvecilik denildiğinde, Merkez, Geyve, Pamukova, Taraklı ve Sapanca'da ağırlıklı olarak elma, armut, ayva, kiraz ve vişne, diğer ilçelerimizde de fındığın hakim ekilişleri görülmektedir.

Meyve üretim değerinin ilçeler üzerinden dağılımı incelendiğinde Kocaeli ve Karasu ilçelerimiz toplamın içinde %18,6 pay ile birinci sırada yer almakta, %11,2 pay ile Geyve ilçemiz ikinci sırada, %10,5 lik pay ile de Hendek üçüncü sırada yer almaktadır. Bu sıralama fındık ürününün meyvecilik üretimine dahil edilmesinden kaynaklanmaktadır.

Önemli Meyve Ağaçlarının Sayısı ve Üretimi, ton, 2007,2008

Meyveler	2007		2008	
	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Üretim	Meyve Veren Ağaç Sayısı	Üretim
Armut	178.555	6.241	173.780	4.692
Ayva	618.550	17.276	588.250	53.043
Elma	554.500	25.644	545.013	43.073
T. Hurması	8.850	579	12.800	683
Erik	144.120	8.510	149.800	8.939
Kiraz	381.180	10.979	399.925	11.792
Şeftali	252.620	6.585	262.155	8.092
Vişne	67.960	2.102	77.440	3.649
Ceviz	97.050	2.695	119.270	3.938
Fındık ocağı	34.035.280	84.700	34.577.930	115.432
Bağ	36.186(*)	34.795	34.787	34.687
Çilek	900(*)	2.900	1.388	4.529

*Bağ ve çilek alanı dekar

Fındık

İlimizde kayıtlı toplam 694.505 dekar fındık alanı mevcut olup, 2008 yılı rekoltesi 115 bin 432 ton olmuştur. İlimiz dikim alanları bakımından Türkiye’de üçüncü, üretimde ikinci ve verimde birinci sırada olup ülke üretiminin yaklaşık 1/5 ini karşılamaktadır

İlimizde fındık yetiştiriciliği yapılan alan, toplam il tarım alanının %28’sine tekabül etmektedir. Bu alandan elde edilen fındık geliri, tarımdan elde edilen gelirin %20’si, meyvecilikten elde edilen toplam gelirin %70’i kadardır. Buradan da anlaşılacağı üzere fındık, İlin tarımında ve ekonomisinde önemli bir yere sahiptir.

Kocaali, Karasu Hendek ve Akyazı İlçelerimizde meyve üretim değerinin öne çıkması tamamen fındık geliri sebebiyledir. Pamukova, Geyve ve Sapanca İlçelerimizde ise elma, kiraz ve diğer meyve türleri hâkimdir.

Kiraz-Vişne

Diğer tarımsal faaliyetlerin henüz vejetasyonunun gelişme devresinde olduğu Mayıs-Haziran aylarında, gelir getirme özelliğindeki kiraz ve vişne, ilin güneyinde yer alan Taraklı-Pamukova-Geyve ekseninde tercih görmekte, Geyve İlçesi'nde (Alifuatpaşa Beldesi) oluşan kendine özgü piyasasıyla sofralık tüketim yanında meyve suyu, likör sanayi gibi endüstri kollarına da sevkiyat yapılmaktadır. Halen yörede toplam 478 bin civarındaki ağaçtan 15 bin 441 ton ürün elde edilmektedir.

Ayva

Fındığın dışındaki meyve popülasyonu içerisinde önemli bir yer tutan ayva yetiştiriciliği Geyve, Pamukova ve Sapanca Gölü çevresinde yoğunlaşmıştır. Sofralık tüketimi yanında tarımsal sanayiye hammadde olma özelliğiyle gerek anakentlere ve gerekse yaş meyve ihracatçılarına hitap eden bir meyve çeşidimizdir. 2002 – 2006 yılları arası İlimiz ayva üretim toplamına bakıldığında toplam üretimdeki payımız artmaktadır. 2006 yılında Türkiye toplam üretiminin % 69' unu Sakarya üretmiştir. İlimizde 2007 yılında 588 bin 250 adet ayva ağacından 53 bin 043 ton ürün elde edilmiştir.

Dünya’da yıllık ayva üretimi, yaklaşık 390 bin ton olarak gerçekleşmekte, dünya üretiminin %28’i Türkiye’de üretilmektedir

Bağcılık

İl genelinde üretim payı olarak %3 gibi küçük bir paya sahip olan sektör, özellikle Geyve ve Pamukova ilçelerimizde önemli ölçüde çiftçi ailesinin asli geçim kaynağıdır. Bu ilçelerimizde ihracata yönelik olarak danelerini dökmeyen Müşküle üzümü üretilmekle beraber Alphonse Lavellee, Razakı, Cardinal, Çavuş, Yalova İncisi ve Trakya İlkereni gibi çeşitler yeni plantasyonlara girmektedir. Bağcılığın geliştirilmesi için çalışmalar devam etmektedir. Yeni bağlar kordon sistemi ile tesis edilmektedir. İlimizde 2008 yılı verilerine göre 3 bin 478 hektar alanda bağcılık yapılmaktadır.

HAYVAN VARLIĞI ve HAYVANSAL ÜRETİM

İlimizde sığırcılık sektörü yanında tavukçuluk sektöründe de önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Modern beyaz et ve yumurta tesisleri faaliyete geçirilmiş ve bunlara bağlı kesimhaneler kurulmuştur. İlin tarımsal üretim değerinin yaklaşık %50'si hayvansal ürünlerden sağlanmaktadır.

Hayvancılıkta da bitkisel üretimde olduğu gibi orta ve büyük ölçekli işletmelerin sayısının artırılması gerekmektedir. Halen merada ve şahıslara ait çayırarda otlatmaya dayalı hayvancılık devam etmekle birlikte hayvancılığımız kapalı sisteme dönmektedir.

Hayvan Varlığı

İlçe Adı	Büyükbaş				Küçük Baş			Tek Tırnaklı		
	Sığır	Buzağı+ Dana	Manda	Toplam	Koyun	Keçi	Toplam	At	Katır	Eşek
Adapazarı	12.370	3.651	-	16.021	1.451	100	1.551	53	-	-
Akyazı	11.431	1.300	520	13.251	2.498	480	2.978	125	-	30
Arifiye	2.182	783	5	2.970	100	-	100	-	-	-
Erenler	4.875	1.680	45	6.600	300	-	300	30	1	2
Ferizli	3.260	2.490	-	5.750	880	-	880	-	-	-
Geyve	6.765	3.000	-	9.765	8.000	6.000	14.000	250	150	60
Hendek	8.015	1.996	45	10.056	2.510	124	2.634	230	40	30
Karasu	8.668	3.290	2	11.960	950	60	1.010	-	2	3
Karapürçek	2.263	762	-	3.025	1.020	30	1.050	26	2	34
Kaynarca	12.300	5.350	-	17.650	1.160	90	1.250	-	-	-
Kocaali	2.738	776	-	3.514	-	-	-	-	-	-
Pamukova	2.541	624	5	3.170	3.414	685	4.099	18	5	13
Sapanca	1.200	200	-	1.400	200	-	200	90	-	5
Serdivan	5.104	1.065	6	6.175	444	-	444	15	-	-
Söğütlü	5.433	2.734	55	8.222	1.368	50	1.418	17	2	-
Taraklı	4.000	1.962	-	5.962	3.750	980	4.730	38	-	52
TOPLAM	93.195	31.663	683	125.491	28.045	8.599	36.644	892	202	229

Karkas et verimi ülkemizde 180-200 kg. arasında iken, ilimiz 260 kg.dır. Ancak bu verim AB ülkelerinde 400 kg.dır. Bir laktasyonda ortalama süt verimi Türkiye'de 1700-1800 kg. civarında iken ilimizde ortalama 3900 kg. verim alınabilmektedir. Soy kütüğüne kayıtlı işletmelerde ise 5000 kg.dır. Avrupa Birliği'nde bir laktasyondaki verim ortalaması 6500 kg. iken Amerika Birleşik Devletlerinde 7500kg. dir.

Hayvan Varlığının Dağılımı

Hayvan Türü		Adet
Koyun		28.045
Keçi		8.599
Sığır	Kültür	66.003
	K.Melezi	48.669
	Yerli	10.819
	Toplam	125.491
Manda		683
Kanatlı	Tavuk Etçi (Adet/devre)	16.500.000
	Tavuk Yumurtacı	766.000
	Köy Tavuğu	291.160
	Hindi	4.333
	Ördek	5.555
	Kaz	1.213
	Toplam	17.568.261
Arılı Kovan		57.389
Açılan İpek Böceği Kutusu		

Mera da otlatma

Hayvansal Üretim

2004- 2008 yılları Hayvansal Üretim (ton)

Ürünler	2004	2005	2006	2007	2008
Kırmızı et	15.175	15.175	15.180	15.214	14.859
Beyaz et	148.134	152.554	160.966	175.772	175.683
Süt	198.962	198.962	211.576	210.941	206.363
Bal	422	508	623	920	1.147
Yumurta (Adet)	167.297.500	156.832.000	79.500.000	111.300.000	190.803.550

İlimiz hayvansal üretim değerlerinin ilçeler üzerinden dağılımı incelendiğinde Kaynarca ilçemiz % 19,44 oranla birinci sırada yer almakta bunu 14,8'lik oranla Merkez ilçesi izlemektedir. Özellikle Kaynarca ilçemizde broiler üretiminin yoğunluğu hayvansal üretimden elde edilen değeri yükseltmektedir.

Hayvan Hastalıkları İle Mücadele Çalışmaları

Hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele programı kontrol, tedavi, dezenfeksiyon ve koruyucu aşılama çalışmaları sürdürülmüştür. 2008 yılında yapılan programlı koruyucu aşılamalar ve gerçekleşme yüzdeleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Şap Aşılması

2008 DÖNEMİ	Program		Aşılanan		Kampanya dışı	Gerçekleşme %	
	B.Baş	K.Baş	B.Baş	K.Baş	B.Baş	B.Baş	K.Baş
İlkbahar	128.237	36.730	104.420	10.608	3320	%81	%29
Sonbahar	128.237	-	109.580	-		%86	-

Diğer Programlı Aşılar

Aşı Adı	Antrax (B.B)	S-19	Kuduz	Rew-1	Newcastle	Sağlık Taraması
Program	950	19.236	5.000	10.850	-	74.875.000
Uygulama	1.251	4.792	8.693	380	78.767.300	115.200.000
Gerçekleşme %	131	25	174	351		153

Yetiştirici İsteğine Bağlı Yapılan Koruyucu Aşılama

Yanıkara (B.B)	Enterotoxemi(K.B)
3.795	825

İlimizden İhracatı Gerçekleştirilen Kanatlı Ürünleri

En önemli ihraç maddelerimizden olan tavuk ürünleri ihracatı geçen yıllara nazaran büyük artış göstermiştir.

2008 yılında ilimizden Irak, Tacikistan, Azerbaycan, Özbekistan, Suudi Arabistan ve K.K.T.C ülkelerine kuluçkalık broiler yumurta ve dondurulmuş bütün tavuk, tavuk kıyması gibi ürünlerin ihracatı yapılmıştır. İhraç edilen ürünlerin 2008 yılı için toplam parasal değeri 10.778.043 USD dir.

Kanatlı Ürünleri İhracatı

2008	Dondurulmuş Bütün Piliç+Tavuk Kıyma (kg)	Kuluçkalık Yumurta(adet)	Tavuk USD	Yumurta USD	Toplam USD
Ocak	168.000	-	91.350		91.350
Şubat	294.000	-	215.250		215.250
Mart	371.732	424.080	380.255	94.266	474.521
Nisan	211.834	437.760	359.089	87.552	446.641
Mayıs	40.007	653.040	76.014	130.608	206.622
Haziran	491.081	432.000	707.093	86.400	793.493
Temmuz	231.000	475.920	150.150	91.354	241.504
Ağustos	1.017.020	1.473.480	1.127.312	317.189	1.444.501
Eylül	665.500	1.738.800	403.639	432.684	836.323
Ekim	1.124.944	2.379.960	1.366.217	617.616	1.983.833
Kasım	1.418.638	1.115.360	1.532.956	243.072	1.776.028
Aralık	1.691.612	308.160	2.206.345	61.632	2.267.977
TOPLAM	7.725.368	9.438.560	8.615.670	2.162.373	10.778.043

Arıcılık

İlimizde fennî kovan sayısında yıldan yıla bir artış, ilkel kovan sayısında bir azalış söz konusudur. Bakanlığımızın uygulamaya koyduğu Bal Eylem Planı çerçevesinde bal üreticileri kayıt altına alınarak, yetiştiricilere ruhsat verilmiştir.

2008 yılı verilerine göre ilimiz genelinde 1.107 adet bal üreticisinde 57.389 adet fenni kovan bulunmakta olup bu kovanlardan elde edilen toplam süzme bal üretimi 1.147 tondur. Teşkilatımızca gerçekleştirilen eğitim ve yayım çalışmaları ile yetiştirilen arıcı sayısının bu gelişmedeki önemi büyüktür. Talepler doğrultusunda teşkilatımızca tertip edilen kurslar sonucu yetişen her teknik eğitimi almış arıcı, çevresindeki diğer arıcılara örnek olmakta, eski usul arıcılıktan vazgeçilmektedir

Aktif Kovan Desteklemeleri:

13 Haziran 2008 tarih ve 26905 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Uygulama Esasları Tebliği (2008/31) gereğince aktif koloni desteklemesinden 225 üretici faydalanmış olup, 108.210,00 TL tutarında destekleme, ödenmek üzere bankaya gönderilmiştir.

Arı kayıt sisteminin geç devreye girmesi, birlik tarafından plakaların geç temin edilmesi, aktif kovan desteklemesinin ilk defa uygulanması, destekleme döneminde gezginci arıcıların il dışında olması ve üreticilerin bilgi eksikliğine dayalı olarak evrak eksiklikleri nedeniyle toplam yetiştirici sayısı ile desteklemeden faydalanan üretici kıyaslandığında destekleme miktarının düşük olduğu görülmektedir.

İlçelere göre Aktif Kovan Desteklemesi

İlçe	Üretici sayısı	Kovan sayısı	Desteklemeden Faydalanan Üretici Sayısı	Desteklenen Aktif Kovan	Destek Miktarı TL.
Merkez	244	10.429	64	5.640	28.200
Akyazı	97	7.042	20	1.860	9.300
Ferizli	42	1.596	5	577	2.885
Geyve	47	2.409	13	1.439	7.195
Hendek	285	17.726	50	6.025	30.125
K.Pürçek	37	1.810	1	110	550
Karasu	125	4.944	27	2.221	11.105
Kaynarca	15	1.123	2	295	1.475
Kocaali	152	6.705	32	2.594	12.970
P.Ova	2	68	2	175	875
Sapanca	25	2.000	1	100	500
Söğütlü	24	1.197	8	606	3.030
Taraklı	12	340	-	-	-
Toplam	1.107	57.389	225	21.642	108.210

İlimizde 2 adet toplam 6.000 adet kapasiteli ana arı üretim işletmesi bulunmaktadır

Kaçak Hayvan Sevkleri

Olay Sayısı	8
Ceza verilen kişi sayısı	13
Yakalanan hayvan sayısı	28 Büyükbaş 40 Küçükbaş
Verilen Ceza Miktarı	15.538.00 TL.

Hayvan Pazarına Giriş-Çıkış Miktarları

Hayvan Türü	Sayısı
Büyükbaş	20.051
Küçükbaş	6.566
Rapor	1.469
Menşei	954

Tek Tırnaklı Hayvan İşletmelerinin Kayıt Altına Alınması :

Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 14.07.2004 tarih ve 250.10.10.11/HHM-01-3-8605 sayılı talimatları gereği; Tek Tırnaklı Hayvan İşletmelerinin kayıt altına alınması çalışmaları çerçevesinde, 2 adet tayın tescil işlemleri bitirildi 2 adet tayın tescil işlemleri devam etmektedir.

Safkan İngiliz Atları:

İlçe	Yetiştirici sayısı	Dişi	Erkek
Merkez	4	9	1
Sapanca	12	22	20
Hendek	1	28	4
Akyazı	7	72	11
Toplam	26	133	36

Safkan Arap Atları:

İlçe	Yetiştirici sayısı	Dişi	Erkek
Sapanca	1	3	-

Büyükbaş hayvancılık

İlimizde 128.237 adet sığır (manda hariç) mevcut olup bu sığır varlığının %46'si saf kültür ırkı, %42'i kültür melezi ve %12'i ise yerli ırktan oluşturmaktadır. Sığır yetiştiriciliğinde yeni kurulan işletmeler için gerekli hayvan materyali daha önceden çiftlik geliştirme projeleri kapsamında ithal yoluyla ilimize getirilerek kurulan işletmelerdeki gebe düvelerden sağlanmaktadır. Ayrıca saf, melez ya da yerli sığırlarımızın da, sunî tohumlama çalışmaları ile yüksek verim seviyelerine ulaşması için yoğun faaliyetler sürdürülmektedir

Küçükbaş hayvancılık

İlimizde küçükbaş hayvancılık faaliyetleri yoğun olmamakla birlikte özellikle Geyve, Pamukova ve Taraklı ilçelerimizde ağırlık kazanmıştır. Küçükbaş hayvan varlığının %77'sini koyun, %33'ünü ise keçi oluşturmaktadır.

Kümes hayvanları

İlimizde yapılmakta olan Entegre Tavukçuluk faaliyetleri Broiler (etçi) tavuk üretimi üzerinedir. Toplam 1058 adet işletmede 16.500.000 adet/devre üretilmiştir. Yılda beş devre üretim yapılmaktadır. Bu işletmeler genellikle Kaynarca, Akyazı, Merkez ve Hendek ilçelerinde yoğunlaşmış olup gerek kapasite gerekse teknoloji bakımından oldukça gelişmiştir. Bunun yanı sıra İlimizde yumurta tavukçuluğu ve damızlık işletmeler de mevcuttur.

Kanatlı İşletmeleri

	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Kapasite(Adet)
Damızlık	24	119	735.000
Etlik	997	1058	16.500.000 / 1 devre
Yumurtacı	8	30	766.000

Veteriner Hekim Muayene ve Polikliniklerin Ruhsatlandırılması ve Denetimi:

18.06.2001 tarihli ve 24436 sayılı Resmi Gazete de yayımlanan Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Yönetmeliği gereğince; Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Ruhsatlandırılmaları aksatılmadan yürütülmekte ve Bakanlık talimatları gereği yılda 1 defa rutin denetimleri yapılmaktadır. İlimizde 71 adet muayenehanenin ve 2 adet polikliniğin denetimleri 2008 yılı içinde yapılmıştır.

	2008 Yılına Kadar Ruhsatlandırılan	2008 Yılında Ruhsatlandırılan	2008 Yılında Ruhsatı İptal Edilen	Toplam
Veteriner hekim muayenehane ruhsatı	67	8	4	71
Poliklinik ruhsatı	2	-	-	2
İlaç satma ve bulundurma ruhsatı	63	8	5	66

2008 yılında 4 adet muayenehanenin de yer değişikliği nedeniyle muayenehane ruhsatları ile ilaç satma ve bulundurma ruhsatları yenilenmiştir.

İlaç Denetimleri:

İlimizde Veteriner İlaçları satan Ecza Deposu, Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinikleri rutin 2 ve Bakanlık yazılarına istinaden 2 defa olmak üzere 4 kez denetlenmiştir.

Su Ürünleri

İlimizde su ürünleri istihsalı Karadeniz sahili ile iç sularda yoğunluk göstermektedir. İlimizde 2003-2008 yıllarında elde edilen üretim tablosu aşağıda görülmektedir. Kum Midyesi üretim istasyonları 2005 yılını kapsayan sezonda üretime kapalı olduğundan bu yılda üretim olmamıştır.

Su Ürünleri Üretimi

Yıllar	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tatlı Su Balıkları	73.200	78.050	81.250	83.050	85.000	83.000
Kültür Balıkları	142.500	145.000	147.250	221.000	250.000	280.000
Deniz Balıkları	752.350	807.000	925.000	886.250	894.000	536.000
Toplam Balık Üretimi	968.050	1.030.050	1.153.500	1.190.300	1.229.000	899.000
Kum Midyesi	3.462.850	1.353.800	0	12.231.050	14.213.650	8.442.920

İlimizde su ürünleri istihali Karadeniz sahili ile iç sularda yoğunluk göstermektedir. 2008 yılı su ürünleri üretimi toplam 899 ton (tatlı su, kültür, deniz balıkları) balık ve 8.443 ton kum midyesi olarak gerçekleşmiştir. İlimizde kurulu alabalık üretim tesislerinin durumu aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Balık Üretim Tesisleri

İlçe	İşletme Adedi	Kapasite (ton/yıl)	Faaliyet Durum			
			Faal	Kapasite (ton/yıl)	Faal değil	Kapasite (ton/yıl)
Akyazı	10	81,5	9	52,5	1	15
Hendek	2	27	2	27	-	-
Karapürçek	2	28	1	3	1	25
Kocaali	2	13	2	13	0	0
Pamukova	1	10	1	10	0	0
Sapanca	5	68	5	68	1	6,5
Taraklı	1	12	1	12	-	-
Toplam	23	239,5	21	185,5	3	46,5

İç sularımızda çeşit zenginliğinin artırılması, mersin balığı popülasyonunun çoğaltılması için İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Sapanca Su Ürünleri Meslek Yüksek Okulu ile İl Müdürlüğümüz iş birliğinde Rusya'dan yavru olarak getirilerek yetiştirilen Mersin balıkları 5. yılın sonunda doğal ortamda yaşamaları için Sakarya Nehrine bırakılmıştır.

HAYVANSAL ÜRETİMİ GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

İlin tarımsal projeksiyonunda öne çıkan hayvancılığın geliştirilmesi amacı ile ırk ıslahı, mera ıslahı, hayvan sağlığı hizmetleri ve hayvansal faaliyetlerin desteklenmesi gibi bir çok konuda çeşitli projeler uygulanmaktadır.

Suni Tohumlama Çalışmaları

2008 Yılında suni tohumlama hizmetleri Merkez ve 16 ilçede Bakanlıktan suni tohumlama izni almış 50 serbest veteriner hekim(ve 7 yardımcı sağlık teknisyeni) yapılan protokolle gerçekleştirilmiştir.

Yıllar	1.Tohumlama	2.Tohumlama	Toplam
2003	15.389	2.123	17.512
2004	18.251	2.283	20.534
2005	26.393	3.588	29.981
2006	34.831	5.275	40.106
2007	36.180	7.086	43.266
2008	33.012	6.005	39.017

Sakarya Damızlık Süt Sığırı Yetiştiricileri Birliği

Tarım ve Köy işleri Bakanlığı ile Almanya Tarım Bakanlığı arasında Sığır Yetiştiricileri Enformasyon Sistemi Projesi Protokolü imzalanmış, bu amaçla 904 sayılı Islah-ı Hayvanat Kanununda yapılan değişiklikle Ülkemizde 1995 yılında Birliklerin kurulmasına başlanmıştır. İlimizde ise Birlik 1995 yılında 25 kurucu üye ile kurulmuştur. Birliğin üye sayısı 965 olup, 4 Ziraat Mühendisi, 3 muhasebeci, 1 büro elemanı, ve 2 adet küpeleme çalışmaları için teknisyen istihdam edilmektedir. Birlik ilk şubelerini Aralık 2005 'te Kaynarca İlçesinde açmıştır.Ocak 2007'de ise Karasu İlçesinde 2. şubelerini açmış fakat 2008 de kapatmıştır.Ayrıca Birlikçe bir adet sigorta acentası açılmış olup buraya iki adet eleman istihdam edilmiştir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığımız ile Birlik ortaklaşa iki proje yürütmektedir.

1-İslah ve Soy Kütüğü Projesi:

2008 yılında aktif çalışan işletme sayısı 958' dir. Bu işletmelerde 14.657 adet dişi, 5.694 adet erkek olmak üzere toplam 20.351 baş sığır kayıtlıdır. Soy Kütüğüne kayıtlı işletmelerde ise laktasyon ortalaması 5000 litredir. Aşağıdaki tabloda SÖS sisteminde kayıtlı sığır cinsi hayvanların 20.02.2009 tarihli Sakarya İli Sayım Raporu verilmektedir.

2-Ön Soy Kütüğü Projesi:

İslah ve Soy Kütüğüne alt yapı oluşturmak ve İlimizde yapılan Suni Tohumlamaları kontrol etmek amacıyla uygulanan bu projede kayıtlı işletme sayısı 17 bin 538 dir. Bu işletmelerde 51.497 adet dişi , 8.259 adet erkek olmak üzere toplam 59.756 baş sığır kayıtlıdır.Soy ve Ön soy kütüğünde toplam olarak 80.107 adet baş sığır kayıtlıdır.

Aşağıdaki tabloda SÖS sisteminde kayıtlı sığır cinsi hayvanların 20.02.2009 tarihli Sakarya İli Sayım Raporu verilmektedir.

	İnek	Tosun	Düve	Erkek dana	Dişi dana	Dişi buzağı	Erkek Buzağı	Boğa
Soykütük	8082	2360	3975	1494	1541	1059	1059	748
Önsoykütük	38718	4626	11275	954	974	530	458	2221
	46800	6986	15250	2448	2515	1589	1517	2696

Sakarya İlinde İlçe Bazında İşletme Ve Hayvan Mevcutları

SOYKÜTÜĞÜ			
İLÇE ADI	İşletme Sayısı	İnek Sayısı (Baş)	Toplam (Baş)
Adapazarı	269	2.064	5.706
Akyazı	26	192	465
Arifiye	3	23	57
Erenler	52	377	927
Ferizli	51	422	1.070
Geyve	20	232	580
Hendek	21	275	565
Karapürçek	14	129	337
Karasu	92	799	1.804
Kaynarca	240	1.946	4.750
Kocaali	5	37	78
Pamukova	4	200	376
Sapanca	1	8	12
Serdivan	44	422	1.155
Söğütlü	99	807	2.155
Taraklı	17	130	314
Alt toplam	958	8.082	20.351

Hayvancılık Desteklemeleri

2008/13489 ve 2008/13695 Sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkındaki Kararname ve 2008/31 no'lu Tebliğ kapsamında daha önce uygulanan suni tohumlama desteklemesi, suni tohumlama sonucu doğan buzağı desteklemeleri, damızlık gebe düve desteklemesi ve süt soğutma tankı ve süt sağım ünitesi desteği uygulamalarına son verilmiştir.

Yeni destekleme kararları gereği Hayvan Kayıt Sistemine ve Soykütüğü-Ön Soykütüğü Sistemi veri tabanına (E-İslah) kayıtlı, üst birliğini oluşturmuş bir hayvancılık örgütüne üye, en az 5 baş kültür ırkı ve kültür ırkı melezi anaç sığıra ve Hayvan Kayıt Sistemine kayıtlı anaç mandaya sahip olan gerçek ve tüzel üreticiler, doğrudan hayvan başına desteklemeden yararlandırılmıştır. Bununla ilgili olarak 01/07/2008 -31/12/2008 tarihleri arasında Anaç İnek ve Anaç Manda Desteklemesi için İl ve İlçe Müdürlüklerince gerek bireysel ve gerekse örgütleri aracılığıyla yapılan başvurular kabul edilmiş ve işleme alınmıştır. Yine bu süreçte bu desteklemelerin alt yapısını oluşturacak olan (suni tohumlama, suni tohumlamadan doğan buzağı, şap aşlamaları, diğer E-İslah ve Türkvet kayıtları) ile ilgili veri girişleri devam etmiştir. Anaç sığır başına destekleme tutarları ve destekleme bilgileri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

	Önsoykütüğü	Soykütüğü(İlave)	Hastalıktan Ari İşletme (İlave)
Anaç İnek Desteği	225.- TL/Baş	45.- TL/Baş	45.- TL/Baş
Anaç Manda Desteği	225.- TL/Baş		

Anaç Sığır Desteği

ÖNSOYKÜTÜĞÜ			
İLÇE ADI	İşletme Sayısı	İnek Sayısı (Baş)	Toplam (Baş)
Adapazarı	1.981	7.496	11.184
Akyazı	1.909	2.685	3.846
Arifiye	369	575	781
Erenler	948	1.075	2.385
Ferizli	1.559	3.515	5.434
Geyve	1.725	3.252	5.705
Hendek	889	977	1.174
Karapürçek	387	568	760
Karasu	1.931	3.985	6.050
Kaynarca	1.993	5.531	8.595
Kocaali	743	1.036	1.336
Pamukova	452	645	968
Sapanca	94	97	161
Serdivan	690	1.350	2.040
Söğütlü	1.121	3.047	5.553
Taraklı	746	2.246	3.783
Toplam	17.538	38.718	59.756

Proje adı	Hakedişi onaylanan işletme sayısı	Başvurulan anaç sığır sayısı (baş)	Anaç sığır desteği	Soykütüğü farkı	Toplam destekleme tutarı (tl)
			Yararlanan anaç sığır sayısı (baş)	Yararlanan anaç sığır sayısı (baş)	
Soykütüğü	826	7.475	4.051	3.630	1.081.125
Önsoy kütüğü	724	4.329	1.602	0	360.450
Toplam	1.550	11.804	5.653	3.630	1.441.575

Anaç Manda Desteği

Proje adı	Hakedişi onaylanan işletme sayısı	Yararlanan anaç mandasayısı (baş)	Toplam destekleme tutarı (tl)
Anaç manda desteği	24	123	27.675

Yem Bitkisi Desteği

2000 yılından bu yana devam eden Yem Bitkileri Desteklemesi kapsamında 2008 yılında 3436 müracaata proje yapılarak toplam 85979 dekar alan için 2.921.470 YTL. hakediş düzenlenmiştir. Aşağıdaki tabloda, 2000 yılından 2008 yılı sonuna kadar olan yem bitkisi desteklemelerine ait bilgiler gösterilmiştir.

Yem Bitkileri Desteklemeleri, 2000-2008

Yıllar	Onaylanan Proje Sayısı	Destekleme Tutarı (Milyon TL)	Yonca (da)	Korunga (da)	Fiğ (da)	Diğer Tek Yıllık Yem Bitkileri (da)	Silajlık Mısır (da)	Ekim Alanı Toplamı (da)
2000	150	50581	644	0	25	0	5.179	5.848
2001	528	273595	2.666	86	318	89	12.898	16.057
2002	731	637.445	3.151	246	3.351	90	16.927	23.765
2003	958	1.030.377	3.319	80	6.597	185	20.949	31.130
2004	2.567	1.807.734	5.794	129	7.902	557	31.048	45.430
2005	4.003	3.414.552	3.845	186	13.906	974	40.464	59.375
2006	5.584	5.318.689	3.595	177	23.611	2.182	58.004	87.569
2007	6.366	5.524.577	4.538	199	34.878	198	53.810	93.623
2008 (sulu)	2.506	2.408.795	1.068	138	24.226	114	34.304	59.850
2008 (kuru)	930	512.675	1.129	30	6.514	62	18.394	26.129
Toplam	20.887	17.733.374	27.552	1.103	90.588	4.275	239.279	362.797

Su Ürünleri Desteği

2008 yılı su ürünleri destekleme uygulamaları kapsamında alabalık üretimi yapan projeli işletmelere porsiyonluk ve yavru balık desteği olmak üzere toplam 59.983,48 TL hakediş düzenlenmiştir.

Tablo 1: Su Ürünleri Desteklemeleri, 2008

Destekleme	Destekleme Alan İşletme Sayısı	Desteklenen Balık Miktarı	Destekleme Tutarı YTL.
Yavru Balık Dest.	8	379.000 Adet	17.055,00
Porsiyonluk Balık Dest.	9	73.382,00 Kg	42.928,48
Toplam	17		59.983,48

Çiftçi Kayıt Sistemi

2001 yılında uygulanmaya başlayan Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) çalışmaları kapsamında 2008 yılı için 30.057 müracaat yapılmış, desteğe tabi alan 960.438,87 dekar, destek miktarı ise 6.565.919,28 TL olup bu miktarın ödemeleri Ziraat Bankası Şubelerinde yapılmıştır. 2008 yılı Çiftçi Kayıt Sistemi çalışmaları doğrultusunda müracaatlar 20.10.2009 tarihi itibarıyla sona ermiştir. Aşağıdaki tabloda 2008 yılı üretim dönemine ait Mazot ve Kimyevi Gübre Destekleme miktarları gösterilmiştir.

İlçeler bazında Mazot ve Kimyevi Gübre Destekleme Kayıtları

İlçe Adı	İşletme Sayısı	Desteğe Tabi Alan (da)	Mazot Destek Miktarı (YTL)	Kimyevi Gübre Destek Miktarı (YTL)	Toplam Destek Miktarı (YTL)
Akyazı	4.223,00	103.652,80	295.983,98	388.880,01	684.863,99
Ferizli	1.814,00	55.490,11	164.432,35	213.277,55	377.709,90
Geyve	2.680,00	113.945,61	349.535,89	445.878,64	795.414,53
Hendek	3.976,00	86.706,21	252.824,95	330.756,56	583.581,51
Karapürçek	802,00	16.425,74	47.412,44	62.195,66	109.608,10
Karasu	1.744,00	41.903,91	119.935,97	157.588,46	277.524,43
Kaynarca	1.949,00	109.886,06	342.003,38	432.266,88	774.270,26
Kocaeli	4.143,00	89.359,27	261.305,43	341.721,21	603.026,64
Merkez	4.566,00	177.825,85	536.892,51	689.404,75	1.226.297,26
Pamukova	1.388,00	46.508,46	138.761,11	179.518,83	318.279,94
Sapanca	107,00	2.144,37	5.988,07	7.918,01	13.906,08
Söğüt	1.357,00	51.959,81	158.147,27	202.551,31	360.698,58
Taraklı	1.308,00	64.630,68	192.666,04	248.072,02	440.738,06
Toplam	30.057,00	960.438,87	2.865.889,39	3.700.029,89	6.565.919,28

İlave Desteklemeleri

Bakanlığımız Çiftçi Kayıt Sistemine bağlı olarak ilave destekleme ödemesi yapılmaktadır. Çeşitli konularda uygulanan ve Müdürlüğümüzce de icra edilen desteklemeler; Dane Mısır-Ayçiçeği-Kanola ve Toprak Analizi desteklemeleridir

Dane Mısır-Ayçiçeği Desteklemeleri

2007 yılı ürünü için 7.735 dane mısır üreticisine 2008 yılında, 189066 ton ürün için 3.632.511,63 TL ve 467 ayçiçeği üreticisine 1.070 ton ürün için 215.241,90 TL ve prim ödemesi yapılmıştır.

Yurt içinde 2008 yılında üretilen buğday, arpa, çavdar, yulaf ve çeltik üreticilerine destekleme primi ödenmesine dair 2008/68 sayılı Uygulama Tebliği 17.12.2008 tarih ve 27083 sayılı Resmî Gazete yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu ürünlere ait müracaatlar Kayıt Sistemine bağlı olarak Tarım Kredi Kooperatifi Müdürlükleri tarafından alınmıştır. Mısır ve Ayçiçeği destekleme tabloları aşağıda görülmektedir.

Mısır Destekleme Ödemeleri, 2007 Yılı Ürünü

İlçe Adı	İşletme Sayısı	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (kg)	Satış Miktarı (kg)	Desteğe Tabi Miktar (kg)	Destekleme Tutarı (YTL)
Akyazı	1.634,00	46.006,35	50.643.851,75	45.019.030,00	43.042.807,60	860.856,19
Ferizli	749,00	19.487,70	21.325.132,00	17.418.571,00	16.493.136,90	329.862,74
Geyve	5,00	101,55	119.490,95	107.070,00	102.890,25	2.057,81
Hendek	697,00	14.404,65	17.174.718,70	12.793.840,00	12.416.395,70	248.327,92
Karapürçek	78,00	1.568,08	1.852.468,60	1.039.245,00	1.011.376,00	20.227,52
Karasu	159,00	3.161,53	2.882.987,40	3.007.419,00	2.532.714,70	50.654,26
Kaynarca	516,00	10.624,87	10.618.569,50	6.244.230,00	5.935.581,40	118.711,63
Kocaali	9,00	191,94	164.556,30	108.120,00	95.187,60	1.903,75
Merkez	2.838,00	92.987,75	102.423.504,60	76.289.198,00	73.622.031,30	1.472.440,61
Söğütlü	1.050,00	33.787,49	37.261.910,70	27.039.284,41	26.373.457,91	527.469,20
Toplam	7.735,00	222.321,91	244.467.190,50	189.066.007,40	181.625.579,40	3.632.511,63

Ayçiçeği desteklemeleri, 2007 Yılı Ürünü

İlçe Adı	İşletme Sayısı	Üretim Alanı Sertifikasız (da)	Üretim Alanı Sertifikalı (da)	Üretim Miktarı Sertifikasız (kg)	Üretim Miktarı Sertifikalı (kg)	Desteğe Tabi Sertifikasız Miktar (Kg)	Desteğe Tabi Sertifikalı Miktar (Kg)	Destek Miktarı (YTL)
Ferizli	5	88,74	0,00	16.406,35	0,00	15.856,10	0,00	3.171,22
Geyve	89	228,35	0,00	57.087,75	0,00	15.370,00	0,00	3.074,00
Karasu	228	69,48	0,00	15.633,00	0,00	15.633,00	0,00	3.126,60
Kaynarca	69	4.736,33	0,00	1.288.962,00	0,00	755.386,90	0,00	151.077,44
Merkez	4.736	253,14	21,22	63.283,75	5.306,00	53.558,75	5.305,50	12.950,14
Merkez	253	778,07	1,59	189.778,10	422,40	122.500,40	422,40	24.584,55
Söğütlü	778	385,28	0,00	96.495,08	0,00	75.294,75	0,00	15.058,95
Taraklı	385	199,75	0,00	34.956,08	0,00	10.995,00	0,00	2.199,00
Toplam	200	6.739,14	22,82	1.762.602,00	5.728,00	1.064.595,00	5.727,90	215.241,90

Sertifikalı Fidan ve Tohum Desteklemeleri

Sertifikalı Tohumluk kullanımı ve sertifikalı meyve/asma fidanı/çilek fidesi ile kapama bağ/ bahçe tesisi desteklemeleri hakkında 27.06.2008 tarih ve 26919 sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren 2008/40 numaralı Tebliğ ile bu tebliğde değişiklik yapan 2009/17 nolu Tebliğ hükümlerine göre Bakanlığımızca belirlenen destekleme miktarları dekar başına: Tritikale, arpa, çavdar, yulaf, korunga, fiğ 2,7 TL, buğday, yonca 4,5 TL, susam, kanola, aspir 3,6 TL, nohut, kuru fasulye, mercimek 5,4 TL, çeltik, yerfıstığı 7,2 TL ve patates 18 TL dir.

Sertifikalı fidan ile bağ-bahçe tesis edilen alanın Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı ve öngörülen büyüklükte tek parça halinde olması, şayet arazi birden fazla parçalı ise bu arazilerin birbirine komşu konumda olması, bodur ve yarı bodur meyve fidanları ile kurulacak bahçenin 5 dekar, diğer meyve fidanları ile kurulacak bahçenin 10 dekardan daha az olmaması şartı ile 2007 yılında uygulanan destekleme miktarları;

Virüsten ari, sertifikalı meyve fidanı ile bahçe tesisi için	180 TL/da
Narenciye, yarı bodur ve tam bodur meyve fidanı ile bahçe tesisi ve narenciye bahçelerinde aşılama ile çeşit değiştirme	135 TL/da
Diğer meyve türleri ile bahçe ve bağ tesisi	108 TL/da
Zeytin(Gemlik hariç) fidanı ile bahçe tesisi	90 TL/da
Gemlik çeşidi	36 TL/da
Antep fıstığı anacı ile bahçe tesisi	27 TL/da

Sertifikalı Tohum ve fidan Desteğinin İlçelere Dağılımı, Dekar, YTL, 2008

İlçeler	Sertifikalı Tohum Desteği			Sertifikalı Fidan Desteği		
	Çiftçi Sayısı	Desteğe Tabi Alan	Destek Miktarı	Çiftçi Sayısı	Desteğe Tabi Alan(Da)	Destek Miktarı
Ferizli				1	10,000	1.080,00
Geyve	4	169,344	772,24	15	201,844	37.176,07
Hendek				2	40,722	4.397,97
Karapürçek				1	10,000	1.080,00
Kaynarca				4	100,439	19.327,51
Merkez	6	219,155	1.081,92	12	171,199	29.037,00
Pamukova				10	117,957	15.393,40
Sapanca				3	71,297	14.416,50
Söğütlü				3	78,890	12.445,00
Taraklı	5	133,801	602,09	2	22,686	2.450,08
Akyazı	1	9,759	48,8			
Toplam	16	532,059	2.505,05	53	825,035	136.803,53

Müracaatlar esnasında üreticilerden tohum veya fidan faturası ile bunlara ait sertifika belgesi istenmektedir.

Tohum ve fidan desteklemeleri için 2008 yılına ait toplam desteklemeler aşağıdaki tabloda görülmektedir.

2008 yılı Tarımsal Desteklemeler Tablosu

	Merkez	Akyazı	Ferizli	Geyve	Hendek	K.pürçek	Karasu	Kaynarca	Kocaali	P.ova	Sapanca	Söğütü	Taraklı	TOPLAM (TL)
Mazot Dest.	536.893	295.984	164.432	349.536	252.825	47.412	119.936	342.003	261.305	138.761	5.988	158.147	192.666	2.865.888
Kimyevi Güb. Dest.	689.405	388.880	213.278	445.879	330.757	62.196	157.588	432.267	341.721	179.519	7.918	202.551	248.072	3.700.031
D. Mısır Prim Des. *	1.472.441	860.856	329.863	2.058	248.328	20.228	50.654	118.712	1.904	0	0	527.469	0	3.632.513
Y. Ayçiçeği *	24.585	0	3.171	3.074	0	0	3.127	151.077	0	0	0	15.059	2.199	202.292
Kanola Dest. *	12.950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12.950
Yem Bitkisi Dest.(Sulu)	761.174	63.340	135.612	154.482	58.255	16.603	78.407	648.859	8.081	49.166	5.498	235.198	194.120	2.408.794
Yem Bitkisi Dest (Kuru)	173.848	6.156	30.109	7.424	453	1.067	14.260	220.776	0	1.403	2.397	34.336	20.446	512.675
Süt Dest.(9aylık)	835.341	113.145	266.400	105.726	26.444	37.266	366.487	511.942	16.984	42.216	1081	190.591	62.995	2.576.619
Arıcılık(Aktif Koloni)														97.389
Su Ürün. Dest	0	31.242	0	0	2.250	0	0	0	0	0	17.550	0	8.940	59.982
Sert.Fidan Dest.	29.037	0	1.080	37.177	4.398	1.080	0	19.328	0	15.393	14.416	12.445	2.450	136.804
Sert.Tohum Dest.	1.082	49	0	772	0	0	0	0	0	0	0	0	602	2.505
İpekböceği Yaş Koza Desteği	0													83.226
Hayvancılık Dest.	346635	43065	76320	33840	35775	12105	68445	314190	990	48690	675	173610	13500	1167840
TOPLAM	4.883.391	1.802.717	1.220.265	1.139.968	959.485	197.957	858.904	2.759.154	630.985	475.148	55.523	1.549.406	745.990	17.459.508

* 2007 yılı ürünü

Sorunlu Tarım Alanlarının Tespiti ve İyileştirilmesi Projesi (STATİP)

Bakanlığımızca yürütülmekte olan STATİP (Sorunlu Tarım Alanlarının Tespiti ve İyileştirilmesi Projesi) kapsamında Ülkenin Tarım Arazileri 1/25.000 ölçekli haritalar ve 1m çözünürlükteki uydu görüntüleri (İKONOS) üzerine işlenerek, köy bazında tarım arazileri varlığı nitelikleri ile birlikte ortaya konulacaktır.

Bu çalışma ile Bakanlığımızca oluşturulacak arazi parsel tanımlamasına uygun olarak işleyen bir arazi kayıt sisteminin oluşturulması amaçlanmaktadır. Tarım arazileri nitelikleri ile birlikte belirlenerek kayıt altına alınacağı için, üretimden pazarlamaya kadar sorunlu tarım alanlarının tespit edilerek gerekli iyileştirmelerin yapılması kolaylaşacak, tarımda teknoloji kullanımı etkin ve yaygın hale gelecektir. Niteliğine göre tespit edilmiş bu alanlarda, çiftçilere yeni teknolojilerin tanıtılması ve tarımsal projelerin uygulanması, toprak verimliliğinin ve üretimin artırılarak üreticilerimizin hayat standardının yükseltilmesi sağlanacaktır.

Müdürlüğümüzün I. Aşama çalışmalarında ilk defa köy sınırları dikkate alınarak ilimiz tarım arazileri nitelikleri ile birlikte köy ve ilçe bazında belirlenmiştir. İlçe ve köylerin arazi varlığı, 1/25000 ölçekli haritalara işlenip daha sonra koordinatlı bir şekilde sayısallaştırma işlemleri tamamlanmıştır. Sakarya iline ait yerleşim sınırları tespit edilerek, bu sınırlar içerisinde kalan araziler tomografik, bitkisel ve kullanım özelliklerine göre arazi nitelikleri belirlenerek haritalama ve alan hesaplamaları yapılarak köy arazi verileri, köylerin toplamından İlçe arazi verileri, İlçelerin toplamından da İl geneli arazi verileri elde edilmiştir.

Projenin I. Aşama çalışmalarında 2008 yıl sonu itibariyle İlçelerimizin Netcad programında arazi varlığı belirlenmiştir. Projenin 2. aşama çalışmalarında Parsel haritaları kullanılarak, kayıtların bilgisayar ortamına aktararak, parsel sayısı ve ortalama işletme sayısı veri tabanı oluşturulacaktır. Bu çalışma ile Çiftçi Kayıt Sistemi veri tabanı ile entegre olarak, tarımsal desteklerin dağıtımı ve kontrolünde kullanılması amaçlanmaktadır.

Sınırları tespit edilen yerleşim alanları içerisindeki arazi varlıkları bitkisel, topoğrafik ve kullanım özelliklerine göre tanımlanması yapılan arazi niteliklerinin tespitinde;

CBS ve Uzaktan Algılama yazılımı,
1m çözünürlüklü uydu görüntüleri(İKONOS)
1/25000 ölçekli topografik paftalar,
Mera alanlarının sayısal veri ve haritaları,
Değişik ölçekteki harita ve dokümanlar, kullanılmıştır.

Mera Islah Çalışmaları

İlimizde mera alanlarının yeniden iyileştirilmesi, bozulmaya başlayan ekolojik dengenin korunması amacıyla, çağın ekolojik imkanlarından en üst düzeyde yararlanarak hayvancılık sektörünün hizmetine sunulmak üzere yem kaynaklarını geliştirmek veya bunların otlayan hayvanlar tarafından kullanılmasını kolaylaştırmak için otlatma, biçme, gübreleme, sulama ve tohumlama gibi kültürel yöntemlerin mera üzerinde uygulanmasının temini ve çiftçiler tarafından devamının sağlanması üzere eğitim, yayım ve uygulama yöntemleri ile yaygınlaştırılması yapılmaktadır.

Bu doğrultuda, İlimizde uygulamaya konulan Mera Islah Çalışmalarının amacı;

-Meraların orijinal bitki kompozisyonunda bulunması gereken besleme değeri yüksek, hayvanların severek yiyebilecekleri yem bitkileri zamanla son derece azalır ve bunların yerini arzu edilmeyen değersiz bitkiler alır. Bütün bu olumsuzlukların giderilmesi hususunda gerekli olan çalışmaların yapılması.

- Zayıf meralar üzerinde su ve rüzgarın etkisi ile toprak erozyonunda artış olur. Mera toprağı üzerinde toprak kayıpları nedeni ile çakıl, taş ve kayaların oranında artış, ölü bitki kalıntısı, yani toprağın kendisini yenileme oranında sürekli bir azalış görülmektedir. Toprağın korunması ve iyileştirilmesi konularında gerekli tedbirlerin alınması.

- Mera üzerinde aşırı çiğneme zarara neden olur. Mera toprağında aşırı sıkışma olur. Hayvanların yol izleri mera üzerinde belirginleşir. Yağış suların toprağa işlemesi azalır ve meralar gittikçe kuraklaşır. Bütün bu olumsuzlukların giderilmesi hususunda mera otlatma sistemlerin devreye alınması ve mera amenajman tekniklerin uygulanması ile mera üzerindeki baskının kontrol altına tutulması yöntemlerinin uygulanması sağlanmaktadır.

Tespit Ve Tahdit Çalışmaları

4342 sayılı Mera Kanununun uygulamaya girdiği tarihten itibaren İlimizde Mera Komisyonu ve Sapanca ve Kaynarca İlçeleri Merkezden yürütülmek üzere toplam 11 İlçede Mera Teknik Ekipleri oluşturulmuş ve 4 yıl içerisinde Mera Tespitleri 13 İlçede, 525 yerleşim yerinde % 98 tamamlanmıştır.

2008 yılında Hendek İlçesinin 14 köyünde 82 adet parselde 250 Ha., Karasu İlçesinin 1 köyünde 6 parselde 67,5 Ha., Karapürçek İlçesinde 2 köyde 4 parselde 26,3 Ha. toplam 92 parselde 344 Ha. alanda meranın aplikasyon ve harita yapımı işlemi ihale edilmiştir ve çalışmalar tamamlanmıştır. Bugüne kadar toplam 11 ilçe de 173 köyde haritalanan alan 6.340 Ha'dır. 2008 yılı itibariyle de mera alanlarının %86,5'i tamamlanmıştır.

Yapılan mera ölçümleri neticesinde mera alanlarının sınırları ve üzerinde bulunan işgal ve tahribatlar belirlenmiş olup, işgal ve tahribatların giderilmesi ile söz konusu müteccavizler hakkında da yasal işlemlerin yapılmasına imkan sağlanmıştır.

2001-2008 Yılları Mera Aplikasyon Ve Harita Yapımı Çalışmaları

İlçesi	Yılı Ve Alanı	Ölçülen Alan (Ha)	Kalan Tahmini Alan (Ha)	2007 Yılı Sonu Oranı (%)	2008 Yılında Ölçülen Alan	2008 Sonuna Kadar Ölçülen (Ha)	2008 YılıKalan Tahmini Alan (Ha)	2008 Sonu Oranı (%)
Merkez, Akyazı, Taraklı	2001-2002	3984	Merkez-300	93		3984	300	93
Sapanca	2002	33	74	31	-	33	74	31,0
Karapürçek	2002	37	60	38	21,41	58,41	38	60,4
Ferizli	2003	492	-	100	-	492	-	100
Pamukova	2004	372	-	100	-	372	-	100
Geyve	2006	457	200	70	-	457	200	70,0
Hendek	2007	330	60	85	233,27	563,27	-	100
Söğütlü, Kaynarca	2007	221+32	-	100	-	253	-	100
Karasu	2008	57	425	12	70,41	127,41	354	26,4
Kocaali		-	20	-		-	20	0,0
Toplam	7154	6015	1139	84,1	303,71	6.340,09	986	86,3

1998–2008 Yılları Sakarya Mera Islah Çalışmaları

Yılı	İlçe / Köy	Alanı (dekar)
1998-1999	Akyazı –Osmanbey	1000
1997-1998	Merkez-Emirler	141
2001-2002	Akyazı –Yahyalı	140
2002-2003	Sapanca –Ünlüce	260
2001-2002	Geyve – Kozan	581
2001-2004	Merkez-Çökekler	140
2001-2002	Merkez/Kurtbeyler	150
2001-2002	Merkez/Hacıramazanlar	80
2001-2002	Merkez/Budaklar	120
2003-2004	Merkez/Taşlık	320
2003-2005	Akyazı-Kabakulak	382
2003-2005	Akyazı- Bedilkadirbey	523
2003-2005	Akyazı- Bediltahirbey	785
2004-2005	Akyazı-Topağaç	240
2004-2005	Akyazı-Eskibedil	450
2004-2005	Hendek/Ortaköy	352
2004-2005	Hendek/Çayırbaşı	480
2004-2005	Merkez/Doğancılar	350
2004-2005	Merkez/Şeyhköy	200
2005-2006	Merkez/İlyaslar	115
2005-2006	Pamukova/Hüseyinli	500
2005	Akyazı/Vakıf	248
2005	Söğütlü/Beylikışla(devam ediyor)	421
2006	Akyazı Kabakulak(150 Da.mera tesisi)	382
2006	Akyazı Altındere Beldesi(devam ediyor)	794
2007-2008	Akyazı Yuvalak köyü (devam ediyor)	900
Toplam		9.655

1998-2008 yıllarında Mera ıslah çalışmaları kapsamında aşağıdaki tabloda belirtilen köylerde mera ıslahı ve mera ihata çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalarda kullanılmak üzere Özel İdare ve Genel Bütçenin ödeneklerinden faydalanılmıştır.

2004-2008 Yılı Genel Bütçe Ve Özel İdare Bütçesi İle Yapılan Mera Islah Çalışmaları

İlçesi	Köy/Belde	Alanı da	Başlama Tarihi	Mevcut Durum	Kaynağı	Yapılan İşler
Akyazı	B.tahirbey	525	Mart 2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	çalı ve diken kesme, K.Gübre - 5000 kg.
Akyazı	B.kadirbey		Mart 2004	Tamamlandı	Gen.Büt.	Gübreleme-5000 kg.,
Akyazı	Kabakulak	382	Mart 2004	Tamamlandı	Gen.Büt..	Gübreleme-9000 kg., çalı ve diken kesme, 150 Da.mera tesisi, sıvı gübre 225 lt., 24 lt.herbisit ilacı
Akyazı	Eskibedil	520	Temmuz 2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	6 ton k. Gübre,175 lt.sıvı gübre,50 lt.herbisit, 600 m.su bor.,45 torba çimento, 50 ad.b.dir.,d.tel 110 kg.
Söğütlü	Beylikkışla	489	Eylül 2005	Tamamlandı	Öz. İd.	İhata malzemesi
					Gen.Bü.	7.000 kg.k.gübre, 2 ad.suluk, 700 metre su borusu, 2 ad.mera kapısı çalı ve dikenlerin kesilmesi, 100 lt.sıvı güb.,10 lt. herbisit ilacı, b.dir.75 ad. Ve 90 kg. d.tel, 150 Da. Alanın çalıların kesilerek araziden uzaklaştırılması, 150 Da.'lık kısmının mera tesisi(sürüm,diskaro,tırmık,ekim), 900 kg tohum,6000 kg k.gübre, 200 kg.Mera tohumu ekimi ve 1500 kg.k.gügre
Merkez	Abalı	90	2005	Tamamlandı	GenBüt.	375 kg.Mera tohumu ekimi, 500 kg. k.gübre, herbisit ilacı
Merkez	Solaklar	20	2005		Öz. İd.	180 kg. m.toh., 550 kg.k.gübre
Merkez	Bileciler	20	2005	Tamamlandı	Öz. İd.	280 kg. mera toh. 550 kg. k.gügre,10 lt herb.ilacı
Merkez	Yazılı	70	2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	İhata malzemesi(110 ad. Direk)
Taraklı	Kemaller	-	2005	Tamamlandı	Öz.İd.	120 kg.sıvı gübre
Hendek	Çayırbası		2005	Tamamlandı	G.Büt.	A.Nitrat gübresi-3.000 kg.
Geyve	Umurbey	400	2005	Devam ediyor	Gen.Büt.	4000 kg k.gübre,100 lt.s.gübre, 20 lt.herb.ilacı
Merkez	İlyaslar	50	2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	İhata malzemesi(ad. Direk, kg. d.tel), mera tohumu-330 kg.
					Öz. İd.	İhata malzemesi
Merkez	Çökekler	75	2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	45 lt. herb. İlacı, mera tohumu
Merkez	Doğancılar	350	2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	3000 kg. Nitrat gübresi, 60 lt.sıvı gübresi
Akyazı	Yuvalak	900	2005	Devam ediyor	Gen.Büt.	A.Nitrat gübresi-8000 kg.442 ad.b.dir.,925 kg.tel
Akyazı	Topağaç	240	2005	Tamamlandı	Gen.Büt.	A.Nitrat gübresi-4000 kg.,çalı ve dik.temizliği
Akyazı	Altındere	794	2006	Devam ediyor	Gen.Büt.	80 lt.herbisit ilacı
Geyve	Köyler	-	2006	Devam ediyor	Öz. İd.	İhata malzemesi-beton direk ve d.tel
					Gen.büt.	500 kg. k.gübre
Geyve	Koru köyü	1000	2006	Tamamlandı	Gen.büt.	2500 kg.k.gübre
Pamukova	Kemaliye	200	2006	Tamamlandı	Gen.büt.	40 lt.sıvı gübre, 1000 kg. k. Gübre
6 İlçede	10 köyde	Yakl.3650	2006	Tamamlandı	Öz.İd.	İhata malzemesi (5900 ad.b.direk, 9900 kg. d.tel)
2 İlçede	7 köyde	2540	2007	Temizlik	İl Öz.İd.	Köy katkılı 5 ton mazot ile Çalı ve diken kesilmesi
4 İlçede	7 köyde	-	2007	Suluk malzem	Gen.Büt	700 torba çimento 1500,demir 1500 kg., boru 4000 metre
4 İlçede	21 köyde		2007	Ölçüm	Gen. Bütç	Toplam ölçülen alan 617,4 Ha.
5 İlçede	15 köyde	4170	2008	Tamamlandı		2553 b.direk, 5880 d.tel, 44 ton k.gübre, 1900 lt.mazot, Yuvalak merasında 7500 m. İhata, (1700 ad.b.direk30.000 m.d.tel), 4 kapı

Yerleşim yerlerine yakın olan meralara çöp ve hafriyat dökülerek çevre ve görüntü kirliliğine sebep olunmaktadır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve İl Özel İdaresi kaynakları ile yürütülen mera ıslah çalışmaları ile hayvancılığın gelişmesine katkıda bulunmakla beraber çevre güzelliği de oluşturulmaktadır. İl Özel İdaresi kaynakları ile yapılan Söğütlü İlçesi Beylikkışla Köyü merasının aşağıdaki iki resimde ıslah öncesi ve ıslahtan kısa bir süre sonraki durumu görülmektedir.

Söğütlü İlçesi Beylikkışla Köyü Merası ıslah öncesi

Söğütlü İlçesi Beylikkışla Köyü Merası ıslah sonrası

Akyazı İlçesi Kabakulak Köyü Merası ıslah çalışması

Mera ıslah çalışmalarında ihtiyaç duyulan direk, dikenli tel, gübre, tohum gibi malzemeler kamu kaynaklarıyla temin edilirken, işçilik faaliyetleri köy nakdi katkısı veya iş gücü katkısı ile sağlanmaktadır.

Akyazı İlçesi Kabakulak Köyü Merası ıslah sonrası

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülen Ülkesel Mera Amenajman planları çerçevesinde ilimizde 15 Kasım–15 Nisan tarihleri arasında meralarda otlatma yapılmaması ve böylece meraların bozulmasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla İl Özel İdaresi kaynaklarıyla temin edilen beton direk ve dikenli tel ile otlatma bölmeleri yapılarak, münavebeli otlatma ile meraların verimli ve uzun süreli kullanımı sağlanmaktadır.

Bedilkadirbey Köyü merası

Meralarda ihata yapılması suretiyle ana yol kenarında bulunan meralarda otlayan hayvanların yola çıkması ile zaman zaman trafik kazaları meydana gelmekte ve neticesinde can ve mal kayıpları oluşabilmektedir.

İl Özel İdaresi kaynakları ile temin edilen ihata malzemesinin verildiği Merkez İlçe; Rüstemler, Solaklar, Akyazı İlçesi; Gebeş, Yahyalı ve Yuvalak, Hendek İlçesi; Aşağıçalıca, Sofular ve Soğuksu meralarının yoğun olarak kullanılan yol kenarında bulunması nedeniyle hayvanların

zarar görmelerini engellemek için ihata işlemleri yapılmaktadır. Ayrıca meralarda şahıslar tarafından yapılabilecek işgaller ve tahribatlar da ihata yapımı sayesinde önlenmektedir.

Tarım Arazilerinin Korunması Ve Kullanılması Ve 5403 Sayılı Toprak Koruma Ve Arazi Kullanımı Kanunu Uygulamaları

13 Haziran 2003 tarih ve 24489 Sayılı Resmi Gazete ile yayınlanan Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair yönetmelik ve 19 Temmuz 2005 tarih 25880 sayılı Toprak Kanunu kapsamında, tarım arazilerinin korunmasının ve amacına uygun bir şekilde kullanılmasının sağlanması ve bu alanların hangi zorunlu hallerde tarım dışı amaçlarla kullanılabileceğini belirlemek için çıkarılmıştır.

Yönetmelik ve Kanun kapsamında değerlendirilmek üzere 2008 yılında 66 dosya üzerinde işlem yapılmıştır. Bakanlığımız ve Müdürlüğümüz bu müracaatların 15 adedini Toprak Koruma kurulu tarafından olumlu, 18 Ad. Tarımsal Amaçlı Yapı olması nedeniyle olumlu 26 dosyayı ise olumsuz, 3 adet dosya kamu yararı kararı alınarak bakanlığa gönderilmiş olup 2 adet kısmen olumlu, 2 Adeti ise yönetmelik dışı olarak değerlendirmiştir

Yılı	Başvurulan Arazi Mik. (Da)	Olumlu Rapor Verilen Arazi Mik. (Da)	Yönetmelik Dışı Arazi Mik.(Da)
2001	5.206.618	2.481.651	-
2002	37.136.240	1.289.501	-
2003	11.172.178	1.122.245	-
2004	12.368.359	822.388	-
2005	11.259.128	2.855.898	6.755.355
2006	2.426.855	641.186 Top. Kur., 201.330 Bakanlık 21.094 Tem. Uzatma	658.552
2007	11.312.721	2.235.231 Top. Kur., 2.135.733 Bakanlık	1.905.602
2008	2.723.027	328.687 Top. Kur., 49.550 Bakanlık 352.573 Tar. Yapı	726.882
Toplam	93.605.131	14.537.067	10.046.391

Toprak Koruma Kurulu Toplantısı

Özel İdare Katkılı Projeler

Proje Konusu	Yılı Ödeneği	Harcama	Açıklama
Meyveciliği geliştirme	114.608,00	112.752,49	Trabzon Hurması 2.355,93
			Yaban Mersini (Likapa) 44.999,28
			Fındık Kurdu İlacı 5.670,00
			Çilek Fidesi 59.727,28
Sebzeciliği Geliştirme	67.000,00	49.764,73	Sera Naylonu Alımı 49.764,73
Mahsul Fiyatına Tohumluk Projesi	111.487,50	57.265,00	buğday tohumluluğu temini 57.265,00
Mera Islahı	80.958,20	44.582,68	Toplam mera ihata malzemesi alımı 19.400,19
			Bayat Merası için mazot alımı 4.987,51
			Kimyevi Gübre Alımı 8.775,00
			Bayat Yayl.beton direk 11.419,98
Yem Bitkileri	80.000,00	108.702,00	Fiğ Tohumu Alımı 108.702,00
Ekonomik İşletme Büyüklüğü Teşvik Prj.	100.000,00	37.463,00	Çilek Fidesi dağıtımı 37.463,00
Gıda Denetim Hizm.Geliş.Prj.	26.000,00	19.921,94	Dondurucu- termos 6.997,40
			Ölçüm aletleri 12.924,54
Harita Alımı	60.026,00	14.711,77	Bilgisayar Alımı 11.411,78
			Gps alımı 3.299,99
Alternatif Ürün Prj.	47.600,00	-	-
Hayvancılığı Geliştirme	72.100,40	98.476,87	Aricılık Destekleme Prj. 48.632,15
			Laptop-projek.aleti 11.461,32
			Bursella müc.Cerrahi malz 2.620,40
			Bursella müc.aşı 13.017,00
			Ultrason ve malz.alımı 16.971,00
			Kuduz aşısı ve cer.malz 5.775,00
Damla sulama projesi	330.000,00	44.153,24	Akyazı ve Karasu ilçelerinde damlama sulama projesi. 44.153,24
Toplam	1.089.780,10	587.793,72	

2004 yılında uygulanan 5 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 343 milyar TL. ,
2005 yılında uygulanan 5 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 703 milyar TL. ,
2006 yılında uygulanan 7 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 713 bin TL
2007 yılında uygulanan 8 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 314 bin 61 TL,
2008 yılında uygulanan 11 proje konusu ile yapılan cari harcamalar dahil toplam 587 bin 793 TL
harcanmıştır.

Genel Bütçeden Uygulanan Projeler

Proje Adı	Gelen Ödenek	Dönem Sonu	
		Nakit Harcama	% Fiziki Gerçekleşme
Bitkisel Üretimi Gelişt. Proj.	17.350	4.819	100
Bitki Hastalık ve Zararlıları ile Müc. Proj.	37.000	33.590	100
Mera Hizmetleri	124.994	112.960	100
Havancılığı Geliştirme Proj.	13.800	8.453	100
Su Ürün. Üret. Geliş. Proj.	30.550	28.119	85
Hayvan Has. Ve Zar. İle Müc. Proj.	59.999	45.624	100
Süne-Kımlı Prj.	66.000	63.281	100
Su Ürün. Kirlenme ve Koruma Kontrol Hiz. Gel. Proj.	6.500	1.152	100
Balıkçılık Sekt. Yasal ve Kurumsal olarak AB müktesabatına uyum proj.	3.250	796	100
Toplam	359.443	298.794	

GIDA KONTROL VE DENETİM HİZMETLERİ

Yürütülen Projeler Ve Denetim Programları

Süt 1 Denetim Planı (Çiğ sütte Mikrobiyolojik Kriterleri İzleme Projesi):

İhracat İzni almak üzere başvuru yapan süt işletmelerinden alınan numunelerde somatik hücre, antibiyotik testi, toplam bakteri, donma noktası, fosfataz testi analizleri yapılmaktadır. Her ay 2 numune olmak üzere toplam 24 adet çiğ süt numunesi alınmış ve TGK Uygunsuzluktan 3 adet cezai işlem uygulanmıştır.

Ulusal Kalıntı İzleme Projesi (Çiğ Sütte) :

Bu proje kapsamında alınan çiğ süt numunelerinde pestisit , mikotoksin ,ağır metal, kalıntılarının analizleri yapılmaktadır. Proje kapsamında alınan 43 adet çiğ süt numunesi alınmış herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

İhracat İzni Başvurusu Yapan Firmalar İçin Kalıntı İzleme Projesi):

İhracat ön İzni almak üzere başvuru yapan (Ak Gıda San Tic AŞ) süt işletmelerinden alınan numunelerde Bakanlığımızın her yıl belirlediği analizler bakılmak üzere İngiltere'ye gönderilmektedir

İyotlu Tuz İzleme Projesi:

İyotlu tuz izleme projesi kapsamında ilimizde faaliyet gösteren 3 adet tuz üreticisinden toplam 25 tuz numunesi alınarak laboratuvara gönderilmiş, satış ve toplu tüketim yerlerinde 75 adet tuzda kitlerle iyodat testi yapılmıştır. İzleme Projesi kapsamında numune alımı sırasında işyeri denetimleri rutin olarak yapılmıştır.

Kanatlılarda Kalıntı İzleme Projesi:

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 27.03.2008 tarihli ve B.12.0.KKG.0.15.01.00.08.1-546/012035 sayılı emirleri gereği başlatılan Kanatlı Hayvanlarda Kalıntı İzleme Planı doğrultusunda ilimiz sınırları içinde kesimhane ve kümeslerden yıl boyunca toplam 205 adet kanatlı eti eti, karaciğer, kanatlı yemi, çiftlik içme suyu ve bütün tavuk numuneleri alınmış, İstanbul, Ankara ve İzmir’de yetkili laboratuvarlarda analizleri yaptırılmıştır.

Ayrıca Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 19.09.2008 tarihli ve B.12.0.KKG.0.15.01.00.08.3-1710-034127 sayılı emirleri gereği yurtdışına numune gönderimi planı kapsamında başlatılan Kanatlı Hayvanlarda Kalıntı İzleme Planı doğrultusunda ilimiz sınırları içinde kesimhane ve kümeslerden toplam 47 adet kanatlı karaciğeri, kanatlı yemi numuneleri alınmış İngiltere de faaliyet gösteren laboratuvara analiz edilmek üzere gönderilmiştir.

Gönderilen numunelerde kalıntı izleme amaçlı olarak antibakteriyel maddelere, kloramfenikol, nitrofuran, nitroimidazoller, antihelmintikler, antikoagülanlar, stilbenler, steroidler, beta agonistler, pestisitler, organoklorlu bileşikler ve ağır metaller ile ilgili analizler yaptırılmıştır.

Yurtiçi ve Yurtdışı Laboratuvarlara gönderilen numunelerin dağılımı;

Alınan Numunenin Cinsi	Nereden Alındığı	Yutiçindeki laboratuvarlara Gönderilen	Yurtdışına Gönderilen Numune
Bütün Piliç	Kesimhane	12	
Piliç Eti	Kesimhane	84	
Piliç Karaciğeri	Kesimhane	64	23
	Çiftlik		17
Bütün Hindi	Kesimhane	1	
Hindi Eti	Kesimhane	6	
Hindi Karaciğeri	Kesimhane	-	2
Piliç Çiftlik İçme	Çiftlik	16	
Hindi Çiftlik İçme	Çiftlik	2	
Piliç Yemi	Çiftlik	19	5
Hindi Yemi	Çiftlik	1	
Toplam		205	47

23.09.2008 tarihinde Karasu İlçesi Tuzla Köyünde faaliyet gösteren Emine ALBAYRAK’a ait çiftlikten alınan K.54.Kİ.201 Kod No lu piliç karaciğer numunesinin yurtdışında yapılan analizleri sonucunda progesteron tespit edilmiştir.

09.06.2008 tarihinde Salmanlı köyünde faaliyet gösteren Ömer GÖKTAŞ'a ait çiftlikten alınan K.54.Kİ.100 Kod No lu etlik civciv yeminde Aflatoksin oranı normal değerlerin üzerinde çıkmıştır.(T.E:12,4 ppb, K.E.D:10 ppb)

Su Ürünlerinde Kalıntı İzleme Projesi

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 27.03.2008 tarih ve B.12.0.KKG.0.15.00.08.1-546/012035 sayılı emirleri gereği başlatılan Su Ürünlerinde Kalıntı İzleme Projesi doğrultusunda ilimizde bulunan üretim tesislerinden alınan 9 adet balık numunesi yurtiçinde bulunan yetkili laboratuvarlara, 3 adet balık numunesi de analizleri yapılmak üzere yurt dışındaki ilgili laboratuvara gönderilmiştir.

Kum Midyesi İzleme Projesi:

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 14.08.2006 tarih ve 250.10 08.10-SÜH.45.04-928 sayılı emirleri gereği başlatılan ve ilimizde önceki yıllarda da tespitli olan 34 nolu(Melenagzı) ,35 nolu (Denizköy) ve 36 nolu (Kefken) istasyonlarda 1/1 Numaralı Ticari Amaçlı Avcılığı Düzenleyen Tebliğ hükümleri doğrultusunda 2006-2008 yılları arasındaki av döneminde yapılmak üzere beyaz kum midyesi avcılığına başlanmıştır.

Bu istasyonlarda çift kabuklu yumuşakça üretim alanlarında belirlenen numune alma noktalarından alınan ürün numuneleri Mikrobiyolojik analizler için Bursa Gıda Kontrol ve Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'ne, aynı noktalardan alınan su numuneleri ise toksik alg analizleri ve deniz suyu kalitesinin belirlenmesi amacıyla İzmir İl Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü'ne gönderilmektedir.

Bu doğrultuda 2008 yılı içerisinde alınan 63 adet kum midyesi ve 51 adet su numunesi ile yapılan analizlere göre üretim alanlarının sağlıklı olup olmadığının tespiti yapılmıştır.

Buna göre 2006-2008 yılı av döneminin sonu olan 2008 yılı Nisan ayı sonuna kadar ki, kum midyesi avcılığına ilişkin aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Kum Midyesi Avcılığına dair bilgiler

Kum Midyesi İzleme Projesi (2008)										
İstasyonlar		Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam(kg)
	34 Nolu (Melenagzı)	437.270	155.350	323.150	1.218.450	-	-	-	-	2.134.220
	35 Nolu (Denizköy)	447.300	118.000	1.076.950	2.231.150	-	-	-	-	3.873.400
	36 Nolu(Kefken)	221.000	45.000	437.000	1.732.300	-	-	-	-	2.435.300
	Toplam (Kg)	1.105.570	318.350	1.837.100	5.181.900	-	-	-	-	8.442.920

Tarımsal Kaynaklı Nitratın Neden Olduğu Kirliliğe Karşı Sularımızın Korunması Projesi :

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 18.02.2004 tarih ve 25377 sayılı resmi gazetede yayınlanan tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğine karşı suların korunması yönetmeliği çerçevesinde hassas alanların tespitine yönelik olarak tarımsal kaynaklı nitratin sularda yarattığı kirlenmenin boyutunu belirleyebilmek için müdürlüğümüzce ilimiz sınırları içerisinde tespit edilen 19 adet sabit ölçüm (numune alma) istasyonlarından ölçüm yapılarak, yer altı ve yüzey sularından alınan 228 adet su numunesi nitrat yönünden analizleri yapılarak değerlendirilmek üzere Bakanlığa gönderilmiştir.

Balda C13 İzotopu Denetim Programı :

İlimizde bulunan üretim ve satış noktalarından alınan bal numunelerinde C3,C4, Glukoz/Fruktoz, Naftalin, HMF, elektriksel iletkenlik, nem, sakaroz, suda çözünen madde,serbest asitlik,diyastaz sayısı analizleri yapılmaktadır.proje kapsamında 13 adet numune alınmış olup, 13 tanesi olumludur. Ayrıca şikayet üzerine 4 adet bal numunesi alınmış ve yapılan analizlerde olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Yaş Meyve Sebze Pestisit İzleme Denetim Programı:

Bakanlığımız Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 09.01.2008 tarih ve B.12.0.KKG.0.14/103.02-27.13-200 sayılı yazıları gereği başlatılan yaş meyve sebzelerde pestisit izleme denetim programı kapsamında 33 adet numune alınmış olup, herhangi bir olumsuzluk tespit edilmemiştir.

Tüketime Hazır Günlük Yemek ve Mezeler Denetim Programı:

Tüketime Hazır Günlük Yemek ve Mezeler Denetim Programı kapsamında ayda 1 kez olmak üzere toplam 12adet yemek numunesi alınarak mikrobiyolojik yönden (E.coli, Bacillus cereus,Staphylococcus aureus, Clostridium perfringens, Salmonella spp.) analizleri yapılmıştır. Analiz sonucu uygun olmayan 4 yemek numunesi ile ilgili firmalar hakkında yasal işlem uygulanmıştır.

Baharat Denetim Programı (Mikrobiyolojik,Yabancı madde ve Toplam Kül)

Bakanlığımızın Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 09.01.2008 tarihli ve B.12.0.0.KKG.0.14/103.02-27.13-200-1059 sayılı yazılarına istinaden kırmızı toz ve pul biberler ile toz karabiberde İlimizde üretim, satış ve toplu tüketim yerlerinden alınan 38 adet numunede mikrobiyolojik (Salmonella spp, Bacillus cereus, Clostridium perfringens) ,yabancı madde ve toplam kül analizleri yapılmış olup ,olumsuz çıkan 5 adet numuneyle ilgili 5179 sayılı Kanuna göre yasal işlem uygulanmıştır.

Kırmızı Toz ve Pul Biberde Sudan Boyası Denetim Programı:

Bakanlığımızın Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 09.01.2008 tarihli ve B.12.0.0.KKG.0.14/103.02-27.13-200-1059 sayılı yazılarına istinaden Kırmızı Toz ve Pul Biber ile sumakta Sudan Boyası Denetim Programı kapsamında 33 adet numune alınmış ve alınan numunelerde suda çözünür boyası analizleri yapılmış olup ,olumsuz çıkan 2 adet numuneyle ilgili 5179 sayılı Kanuna göre yasal işlem uygulanmıştır.

Kırmızı Toz ve Pul Biberde Alüminyum ve Silisyum İzleme Programı:

Bakanlığımızın Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 09.01.2008 tarihli ve B.12.0.0.KKG.0.14/103.02-27.13-200-1059 sayılı yazılarına istinaden Kırmızı Toz ve Pul Biberde Alüminyum ve Silisyum Denetim Programı kapsamında ; İlimizde tarladan, üretim ve satış yerlerinden toksikolojik analiz yapılmak üzere 27 adet numune alınmış olup, sonuçları değerlendirilmek üzere Bakanlığa gönderilmiştir.

Aflatoksin Denetim Programı (Aflatoksin B1,Toplam Aflatoksin B1,B2,G1,G2)

Bakanlığımızın Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 09.01.2008 tarihli ve B.12.0.0.KKG.0.14/103.02-27.13-200-1059 sayılı yazılarına istinaden kırmızı toz ve pul biberler , toz karabiber ile fındık, fıstık, antep fıstığı, lokum,helva.ballı cerez,ceviz,incirde İlimizde üretim, ve satış yerlerinden alınan 151 adet numunede Aflatoksin B1,Toplam Aflatoksin B1,B2,G1,G2) analizleri yapılmış olup ,olumsuz çıkan 6 adet numuneyle ilgili 5179 sayılı Kanuna göre yasal işlem uygulanmıştır.

Tavuk Eti Denetim Programı(Mikrobiyolojik):

Kanatlı eti mikrobiyolojik denetim programı çerçevesinde alınan numunelerde Salmonella spp, Staphylococcus aureus, E.coli, pseodomonas spp. ve Aerobik mezofilik bakteri analizler yapılmaktadır. 2008 yılı içerisinde proje kapsamında ilimizde 24 adet numune alınmış olup Beypi A.Ş.'ne ait bir adet tabaklı piliç fleto numunesinde salmonella tespit edilmiştir

Balda Kalıntı İzleme programı

Balda Kalıntı İzleme Programı kapsamında 7 numune alınmıştır, alınan numunelerde herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Radyoaktivite İzleme Programı

Bakanlığımız ile TAEK arasında yapılan protokol çerçevesinde yürütülen Radyoaktivite İzleme Programı Kapsamında 3 numune alınmıştır. Numune sonuçları yetkili Laboratuvar Müdürlüğü tarafından Bakanlığa iletilmektedir.

Yürütülen Çalışmalar

Gıda güvenliği:

Gıda güvenliğinde temel ilke; tüketime sunulan gıdaların fiziksel, kimyasal ve biyolojik her türlü tehlikeden ari olması ve tüm insanların sağlıklı ve aktif yaşamlarını sürdürebilmeleri için, her zaman yeterli, güvenli ve besin değeri yüksek gıdalara ulaşabilmeleridir.

Gıda güvenliği kavramı “Çiftlikten Sofraya Gıda Güvenliği“ kapsamında ele alınmakta ve değerlendirilmektedir.Bu noktadan hareketle, çiftlikten sofraya gıda güvenliğinin temel prensiplerini; hayvan sağlığı, bitki sağlığı, hayvan yemlerinin güvenliği, gıda ürünlerinin güvenliği, gıdaların etiketlenmesi ve Yetkili Otorite'nin kontrol ve denetimleri oluşturmaktadır.

Avrupa Birliği ile mevzuat uyumunu sağlamak üzere Bakanlığımızca yapılan hukuki düzenlemeler kapsamında 5179 sayılı “Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanun” 05.06.2004 tarih ve 25483 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5179 Sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile, gıdaların uygun teknik ve hijyenik şartlarda üretilmesi, tüketiciye kaliteli ve güvenli gıda sunulması, halkın gereği gibi beslenmesi esas alınmıştır.

5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun çerçevesinde gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeleri üreten, satan ve toplu tüketime sunan iş yerlerinin kontrolleri Bakanlığımızın yetki ve sorumluluğu altındadır. Gıda kontrol ve denetimleri, İl ve İlçe Müdürlüklerimizce gıda maddelerinin taşıdığı riskle orantılı ve uygun sıklıkta olmak üzere Yıllık Denetim Programı dahilinde, AB yaklaşımları da dikkate alınarak Bakanlığımızca risk esasına göre belirli ürün guruplarında yıllık olarak hazırlanan İzleme ve Denetim Programları yanında şüpheli, şikayet, inceleme, izlenebilirliğin sağlanması, gözetim ve tetkik amaçlarıyla gerçekleştirilmektedir.

Sakarya'daki imalat sanayinin sektörel dağılımına bakıldığında; işyeri sayısı, toplam istihdam ve katma değer oluşturma gücünde en yüksek paya sahip sektörün gıda sektörü olduğu görülmektedir. İlimizde gıda ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeleri üreten 643 işyeri ve gıda maddeleri satan ve toplu tüketime sunan yaklaşık 4500 işyeri bulunmaktadır.

2008 yılında İlimiz genelinde Müdürlüğümüz gıda kontrolörlerince gıda satış ve toplu tüketim yerlerinde toplam 4189 denetim, gıda üretim yerlerinde toplam 720 denetim yapılmış olup, Yapılan bu denetimler sonucunda 155 işyerine 5179 sayılı Kanun'a göre cezai işlem uygulanmıştır.

2008 yılı içerisinde 86 adet gıda üreten işyeri üretim izni almış olup, toplam izinli işletme sayısı 525 e ulaşmış olup, bunlardan 480 tanesi çalışır durumdadır. İlimizde faaliyet gösteren işletmeler tarafından üretilen ürünlere toplam 3026 üretim izin belgesi düzenlenmiş olup, bu izinlerin 666 tanesi 2008 yılına aittir. Ayrıca İlimizde faaliyet gösteren satış ve toplu tüketim yerlerinden 1840 adet işyeri gezilmiş ve kayıt altına alınmıştır.

2008 yılında Verilen Üretim İzin Sayıları

Sektörler	Üretim İzni sertifika sayısı
Süt ve Süt Ürünleri Üreten İşyerleri	156
Et ve Et Ürünleri Üretim Tesisleri	132
Un -Makarna-İrmik Üreten İşyerleri	34
Ekmek ve Ekmek Çeşitleri Üreten İşyerleri	61
Unlu Mamuller ve pastacılık Ür.Üreten İşyerleri	66
Şekerli Mamuller Üreten İşyerleri	61
Yaş Meyve ve Sebze İşleyen İşyerleri	
Alkolsüz İçecekler Üreten İşyerleri	36
Su Ürünleri İşleyen İşyerleri	14
Bitkisel Yağ-Margarin Üreten İşyerleri	
Bitkisel ve Siyah Çay İşleyen İşyerleri	4
Kuruyemiş Paketleyen İşyerleri	17
Baharat Pak./İşleyen İşyerleri	29
Bal Polen Arı Sütü Vb..Üreten ve Ambj. İşyer.	13
Fermente ve Salamura Ürün üreten işyerleri	4
Tuz İşleyen İşyerleri	6
Yumurta Paketleyen İşyerleri	7
Fındık İşleyen İşyerleri	2
Hazır Yemek Üreten İşyerleri / Yemek Fab.	8
Tasnif Dışı	7
Gıda İle Temasta Bulunan Mad. ve Malzml. Ürt. İşyerleri	9
Toplam	666

2008 Yılına Ait Satış Ve Toplu Tüketim Yerleri Değerlendirme Formu

Kontrol ve Denetimi Yapılan İşyeri	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
Gıda Satış Yeri													
Her Türlü Market	58	45	454	61	46	64	412	37	11	53	28	47	1316
Manav	5	5	66	6	8		27	5	1	1		2	126
Pazar	1	1								3	1	1	7
Büfe	10	13	153	16	10	12	78	18	3	15	12	18	358
Hareketli Taşıt Araçları													
Toptancı Halleri			6	2			2		1		1		12
Kasap, Tavukçu ve Balıkçı	3	19	108	11	9	56	34	17	6	3	26	8	300
Aktar , Eczane, şeker çik satış yeri	12	22	29	6		2	11	3		14	30	7	136
Unlu Mamül Satış Yeri			45										45
Şarküteri			30		3	10							43
Kuruyemişçiler			56	4	2		25	4		4	5	9	109
Gıda İle Temasta Bulunan Madde ve Malz. Satış Yeri		1											1
Toplam	89	106	947	106	78	144	589	84	22	93	103	92	2453
Toplu Tüketim Yeri													
Her Türlü Yemekhane	11	21	17			1	2		1		2	10	65
Fast-food ve kafe	28	31	173	3	5	11	163	3	5	3	17	14	456
Köfte, Kebapçı		3			10		32	1		3			49
Lokanta	15	12	214	11	30	18	57	14	3	7	9	18	408
Restorant	6	12	16	5	3	28	28	5		3	5	5	116
Pastane, Tatlıcı,Börekçi,Dondurma			94	3			29	3		4	6	11	150
Kantin	2	17	44	4	6	1	1		14	8	22	6	125
Kahvehane , Çayocağı	5	7	222	15			49	13	2	5	21	28	367
Toplam	67	103	780	41	54	59	361	39	25	33	82	92	1736
GENEL TOPLAM	156	209	1727	147	132	203	950	123	47	126	185	184	4189

2008 Yılına Ait Denetim Raporları Değerlendirme Formu

Sektörün Adı	İşletme Sayısı	İzinli işletme sayısı	Denetlenen Tesis Sayısı	Denetim ve numune sonuçlarına göre İPCK Sayısı
Süt ve Süt Ürünleri	50	50	74	13
Et ve Et Ürünleri	49	43	86	20
Ekmek	251	143	210	10
Unlu Mamuller ve pastane- Un-Makarna	122	76	120	25
Şekerli Mamuller	26	26	43	2
Yaş Meyve ve Sebze	5	2	5	2
Alkolsüz İçecekler	9	8	3	3
Su Ürünleri	2	1	2	
Bitkisel Yağ	2	0	2*	1
Bal	2	2	3	1
Çay	3	2	1	1
Kuru Yemiş	10	10	17	
Baharat	9	7	12	4
Tuz Üreten	3	3	11	
Yumurta Paketleyen	16	16	4	1
Fındık Fabrikası	16	13	12	
Yemek Fabrikası	35	31	77	16
Tasnif Dışı	32	24	7	2
Gıda İle Temasta Bul. Madde ve Malzml.	10	130	3	
Toplam	649	467	720	101

*= Gıda Sicili Üretim İzni için yapılan kontrol

Et Ve Et Mamulleri Tesisleri

Kırmızı Et Mezbahaneleri

İlimizde 13 mezbaha bulunmaktadır. Bu mezbahalardan 12 tanesinin çalışma izni vardır. 1 tanesi kombina, 2 tanesi 1. sınıf mezbaha, 9 tanesi 3. sınıf mezbaha olarak faaliyet göstermektedir. 2008 yılı içerisinde yeni çalışma izni verilmemiş olup Alifuatpaşa mezbahası ise kapalıdır.

Kanatlı Hayvan Kombina Ve Kesimhaneleri

İlimizde çalışma izni 5 adet kanatlı hayvan Kombinası, 6 adet Kanatlı Hayvan Kesimhanesi mevcuttur. 2008 yılında 9 kanatlı hayvan kesimhanesi kesimlerine devam etmiş 2 kesimhane ise kesim yapmamıştır. Kanatlı Hayvan Kesimhanelerinin 1 tanesi hindi kesimhanesi, 1 tanesi ise bildircin kesimhanesi olup diğer 9 tanesi broiler etlik piliç kesimhanesidir. 2008 yılı içerisinde Bakanlığımız tarafından 1 adet bildircin kesimhanesine, 2 adet broiler etlik piliç kesimhanesine çalışma izni verilmiştir.

Et Ürünleri Üretim Tesisleri

İlimizde Kırmızı Et Ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Çalışma Ve Denetleme Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik kapsamında İlimizde ruhsatlandırılmış 24 adet kırmızı et ve et ürünleri üretimi yapan tesis bulunmaktadır.

İlimizde Kanatlı Hayvan Eti ve Et Ürünleri Üretim Tesislerinin Çalışma Ve Denetleme Usul Ve Esaslarına Dair Yönetmelik kapsamında İlimizde ruhsatlandırılmış 12 adet kanatlı et ve et ürünleri üretimi yapan tesis bulunmaktadır.

2008 yılında 9 adet tesise çalışma izni verilmiştir. Bu üretim yerlerinden 5 tanesi kırmızı et ve et ürünleri üretimi yapan tesis, 4 tanesi ise kanatlı et ve et ürünleri üretimi yapan tesislerdir.

İlimizde Bulunan Kanatlı Kesimhanelerinin 2008 yılı kesim sayıları

İşletmenin Ticari ünvanı	Kapasitesi Adet/Saat	Yıllık Kesim (Adet)	Yıllık Kesim (Kilogram)
Şen Piliç Gıda San. A.Ş. (Söğütlü)	9.000	41.614.369	73.813.467
Şen Piliç Gıda San. A.Ş. (Geyve)	6.000	19.849.508	35.165.630
As Tavukçuluk Tarım İşl.San.Tic.Ltd.Şti.	4.000	7.791.267	14.153.977
Bekiroğulları Gıda ve San. Tic. Ltd. Şti.	900	1.674.543	2.717.226
Tat Tavuk Entegre Tes.	500	863.863	1.755.757
Taraklı Tavukçuluk San. Tic. Ltd. Şti.	1.000	398.880	953.310
Közde Gıda San. Ve Tic. Ltd.Şti.	3.000	254.020	352.250
Beyaz Hindi Et ve Gıda San. Ve Tic. (Hindi Kesimhanesi)	94	79.854	591.417
Kadir Şahin (Bıldırcın Kesimhanesi)	40	775	99
Ömür Piliç San. Ve Tic. A.Ş.	4000 (Kapalı)		
Köy-tür.Entegre Tavukçuluk San.Tic.A.Ş	6000 (Kapalı)		
Toplam		72.527.179	129.503.134

İlimizdeki Kombina Ve Mezbahaların 2008 yılı kesim sayıları

İşletmenin Ticari Ünvanı	Faaliyet Alanı	Kesilen Hayvan Adedi			
		Büyükbaş		Küçükbaş	
		Adet	Kg	Adet	Kg
EBK Sakarya Et Kombinası Müdürlüğü	Kombina	3.481	718.413		
Adapazarı Kasaplar Odası Mezbahanesi	1.Sınıf mezbaha	10.627	2.466.770	4.810	85.291
Demircioğlu Gıda ve Et San.	1.Sınıf Mezbahane	768	186.337	1.155	14.868
Akyazı Belediye Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	1.390	288.290	39	655
Geyve Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	259	46.444	198	2.970
Hendek Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	1.631	296.110	491	9.523
Karasu Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	829	177.282	393	8.200
Kaynarca Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	365	85.598		
Kocaali Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	219	35.566		
Pamukova Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	247	52.016	101	1.599
Sapanca Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	206	40.151		
Taraklı Bld.Mezb.	3.Sınıf Mezbahane	46	11.447		
Toplam		20.068	4.404.424	7.187	123.106

Gıda İhracatı Ve İthalatı

İl Müdürlüğümüzce sertifika düzenlenerek ihraç edilen başlıca gıda maddeleri: kavrulmuş iç fındık, kavrulmuş kıyılmış iç fındık , natürel iç fındık, fındık füresi, bisküvi ve çikolata çeşitleri, alkolsüz içecek , ekme ve pastacılık katkı maddeleri ve süt ürünleri (peynir altı suyu tozu) dir.

2008 yılında AB ülkelerine kuru meyve (natürel fındık, kavrulmuş fındık, kavrulmuş kıyılmış fındık, fındık füresi) ihracatı için 1192 adet sağlık sertifikası düzenlenmiştir. AB üye ülkelerine gönderilen toplam kuru meyve ürünlerine ait miktar 19166,6 tondur.

2008 yılında AB üye ülkeleri dışına yapılan kuru meyve ihracatları için 293 adet sağlık sertifikası düzenlenmiş olup, ürün miktarı 2822,57 tondur.

Kuru meyve dışındaki gıda maddelerinin ihracatı için İl Müdürlüğümüzce 2008 yılında toplam 1088 adet sağlık sertifikası düzenlenmiştir. Bu sertifikalar ile gönderilen gıda maddelerinin miktarı 14906 tondur.

Su Ürünleri

Balıkçı Gemilerinin Ruhsatlandırılması

2008 yılı sonuna kadar olan sürede verilen gemi ruhsatı 10 adet olup halen yürürlükte olan 147 adet ruhsatlı balıkçı gemisi bulunmaktadır. Gemilerde çalışan tayfalar (Gerçek Kişiler) için 2008 yılı sonuna kadarki süre içerisinde 138 adet yeni belge düzenlenmiş olup, toplam gerçek kişi sayısı 1118 'e ulaşmıştır. Yürürlükteki Amatör Balıkçı Belgesi ise 1733 adettir.

Gemi, Gerçek Kişi Ve Amatör Balıkçı Belgeleri

Ruhsatın konusu	Vize edilen	Yeniden düzenlenen	Yürürlükte olan
Gemiler	67	10	147
Gerçek Kişiler	14	138	1118
Amatör Balıkçı Belgesi	-	947	1733

2008 yılı içinde Su Ürünleri İşleme ve Değerlendirme Tesisleri ile Avlanma sahalarında yapılan kontroller

Kontrol alanları	Yapılan kontrol sayısı	Savcılığa intikal den olay sayısı
Denizler ve İç Sular	66	16
Ürünün Karaya Çıkış Noktası	139	-
Balıkçı Barınak ve Çekek Yerleri	43	-
Balıkhaneler Toptan ve Perakende Satış Yerleri	93	-
Su Ürünleri İşleme ve Değerlendirme Tesisleri	2	-
Soğuk ve Donmuş Ürün Muhafaza Depoları	-	-
İhraç Kapıları	-	-
Kum Çakıl Taş Ocakları	41	-
Genel Toplam	384	16

Valilik Makamının Olurları ile oluşturulan Valilik Kum – Çakıl ve Taş Ocakları denetim komisyonunda kurumumuzu temsil eden bir teknik eleman nezaretinde 2008 yılı içerisinde 41 adet kum çakıl ve taş ocağı denetlemesi yapılmıştır. Bu denetimler neticesinde 13 adet kum çakıl taş ocağına açılış izni verilmiştir. İlimizde 2008 yılı sonu itibariyle ruhsatlı ocak sayısı 59 adettir.

Süt Teşvit Primi Ve Mera Fonu

Süt sanayini ve üretimini teşvik etmek amacıyla ; 2008/13489 sayılı Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Bakanlar Kurulu Kararının 2 nci maddesine 24.05.2008 tarihinde yayımlanan 2008/13965 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile eklenen (9) ncu fıkrasında 01.01.2008 tarihinden geçerli olmak üzere “ Üretmiş olduğu sütü, Tarım ve Köyişleri Bakanlığında süt teşvik kod numarası almış, gıda sicili ve çalışma izni olan süt işleme tesislerine satan üreticilere beher litre süt için 4 YKr doğrudan destekleme ödemesi yapılır” denilmektedir.

13.06.2008 tarih ve 26905 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Uygulama Esasları Tebliği (Tebliğ No 2008/31) dikkate alınarak “Süt Teşvit Primi” Bakanlığımız tarafından takip edilmektedir. Fatura, müstahsil makbuzu ve benzeri satın alma belgeleri İl ve İlçe Tarım Müdürlüklerinin onayından sonra T.C. Ziraat Bankası'na ibraz edilir.

İl merkezinde, 2008 yılı içinde 25844 üreticiden, 19.885.275 litre süt teşvik primi kapsamına alınarak 795.411,00 YTL destekleme tutarı onaylanmıştır. İlimizde, Süt Teşvit Priminden faydalanan ve kod numarası olan 30 süt işletmesi faaliyette bulunmaktadır.

Yem Fabrikaları Ve Yem Bayileri

İlimizde Bakanlığımızca ruhsatlandırılmış 13 adet karma yem fabrikası,6 adet hayvansal kökenli yem üreten fabrika (et-kemik unu, kümes hayvanları artıkları unu) ve 1 adet ev hayvanı yemleri üreten fabrika,1adet minarel yem-yemlik preparat işletmesi mevcuttur. İlimizde 2008 yılı sonu itibariyle beyana veya tescile tabi yemlerin depolama ve satış yeri ruhsatına sahip 263 adet yem bayisi bulunmaktadır. Müdürlüğümüzce 46 adet yem bayi ruhsatı iptal edilmiş, 13 adet yem depolama ve satış yeri ruhsatı verilmiştir. 2008 yılında il ve ilçe müdürlüklerimiz tarafından 299 yem bayi denetimi yapılmıştır.

İlimiz merkez ve ilçelerinden 174 adet yem ve yem hammaddesi numuneleri alınmıştır.Bunlardan 41 adeti il ve ilçelerde bulunan yem bayilerinden alınmıştır.İl Müdürlüğümüzce alınan yem numunelerinden 5 yem fabrikasına uyarı,1 yem fabrikasına idari para cezası uygulanmıştır.Diğer İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerde İlimizde bulunan karma yem fabrikalarında üretilen yemlerden 33 adet yem numunesi alınmış olup ,İl dışından gelen şahit numunelerin değerlendirmeleri sonucu 1734 Sayılı Yem Kanunu Ve Yönetmeliğine göre 2 uyarı ,3 idari para cezası kararı uygulanmıştır. Diğer yem numunelerin analiz sonuçları beyanlarına ve tescilli beyanlarına etiket bilgilerine uygun olarak tespit edilmiştir.

Hayvan yetiştiricilerinin şikayetleri doğrultusunda ilgili adreslerdeki 5 ayrı yem deposu denetlenmiş ve 4 adet yem numunesine 1734 sayılı Yem Kanunu Ve Yönetmeliğine göre işlem yapılmıştır.

Yem Üretimi Denetim Bilgileri

Denetlenen ve numune alınan iş yerleri	İş yeri sayısı	Ruhsat iptali	Yapılan denetim	Alınan numune	IPCK	Uyarı	Savcılığa suç duyurusu
Karma yem fabrikası	13	-	52	103	1	3	-
Kökene hayvansal olan yemleri imal eden fabrika	6	-	22	22	-	2	-
Ev hayvanı yemleri üreten imalathane	1	-	2	2	-	-	-
Mineral Yem ve yemlik preparat imalathanesi	1	-	2	2	-	-	-
Yem satış bayileri	263	46	299	41	-	-	-
İl Dışı Denetim Sayısı	-	-	33	33	3	2	-
Yem Şikayeti Üzerine Yapılan denetim	-	-	5	4	-	-	-

Tohumluk Hizmetleri

2008 yılı içinde 116 adet tohum bayilerinin tamamı denetlenmiştir .

Tablo- Tohum Bayileri Ruhsat Durumu

	Yeni ruhsat (2008)	İptal edilen (mesül mal değişikliği nedeniyle)	Yürürlükte olan
Ruhsatlı Tohum Bayii	3	-	116

Fidancılık konusunda Sakarya Seracılık A.Ş. beyannamelerini vermiş ve Bakanlık TTSM Müdürlüğünden tescilini almıştır

Tablo Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müd-Ariifiye

Tür	Çeşit
Bugday	Momtchil
Bugday	Pamukova -97
Bugday	Tahirova -2000
Bugday	Bezostaya
Buğday	Bandırma-97
Mısır	ADK 451
Mısır	ADK 455
Mısır	Kompozit Arifiye
Kabak	Arıcan-97

Santral İnş.Tah.Tic.Ltd.Ştİ.Akyazı

Tür	Çeşit
Fiğ	Adi Fiğ
Toplam Ekilen Alan : 50 da	

Tigem Tarım İşl.Müd.-Karasu

Tür	Çeşit
Buğday	Pamukova 97
Toplam Ekilen Alan : 400 da	

Tablo- S.SAdapazarı Pancar Ekicileri Kooperatifi -Karasu

Tür	Çeşit
Buğday	Tahirova -2000
Toplam Ekilen Alan : 393 da	

Tohum Bayii Kontrol Cetveli

İlçesi	Bayi Sayısı	Kontrol Edilen Bayi Sayısı	Eksikliği Görülen Yönetmeliğin Uygulandığı Durumlar			Açıklamalar
			İkaz	İhtar	Kapatma	
Merkez	35	35	-	-	-	
Akyazı	16	16	-	-	-	
Ferizli	8	8	-	-	-	
Kocaali	4	4	-	-	-	
Karasu	9	9	-	-	-	
Kaynarca	11	11	-	-	-	
Hendek	7	7	-	-	-	
Geyve	10	10	-	-	-	
Pamukova	8	8	-	-	-	
Söğütlü	5	5	-	-	-	
Karapürçek	1	1	-	-	-	
Taraklı	1	1	-	-	-	
Sapanca	1	1	-	-	-	
TOPLAM	116	116	-	-	-	

DESTEKLEME FAALİYETLERİ

Destekleme Şube Müdürlüğünün Yürüttüğü Görevler

Teşkilatlanma Çalışmaları

1163 Sayılı Yasa Kapsamında Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinin kurulması için çiftçilerimizi bilgilendirmek, teşvik etmek, kuruluş işlemlerini yapmak ve yöneticilerini eğitmek.

5200 Sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu ve 4631 Sayılı Islah Amaçlı Yetiştirici Birliklerinin kurulması için çiftçilerimizi bilgilendirmek, teşvik etmek ve kuruluşuna yardımcı olmak.

Kredilendirme ve Proje Uygulama Çalışmaları

Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerine Bakanlığımızca uygulanan Genel Bütçe, Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi (KASDP) ve özel proje başvurularını Yatırım Programlarına teklif etmek, kredisi onaylanan projelerin uygulamasını yapmak ve proje süresince takibini yaparak amacına ulaşmasını temin etmektedir.

Kredi Ödemelerinin Takibini Yapmak

Proje uygulayan Kooperatiflerin kredi geri ödemelerinin takibini yapmak, ödemeyenler hakkında yasal işlemi başlatmak.

Genel Kurul Toplantılarını Yaptırmak

Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri ve Birliklerin Genel Kurullarını yaptırmak, toplantılara Bakanlık Temsilcisi olarak katılmak, Toplantılarla ilgili evrakları müdürlüğümüzde muhafaza etmek.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programını Uygulamak

Bu program kapsamında, 3.Etap ekonomik Yatırımlar konulu projeler, tarımsal sulama altyapı tesislerin rehabilitasyonuna yönelik yatırımları ve makine ekipman alımı projelerinin uygulanmasını sağlamak.

Özel İdare Kaynaklı Tohumluk Temini

Sertifikalı Tohumluk kullanımını yaygınlaştırmak için Özel İdareden kaynak temin edilerek Mahsul Fiyatına Tohumluk Temin Projesini uygulamak.

Tabii Afetler

2090 Sayılı Kanun Uygulaması Kapsamında Tabii afetlerden zarar gören çiftçilerin zarar tespitlerini yapmak zarar oranı, tüm mal varlığının %40 ve üzeri olanlara (5363 Sayılı yasa kapsamında değilse) bakanlıktan yardım talebinde bulunmak.

5363 Tarım Sigortaları Kanunu; Uygulama yılında belirlenen riskler için tarım sigortası yaptıran üreticilere %50 prim desteği verileceği konusunda üreticileri bilgilendirmek

4081 Sayılı Kanun Uygulaması:

Çiftçi Mallarının Korunması için Muhtarlık ve Belediyelik olan yerlerde Koruma Meclislerinin oluşturulması için gerekli uyarıları yapmak

Tohum Temizleme

Çiftçilerin tohum temizleme ihtiyaçlarını karşılamak üzere selektörlerin çalışır vaziyette bulunmasını temin etmek.

Gübre Bayii Kontrolleri Ve İthalat İşlemleri

Gübre satışı yapan bayiler ile Tarım Kredi Kooperatiflerinin satış ve stoklarını takip etmek, denetimlerini ve ithalat işlemlerini yapmak.

Yeşil Kart Uygulaması

Sosyal güvencesi olmayan vatandaşların yeşil kart müracaatlarında arazi bilgileri ve DGD kayıtları dikkate alınarak gelir hesaplamasını yapmak.

Kooperatifçiliğin Tanımı Önemi Ve Sakarya'da Genel Durum

Kooperatif; Tüzel kişiliğe haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve kamu tüzel kişileri ile Özel İdareler, Belediyeler, Köyler, Cemiyetler ve Dernekler tarafından kurulan değişik ortaklı ve değişik sermayeli teşekküllere denir.

Üreticilerimizin, üretim aşamasında meydana gelen riskleri paylaşmak, daha çok ve kaliteli ürün üretmek, ürünlerini daha iyi pazarlayabilmek ve elde edecekleri gelirle hayat standartlarını yükseltebilecekleri en önemli araçlardan biri Kooperatiflerdir.

Kooperatiflerin esas amacı; yeteri derecede iktisadi güce sahip olmayan gerçek kişilerin meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle rasyonel bir şekilde ve ekonomik olarak karşılamak ve temin etmekten ibarettir.

1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu'na göre kurulan Tarımsal Amaçlı Kooperatifler 4 grupta toplanmakta olup bunlar; Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri, Su Ürünleri Kooperatifleri, Sulama Kooperatifleri ve Pancar Kooperatifleridir.

İlimiz Çalışma Bölgesi dâhilinde;

1 adet Pancar Ekicileri Kooperatifi,

2 adet Su ürünleri Kooperatifi,

124 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi olmak üzere toplam,

127 adet Tarımsal Amaçlı Kooperatif mevcuttur.

2008 Yılında 2 Adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Kurulmuştur.

7 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin tasfiyesi devam etmektedir.

Merkezi Sakarya olmak üzere faaliyet gösteren S.S.Sakarya ve Kocaeli İleri Hayvancılık Kooperatifleri Bölge Birliğine Sakarya İline bağlı 48 Kooperatif ile Kocaeli İline bağlı 5 Kooperatif olmak üzere toplam 53 ortağı vardır.

İlimizde Kooperatifçilik hizmetlerinin istenilen başarıya ulaştırılmasını sağlamak, tespit edilen eğitim noksanlıklarını gidermek, sevk ve idarelerini yönlendirmek ve bununla ilgili Kanun, Yönetmelik ve Mevzuatları öğretmek amacıyla Tarımsal Amaçlı Kooperatiflerin Yönetim Kurullarına yönelik Eğitim Seminerleri devam etmektedir.

Kooperatiflerin Kuruluşu İl'de Yapılmakta Olup, Aşağıdaki Safhalar Sırasıyla Takip Edilir

En az 7 Kurucunun imzasını taşıyan dilekçe, Kooperatifin kurulacağı yerleşim biriminin Muhtarı tarafından da imzalanıp mühürlendikten sonra İl Müdürlüğümüz Destekleme Şube Müdürlüğüne teslim edilir. İkamet ve Kimlik Belgelerini, Kurucuların çiftçilikle iştiğal ettiklerini gösteren Muhtarlık İlmühaberi dilekçeye eklenir.

Yerine gidilerek Kuruluş Etüdü yapılır. Bu Etüt çalışmasında; yerleşim birimine ait tarım ve hayvancılık potansiyeli, alt yapı durumu, eğitim vs. konularının yanı sıra sosyo-ekonomik durumu hakkında yetkililerden ve kurucu heyetten bilgiler alınır.

Kooperatif Ana sözleşmelerinin gerekli kısımları doldurulduktan sonra Kurucular tarafından Noter tasdiki yaptırılır.

Ticaret ve Sicil Memurluğunca Tescili yapılarak Türkiye Ticaret Sicili Gazetesine İlan verilir. Tescil süresi en fazla üç aydır.

Gazete ilan tarihinden itibaren bir ay içerisinde Kuruluş Genel Kurul Toplantısı yapılır.

Kuruluş Genel Kurul Toplantısında; Kuruluş Bilânçosu ile Gelir-Gider Cetvelleri, Geçici Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu, Tahmini Bütçe ve gündemin diğer maddeleri görüşülerek karara bağlanıp Geçici Yönetim Kurulu ibrası yapılır. Yeni Yönetim ve Denetim Kurulu Üyelikleri için seçim yapılır.

İlimizdeki Tarımsal Örgütler

Sakarya’da toplam 198 adet tarımsal örgüt olup, bu örgütlerde 204.166 üye mevcuttur.

S.No.	Tarımsal Örgütün Adı	Sayısı	Üye Sayısı
1	Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	124	16.800
2	Su Ürünleri	2	149
3	Sulama Kooperatifi	0	0
4	Pancar Ekicileri Kooperatifi	1	36.527
6	5200 sayılı Kanunla Kurulan Birlikler		
	Kırmızı Et Üreticiler Birliği	1	32
	Süs Bitkileri Yetiştiricileri Birliği	1	52
	Süt Üreticileri Birliği	4	3.795
	Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	3	32
7	4631 sayılı Kanuna göre kurulan Birlikler		
	Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği	1	877
	Arı Yetiştiricileri Birliği	1	513
	Tavuk Yetiştiricileri Birliği	1	221
8	Yağ. Toh. Tar. Sat. Kooperatifi	2	1.540
9	Tarım Kredi Kooperatifi	42	32.166
10	Fiskobirlik	6	32.345
11	Ziraat Odası	13	72.901
Toplam		200	204.166

İlimizdeki Kooperatiflerin İlçelere Göre Dağılımı

Sakarya’da toplam 127 adet kooperatif mevcut olup, bu kooperatiflerde 53.476 üye mevcuttur.

İlçe	Kooperatif Sayısı	Ortak Sayısı
Merkez	16	38.133 (Pancar Ekicileri Kooperatifi Dâhil edilmiştir –36.527)
Akyazı	21	3.344
Geyve	9	1.167
Hendek	15	1.852
Karasu	11	1.842
Pamukova	8	638
Kaynarca	14	1.558
Kocaali	8	1.187
Karapürçek	3	584
Ferizli	10	1.806
Söğütlü	6	459
Taraklı	2	300
Sapanca	4	457
Toplam	127	53.476

2008 Yılında Kuruluşu Gerçekleşen Kooperatifler

1-Söğütlü Maksudiye

2-Kocaali Kozluk

1.2.İlimizdeki Tarımsal Üretici Birlikler

1.2.1. 5200 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Üretici Birlikleri

İlimizde bu kanuna göre kurulmuş olan 9 birlik mevcut olup, bu birliklerin üye sayısı 3.927'dir.

Sıra No	Birliğin adı	Çalışma bölgesi	Üye sayısı
1	Sakarya İli Süs Bitkileri Yetiştiricileri Birliği	Sakarya	52
2	Sakarya Merkez İlçe (Adapazarı) Kırmızı Et Üret. Bir.	Adapazarı	32
3	Adapazarı Süt Üreticileri Birliği	Adapazarı	2421
4	Kaynarca İlçesi Süt Üreticileri Birliği	Kaynarca	1105
5	Kaynarca İlçesi Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	Kaynarca	16
6	Taraklı İlçesi Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	Taraklı	16
7	Söğütlü İlçesi Süt Üreticileri Birliği	Söğütlü	253
8	Ferizli İlçesi Süt Üreticileri Birliği	Ferizli	16
9	Taraklı İlçesi Sebze Üreticileri Birliği	Taraklı	16
10	Karasu İlçesi Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	Karasu	16
Toplam			3943

5200 Sayılı Kanun ile Kuruluşu yapılan Tarımsal Üretici Birliklerinin Kuruluşunda Aşağıdaki İşlemler Takip Edilir,

En az 16 Kurucu Üye bir araya gelerek ürün grupları için belirlenen asgari üretim kapasitesini garanti etmeleri gerekir. Her ürün grubu için Yönetmelikle belirlenmiş asgari üretim miktarları, örneğin; Süt Birliği için 3.600 ton/yıl. Kanatlı Hayvan eti Üreticileri 100.000 adet Aynı ürün grubunda İlçe düzeyinde sadece bir Birlik kurulabilir.

Kuruluş için istenen evraklar:

Dilekçe

İkametgâh

Çiftçilik Belgesi (Ziraat Odası veya Tarım İl/İlçe Müdürlüklerinden alınacak)

Nüfus Cüzdanı fotokopileri

Kapasite Raporu

Kurucular Listesi (Tahsil, Meslek, İkameti yazılı ve imzalı)

Geçici Yönetim Kurulu Listesi (asgari beş kişi)

Birlik Tüzüğü (Geçici Yönetim kurulu tarafından imzalı)

Bakanlığa gönderilen bu evraklar sonucu Tüzük Bakanlıkça onaylandığında Birlik Kuruluşu gerçekleşir.

5200 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Üretici Birliklerinin Faaliyet Konuları

Üyelerin ürettikleri ürünlerle ilgili piyasa araştırmaları yapmak ve yaptırmak,
Üyelerinin ürünlerine pazar bulmak, ürünlerin pazara arzını düzenlemek,

Üyelerine üretim teknikleri, hasat, depolama, paketleme konularında teknik destek sağlamak,
Üyelerine girdi temininde yönlendirici yardımlarda bulunmak,
İç pazara ve ihracata uygun çeşitlerin üretilmesini sağlamak,
Eğitim ve yayım hizmeti vermek, danışman hizmeti sağlamak,
Ürün kalitesini iyileştirici tedbirler almak ve ürün standartlarını uygulamak,
Çiftlik düzeyinde yapılan tarımsal uygulamaları izlemek, kayıtlarını tutmak ve belge düzenlemek,
Paket ve ambalajlarla ilgili standartların uygulanmasını sağlamak,
Üyeleri adına ürün depolanmasına, gerektiğinde bu amaçla depo kiralanmasına yardımcı olmak,
Ürünlerin tanıtımıyla ilgili faaliyetlerde bulunmak,
Ürünlerle ilgili her türlü kaydı tutmak,
Türkiye Cumhuriyeti'nin kabul ettiği uluslar arası ürün veya ürüne özgü ortak piyasa düzenlemelerinin gerektirdiği görevleri yürütmek,

Sözleşmeli üretim kapsamında, üyeleri adına örnek tip sözleşmeler düzenlemek ve bununla ilgili faaliyetleri koordine etmektir.

1.2.2. 4631 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Yetiştirici Birlikleri

İlimizde bu kanuna göre kurulmuş olan 3 birlik mevcut olup, bu birliklerin üye sayısı 1.611'dir.

Sıra no	Birliğin adı	Çalışma bölgesi	Üye sayısı
1	Sakarya İli Holstein Irkı Damızlık Sığır Yet. Birliği	Sakarya	877
2	Sakarya İli Arı Yetiştiricileri Birliği	Sakarya	513
3	Tasfiye Halinde Sakarya İli Tavuk Yetiştiricileri Birliği	Sakarya	221
Toplam			1.611

4631 Sayılı Kanuna Göre Kurulan Yetiştirici Birliklerinin Faaliyet Konuları

Bakanlıkça belirlenecek bölgesel yâda ülkesel düzeyde ıslah programları yapmak ve uygulamak, Üye birliklerini yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek, çıkarlarını korumak, yasa, tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen amaçlarını gerçekleştirmeleri doğrultusunda faaliyetlerini yönlendirmek, bu birliklerin gelişmelerine yardımcı olmak, gerekli önerilerde bulunmak ve yaptırımlar uygulamak, Birliklerin, Ülke Hayvancılığı politikası yönünde çalışmalarını temin etmek, birliklerin dilek ve ihtiyaçlarını yetkili mercilerine iletme ve çözümlemek için çaba sarf etmek, Yasa ve yönetmeliklerde belirtilen görevleri yapmak, görevlerin dışına çıkan birlikleri tespit etmek ve gerekli yaptırımları uygulamak, Merkez Birliği Yönetim Kurulu; Genel Kuruldan devralınan yetki ile uluslararası hayvancılık birliklerine, enstitülerine üye olmak, hayvan sergi ve panayırlarına katılmak,
Hayvan ve hayvansal ürünlerin ihracatı ile damızlık ithal ve ihracatı konularında hükümet yetkilileri nezdinde gerekli girişimlerde bulunmak, Hayvan ve hayvansal ürün fiyatlarını tespit komisyonlarında görev almak,
Dış ülkelerdeki hayvancılık ve hayvancılıkla ilgili kuruluşların çalışmalarını takip etmek, bu konudaki yenilikleri yayın ve eğitim yoluyla tüm üye birliklere iletme, Yasa ve yönetmeliklerde günün şartlarına göre yapılması istenen değişiklikler için hükümet mercileri

ile ilişki kurmak, Hayvancılık konusunda devletçe yapılacak yatırımlara yardımcı olmak ve önerilerde bulunmak, gerektiğinde Bakanlıkla bu konularda müştereken çalışmak, Birliklere iç ve dış kaynaklardan kredi sağlamak, Birliklerin ihtiyaç duyduğu eğitimlerini yapmak, seminerler düzenlemek, yetiştirme konularında yayınlar çıkarmak, Birliklerin her tür ihtiyaçlarını karşılamak, bu işler için gerektiğinde şirket kurmak, şirketlere ortak olmak, sigorta işlemleri yapmak, Birliklerin kurulmadığı veya aktif hale gelemediği illerde; kayıt faaliyetlerini yürütmek amacıyla şubeler açmak, şubenin görevlerini komşu birliklere veya kamu kurumları ile yapacağı protokol veya proje çerçevesinde anılan kuruluşlarla ortaklaşa yapmak, Ulusal düzeyde ıslah programlarının gereklerinin yerine getirilmesi için gayret göstermek. Bakanlığın çıkaracağı talimatlar doğrultusunda damızlık değer tahminlerini yapmak, yaptırmak ve yayınlamaktır.

Bakanlığımızın Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerine Uyguladığı Projeler

Genel Bütçe Kaynaklı Tip Projeler

Uygulamada Olan Ortaklar Mülkiyetinde Tip Projeler

- 300 Baş'lık Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (30 Ailex 10 Baş)
- 300 Baş'lık Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (50 Ailex 6 Baş/Aile)
- 240 Baş'lık Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (40 Ailex 6 Baş/Aile)
- 180 Baş'lık Damızlık Sığır yetiştiriciliği (30 Ailex6 Baş/Aile)
- 2500 Baş'lık Damızlık Koyun Yetiştiriciliği(50Ailex50Baş/Aile)
- 1000 Baş'lık Besi Sığırcılığı (50 Ailex10 Baş/Ailex2 devre)
- 1000 Kovanlık Arıcılık (50 Ailex20 Kovan/Aile)
- 25.000 m2 Seracılık (50Ailex 500m2/Aile)
- 4.000 Torba Kültür Mantarcılığı (20 Ailex200 Torba/Aile)

Uygulamada Olan Diğer Tip Projeler

- Zeytinyağı Fabrikası(20 ton/gün kapasiteli)
- Zeytin Salamuru(100 Ton /yıl kapasiteli)
- Soğuk Hava Deposu(1.000 ve 2.000 ton/yıl kapasiteli)
- Çeltik İşleme Tesisi(15 ton/gün kapasiteli)
- Mandıra(5 ve 10 ton/gün kapasiteli)
- Halıcılık(16 adet çeşitli tip ve kapasitede)

Yeni Uygulanacak Projeler

- Ortaklar Mülkiyetinde Yem Bitkisi Üretimi,
- Optik Renk-Çap Meyve Paketleme Tesisi Projesi,
- Entegre Mısır Kurutma Tesisi Projesi,

Kredi Vadeleri

Kooperatife Yapılan Kredi Desteklerinin Vadesi Projenin Özelliklerine Göre "Tarımsal Amaçlı Kooperatiflere Kullandırılacak Kredilere İlişkin Yönetmeliğe" göre belirlenmiş olup Sabit Yatırım için kullandırılan kredilerde vade; Ortaklar Mülkiyetinde Projelerde 7 yıl, Diğer Projelerde 12 yıl dır.

Kredilerin geri ödemesi ise;

1. yılı ödemesiz

2. yılı faiz ödemeli

Diğer yıllar ise faiz+ eşit taksit ödemeli

İşletme Sermayesi için tahsis edilen kredilerde ise vade 3 yıl olup, geri ödemeler ise;

1.yıl faiz ödemeli

2. ve 3.yıllarda faiz + eşit taksit

Kredi Faiz Oranları

Kooperatiflere Sabit Yatırım ve İşletme Sermayesi için tahsis edilen kredilerde; T.C Ziraat Bankası A.Ş. nin küçük ve orta ölçekli tarımsal işletme tanımına giren üreticilere uyguladığı faizin 1/2–1/4' ü oranında Bakanlıkça belirlenen faiz oranı uygulanmakta olup 2008 yılı faiz oranı%5 dir.

Ortaklar Mülkiyetinde Projelerin 2008 yılı ahır ve inşaat kredisi;

Yeni ahırlarda;

Besi Sığırcılığı (50x10x2 devre) için 5.000YTL,

Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (50x6) için 8.000YTL,

Merkezi Sağım Üniteli Damızlık Sığır Yetiştiriciliği (30x10) 18.000 YTL

Yeni ağıllarda;

Damızlık Koyun Yetiştiriciliği (50x50) 6.000YTL olmak üzere kredi verilecek kalan kısım öz kaynaktan karşılanacaktır.

Tadilatlı ahır ve ağıl inşaatlarında (30x10 hariç) ise 2.500 YTL tadilat kredisi verilmektedir.

Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi

Bakanlığımız ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nun bağlı olduğu Devlet Bakanlığı arasında 16 Ağustos 2003 tarihinde 5 yıl süreli işbirliği protokolü imzalanarak "Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi (KASDP)" uygulamaya konulmuştur.

Projenin Amacı;

3294 Sayılı yasa Kapsamındaki ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan kişi ve ailelerin gelir seviyesini yükseltmek,

İstihdamı artırmak,

Tarımsal ürünleri mahallinde değerlendirmek ve pazarlamak,

Köyden kente göçü önlemek.

Vade ve Faiz Oranları;

Proje Kapsamında Kullandırılan kredilerde ilk iki yılı ödemesiz,

3 yılı eşit taksit ödemeli ve faizsiz olarak toplam 5 yılda geri ödenir.

KASDP çeşitleri;

Ortaklar Mülkiyetinde Süt Sığırcılığı (50 Ailex 2 Baş) Projesi

Bu projede kapasite 50-120 arasında değişebilmektedir.

Ortaklar Mülkiyetinde Damızlık Koyun(50 Ailex25 baş) Yetiştiriciliği

Kredi Miktarları Ödeme Tutarları;

Yeni ahır ve ağıl inşaatları için 5.000-YTL

Tadilatlı ahır ve ağıl inşaatlarında ise 2.500-YTL tadilat kredisi verilmektedir.

Projeli Kooperatiflerde Özet Bilgiler

Sakarya İlinde projelerden yararlanan üye sayısı, toplam 2466 dır. Projelerden yararlanan üyelere toplam 4774 Holstein ırkı süt hayvanı ve 1190 adet besi hayvanı olmak üzere toplam 5.964 hayvan dağıtılmıştır.

Sakarya Da Kooperatif Bazında Proje Çalışmaları

2009 Yılı Yatırım Programına Teklif Edilen Tarımsal Kalkınma Kooperatifi

Sıra No	Kooperatif Adı İlçe-Köy (Tar.Kalk. Koop.)	Proje Konusu Kapasitesi	Tahsis Türü
1	Merkez-Budaklar	Ortaklar Mülkiyetinde 300 Başlık (50 Aile x 6 baş) Dam.Sığ.Yetş.	Genel Bütçe
2	Hendek-Hallaç	Ortaklar Mülkiyetinde 186 Başlık (93 Aile x 2 baş) Süt Sığır.Yet.	KASDP
3	Karasu-Taşlıgeçit	Ortaklar Mülkiyetinde 200 Başlık (100 Aile x 2 baş) Süt Sığır.Yet.	KASDP

2006-2008 Yıllarında Proje Uygulayan Kooperatifler

Sakarya da 2006 yılında 2 kooperatife, 2007 yılında 2 kooperatife, 2008 yılında ise 4 adet kooperatife proje 1 adet kooperatife işletme sermayesi talebi uygulanmaya başlanmıştır.

Kooperatif Adı (Tar. Kalk. Koop.)	Uygulama Yılı	Uyguladığı Proje Konusu ve Mevcut Durumu
Ferizli - Değirmencik	2006	KASDP 200 Başlık (100 Aile x 2 Baş) Süt Sığırıcılığı (Canlı demirbaş ve yem dağıtıldı. İşletme binası tamamlanmıştır.)
Karasu-Limandere	2006	KASDP 198 Başlık (99 Aile x 2 Baş) Süt Sığırıcılığı (Canlı demirbaş ve yem dağıtıldı. İşletme binası tamamlanmıştır.)
Ferizli-Gölkent	2007	KASDP 166 Başlık (83 Aile x 2 Baş) Süt Sığırıcılığı (canlı demirbaş ihalesi yapıldı)
Kaynarca-Turnalı	2007	KASDP 200 Başlık (100 Aile x 2 Baş) Süt Sığırıcılığı (canlı demirbaş ihalesi yapıldı)
Kaynarca-Yeşilova	2008	30.000 YTL Kooperatif Sözleşmesi yapıldı.Para Kullandırıldı (Transfer Programından İşletme Sermayesi kullandı)
Döğdüren Salmanlı-Merkez	2008	Genel bütçe kapsamında Ortaklar Mülkiyetinde 200 başlık (50x4) Süt Sığırıcılığı (1. sözleşmeler yapıldı)
Söğütlü-Levent	2008	KASDP 122 Başlık (61 Aile x 2 Baş) Süt Sığırıcılığı (1. sözleşmeler yapıldı)
Söğütlü-Akçakamış	2008	KASDP 240Başlık (120 Aile x 2 Baş) Süt Sığırıcılığı (1. sözleşmeler yapılacak nihai liste belirleniyor)
Kaynarca-Büyükyanık	2008	KASDP 232Başlık (116Aile x 2 Baş) Süt Sığırıcılığı (1. sözleşmeler yapıldı)

2007-2008 Yılında Kredi Borçları Muaccel Hale Gelen Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri ve Durumları

Kooperatif Adı (Tar. Kalk. Koop.)	Durumu
Akyazı-Dokurcun Ortaklar Mülkiyetinde (50Ailex4baş)	Kooperatifin toplam üye sayısı 50 olup, 6 üye kredi taksitlerini vadesinde ödemekte olup, geri kalan 44 üye taksitlerini vadesinde ödemediğinde dolayı muaccel olmuşlardır.
Hendek-Kırktepe,Harmantepe,Yarıca, KASDP(100Ailex2Baş)	Kooperatifin toplam üye sayısı 100 olup,25 üye kredi taksitlerini vadesinde ödemektedirler. Kalan 75 üye taksitlerini vadesinde ödemediğinden muaccel olmuşlardır.
Hendek-Dereköy KASDP (100Ailex2Baş)	Kooperatifin toplam üye sayısı 100 olup,bütün üyeler borcunu ödemediğinden dolayı muaccel olmuşlardır.
Kaynarca-Karaçalı Ortaklar Mülkiyetinde (100Ailex2Baş)	Kooperatifin toplam üye sayısı 100 olup,80 üye kredi taksitlerini vadesinde ödemektedirler. Kalan 20 üye hakkında yasal işlem başlatılmıştır. Borçları muaccel olan 19 üye yeniden yapılandırılmış olup, borçlarını vadesinde ödemektedirler.
Karasu-Konacık, Hürriyet, Gölköprü Ortaklar Mülkiyetinde (100Ailex2Baş)	Kooperatifin toplam üye sayısı 100 olup, 23 üye kredi taksitlerini vadesinde ödemektedirler. Kalan 77 üye hakkında yasal işlem başlatılmıştır.
Karasu Kızılılık KASDP (97 ailex2baş)	Kooperatifin toplam üye sayısı 97 olup, 31 üye hakkında yasal işlem başlatılmıştır.
Kocaali -Kestanepınarı KASDP (100 ailex2baş)	Kooperatifin toplam üye sayısı 100 olup, 34 üye hakkında yasal işlem başlatılmıştır.
Kocaali- Çukurköy KASDP (75 x2)	Kooperatifin toplam üye sayısı 75 olup, 54 üye hakkında yasal işlem başlatılmıştır.
Kaynarca-Kulaklı Kayacık(100x2)	Kooperatifin toplam üye sayısı 100 olup, 3 üye hakkında yasal işlem başlatılmıştır
Kaynarca-Yeşilova KASDP (100x2)	Kooperatifin toplam üye sayısı 100 olup, 27 üye hakkında yasal işlem başlatılmıştır
Kocaali-Koğukpelit KASDP (100x2)	Kooperatifin toplam üye sayısı 100 olup, 71 üye hakkında yasal işlem başlatılmıştır
Merkez-Alandüzü (50x6)	Kooperatifin toplam üye sayısı 50 olup, 8 üye hakkında yasal işlem başlatılmıştır

Sakarya İli Genelinde Proje Uygulayan Kooperatifler Ve Durumları

Sakarya ili genelinde; 28 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi 32 proje uygulamıştır. 10 adet projenin ise uygulamaları bitmiştir.

Proje uygulayan kooperatiflerin ilçelere göre dağılımı; Merkez 5, Akyazı 2, Ferizli 2, Hendek 3, Kaynarca 5, Karasu 4, Kocaali 3, Geyve 1, Taraklı 1 Söğütlü 2 adettir. (4 adet kooperatifimiz 2.projelerini uygulamışlardır. Bunlar Merkez, Karasu , Kaynarca ve Ferizli ilçelerindedir.)

10 adet kooperatifimizin proje uygulaması bitmiş olup,22 adet kooperatif proje uygulamasına devam edilmektedir.

2007 Yılı İçerisinde Damızlık Süt Sığırı Verilen Kooperatiflerin Süt Üretim Durumu

İlçesi	Köyü	Ortak Sayısı	TOPLANAN SÜT MİKTARI(TON)	
			Günlük (Ton)	Yıllık(Ton)
Ferizli	Değirmencik	435	2	600
Karasu	Limandere	263	12	3.600
	Toplam	698	14	4.200

Süt Toplayan Fakat Proje Uygulamayan Kooperatiflerin Süt Üretim Durumu

İlçesi	Köyü	Ortak Sayısı	Toplanan Süt Miktarı (Ton)	
			Günlük(Ton)	Yıllık(Ton)
Kaynarca	Turnalı	435	2	600
“	Ziahmet	108	2	600
“	Büyükyanık	263	12	3.600
“	Kızılcaali	162	4	1.200
Söğütlü	Sıraköy	73	2	600
Ferizli	Sinanoğlu	558	12	3.600
Toplam		1.599	34	10.200

Proje Uygulayan Kooperatiflerde Tarımsal Gelişme Durumu

Kooperatifin Adı	Uyguladığı Proje	Yem bitkileri						Hayvansal üretim bilgileri	
		Proje öncesi			Proje sonrası				
		Yem bitkileri		Silaj yapımı	Yem bitkileri		Silaj yapımı	Proje öncesi (baş)	Proje sonrası (baş)
		Ekim alanı(da)	Miktar (ton)	Miktarı (ton)	Ekim alanı(da)	Miktarı (ton)	Miktarı (ton)		
Akyazı-Dokurcun	(50AileX4Baş) Dam. Sığ	400	140	-	750	270	300	400	650
Hendek-Çamlıca	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	200	60	-	300	75	250	300	450
Taraklı-Duman	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	150	45	-	380	90	240	750	1000
Kaynarca-Karaçalı	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	500	250	-	670	300	480	350	550
Karasu-Konacık	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	640	195	-	745	220	420	950	1.250
Kaynarca-Kulaklı Kayacık	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	2.000	600	-	2.150	700	512	900	1.300
Hendek-Dereköy	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	300	60	-	799	849	652	500	725
Hendek-Kırktepe	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	100	70	-	944	387	321	300	650
Kocaali-Kestanepınarı	(100 AileX2 Baş) Süt Sığ.	600	200	-	1.200	420	300	390	445
Kocaali-Çukurköy	(75 AileX2Baş) Süt Sığ.	350	130	75	700	250	250	170	320
Karasu-Kızılcık	(97AileX2Baş) Süt Sığ.	200	120	-	750	500	200	533	739
Kaynarca-Yeşilova	(100AileX2Baş) Süt Sığ.	1.000	535	3.600	1.250	650	4.250	400	700
Merkez-Alandüzü	(50AileX6Baş) Dam. Sığ.	6.000	4.600	2.000	6.000	4.600	2.000	600	1.200
Kocaali-Koğukpelit	(100AileX2Baş) Süt Sığ.	600	400	-	1.600	560	600	400	600
Karasu Limandere Köyü	(100 Aile X2 Baş) Süt Sığ	500	300	1500	500	300	1500	500	700
Ferizli Değirmencik Köyü	(100 Aile X2 Baş) Süt Sığ.	1700	1020	750	1700	1020	1000	300	500
Toplam		37.890	16.945	7.925	42.788	19.441	13.275	8.643	20.422

Damızlık Süt Sığırı Projesi Uygulamış Ve Halen Projesi Devam Eden Kooperatiflerin Hâlihazır Durumu

İlçesi	Köyü	Ortak Sayısı	TOPLANAN SÜT MİKTARI (TON)			
			Proje Öncesi (Ton/yıl)	Proje Sonrası (Ton/gün)	Proje Sonrası (Ton/yıl)	(+) Fark (Ton/Yıl)
Merkez	Alandüzü	345	913	4,5	1.642	729
“	Kavaklıorman	105	300	2,7	985	685
Hendek	Dereköy	181	876	3	1.095	219
“	Kırktepe	240	300	2,5	913	613
Karasu	Konacık	214	200	2	730	530
“	Kızılıcık	218	300	2	730	430
“	İhsaniye ve Çevre Köyleri	406	170	1,4	511	341
“	Limandere					
Kaynarca	Karaçalı	181	621	3	1.095	474
“	Kulaklı	142	647	4	1.460	813
“	Yeşilova	156	493	3	1.095	602
Kocaeli	Çukurköy	135	292	2	730	438
“	Kestanepınarı	167	250	2	730	480
“	Koğukpelit	157	338	2,4	876	538
Akyazı	Dokurcun	266	493	2	730	237
Ferizli	Gölkent	220	300	2,5	915	615
Ferizli	Değirmencik					
Taraklı	Duman	175	219	3	1.095	876
Geyve	Akdoğan	173	500	4	1.460	960
Toplam		3.481	7.212	46	16.792	9.580

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programının Kapsamı Ve Uygulanan Proje Konuları

1-Tarım Dayalı Yatırımlar (Tebliğ No: 2008 /19)

Bu Tebliğin amacı; Doğal kaynakların korunmasını dikkate alarak, kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarımsal sanayi entegrasyonunun sağlanması, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, basınçlı sulama sistemlerinin geliştirilmesi, yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması ve kırsal toplumda belirli bir kapasitenin oluşturulmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Ekonomik yatırımları destekleme programı kapsamında;

- Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yeni yatırım tesislerinin yapımı,
- Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik mevcut faal olan veya olmayan tesislerin kapasite artırımı ve teknoloji yenilenmesine yönelik yatırımlar,
- Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırımlar,
- Alternatif enerji kaynakları kullanan seraların yapımına yönelik yatırımlar yer almaktadır.

2-Makina-Ekipman Alımları (Tebliğ No: 2008/20)

Bu Tebliğin amacı; tarımsal faaliyetler için geliştirilen yeni teknolojilerin çiftçi tarafından kullanımını yaygınlaştırarak; daha kaliteli ve pazar isteklerine uygun üretim yapılmasını sağlamak, zor şartlarda ve bedenen çalışan çiftçilerimizin işlerini kolaylaştırmak ve üretim maliyetlerini düşürerek uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir düzeye getirmek için makine ve ekipman alımının desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Programın yatırım konuları;

Balyalama makinesi, Silaj makinesi, Basınçlı sulama sistemi için gerekli parsel içi yeni mal alımları, İşlemsiz tarım makineleri, Soğuk hava tesisatlı taşıma aracı alımları, Bahçe el traktörü ve ekipmanları alımları, Rüzgar makinesi (pervanesi), File sistemi kurulması, Yem hazırlama araçları, Sap parçalama makinesi, Otomatik sap toplamalı saman makinesi, Kanola hasat aparatı, Mısır hasat tablası, Süt sağım ünitesi ve soğutma tankı, Pülverizatör, Lazerli tesviye aleti, Sıkmalı çayır ve yonca biçme makinesi alımlarını kapsar.

Sakarya'da Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi

Tarıma Dayalı Yatırımlar

Tarım ve Köyişleri Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi (KKYDP) Kapsamında uygulanan projelerde %50 hibe desteği uygulanmaktadır.

Ekonomik yatırım konulu projelerde 2007 yılında 21 proje bakanlıkça kabul edilmiş olup bunlardan 15 adedi ile Müdürlüğümüz hibe sözleşmesi imzalayarak Bakanlığa göndermiştir. Bu projelerden 2 adedinin hibe sözleşmesi Bakanlıkça onaylanmamış, 13 adedinin hibe sözleşmesi onaylanmıştır. Bu projelerden 11 adedi gerçekleştirilmiş, 2 adet proje ise tamamlanamamıştır.

Gerçekleştirilen proje konuları; Süt İşleme Tesisi Projesi, Soğuk Hava Deposu Projesi, Fındık Depolama Projesi, Mısır Kurutma, Eleme ve Depolama Projeleri, Lazerli Fındık Ayıklama Makinesi alımı ve Sebze ve Meyve Tasnif ve Paketleme Projeleridir.

3.Etap olarak yürütülen projelerin toplam tutarı 4.021.675-YTL olup bu projeler için toplam 1.880.651-YTL hibe desteği ödenmiştir. 1.etap projeler kapsamında 502.150-YTL toplam proje tutarı için 174.900-YTL hibe desteği ödenmiştir.

2008 yılı 4.Etap konulu projelere toplam 24 başvuru yapılmış değerlendirme sonuçları bakanlığımıza iletilmiştir.

Sakarya'da Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi

Makina Ekipman Alımları

İlimizde 2007 yılı içinde Makine –Ekipman alımı konusunda toplam 70 başvuru alınmış olup, bunların 50'si bakanlığımızca kabul edilmiştir. Kabul edilenlerin 45 adedi balya-silaj makinası, 5 adedi ise basınçlı sulama sistemi projeleridir. Bunlardan 47 Projenin tespit ve teslim işlemleri tamamlanarak toplam 899.040,16-YTL para ödenmiştir. Geriye kalan 2 yatırımcı hibe sözleşmesi imzaladığı halde mal alımına geçmemiş, 1 yatırımcı ise hibe sözleşmesi imzalamamıştır.

İlimizde 2008 yılı içinde Makine –Ekipman alımı konusunda toplam 174 başvuru alınmış olup, bunlardan 125 makine ve ekipman için toplam 750.726,06-YTL hibe desteği yapılmıştır. Yapılan desteklemelerde Sakaryanın öncelikleri dikkate alınmıştır.

2008 Yılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Makina Ekipman Alımı Kapsamında Hibe Desteği Yapılan Makina Ekipman Listesi		
Makina Adı	Makina Sayısı	Ödenen Hibe Tutarı (TL)
Bahçe el traktörü	38	158.781,46
Balya makinası	9	178.480,00
Basınçlı sulama sistemi	13	132.271,50
Mısır hasat tablası	3	67.500,00
Pülverizatör	38	133.736,00
Sıkmalı çayır biçme makinası	1	1.325,00
Silaj makinası	20	60.357,10
Süt sağım ünitesi ve soğutma tankları	3	18.275,00
TOPLAM	125	750.726,06

2008 Yılı Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Makina Ekipman Alımı Kapsamında, Sakarya'da Toplam 125 Başvuru Sahibine Makine Ekipman Desteği Sağlanmıştır.

Bahçe El Traktörü (38)

Silaj Makinası (20)

Balya Makinası (9)

Çayır Biçme Mak. (1)

Mısır Hasat Tablası (3)

Pülverizatör (38)

Basınçlı Sulama Sistemi Projesi (13)

Tarım Sigortası (Tarsim) Uygulamaları

Tarım Sigortaları 14.06.2005 tarih ve 5363 Sayılı Kanunu kapsamındaki risklerin teminat altına alınması, standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi, hasar organizasyonları, tazminat ödemelerini yapılması tarım sigortalarının geliştirilmesi yaygınlaştırılması ve diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi amacıyla tarım sigortaları havuzu kurulmuştur.

Tarım Sigorta faaliyetlerini yürütme görevi; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Merkez Teşkilatı Görev Yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair Yönetmelik ve bu husustaki 30.12.2005 tarih ve 402 Sayılı Makam Oluru ile Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Bu kapsamda Genel Müdürlük bünyesinde Etüt ve Proje Daire Başkanlığı yeniden yapılandırılarak Risk Yönetimi ve Projeler Daire Başkanlığına dönüştürülmüştür.

Teminat Kapsamında Olan Riskler (Tehlikeler)

Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortalarında;

1-Paket 1: Tüm bitkisel ürünler için Dolu + Fırtına, Hortum, Yangın ve Heyelan risklerinin neden olduğu miktar kaybı,

2-Paket 2: Sadece meyveler için Don + Dolu, Fırtına, Hortum, Yangın ve Heyelan risklerinin neden olduğu miktar kaybı, sigorta kapsamındadır.

İstenildiği takdirde, ek prim ödemek suretiyle meyve ve sebzeler için dolunun neden olduğu Kalite Kaybı yukarıdaki paketlere eklenebilmektedir.

Sigorta; ürünün değerlendirilebilen ana ürününü kapsar. Yan ürünler sigorta edilmez. Örneğin, Buğday bitkisinde, ana ürün buğdayın başak kısmını kapsar. Buğdayın sap kısmı ise ek ürün olarak ifade edilmektedir. Ek ürün sigorta kapsamında değildir

Sera Sigortaları:

Seralarda yetiştirilen tüm bitkisel ürünler için Dolu, Fırtına, Hortum, Yangın ve Heyelan risklerinin neden olduğu miktar kaybı, sigorta kapsamındadır.

Seralarda, fırtına ve hortum risklerine karşı sigorta yapılabilmesi için, risk incelemesi yapılması ve seranın aranılan vasıflara uygun bulunması şarttır.

Büyükbaş Hayvan Sigortaları:

Ön soy kütüğüne ve soy kütüğüne kayıtlı süt sığırları için;

1-Genel şartlarda yazılı istisnalar dışında kalan, her türlü hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale,

2-Her türlü kazalar, yılan ve böcek sokması,

Zehirli çayır otları ve yeme bağlı zehirlenmeler

Kümes Hayvanları Hayat Sigortaları:

Kapalı sistemde üretim yapan, bio-güvenlik ve hijyen tedbirlerini almış tesislerde yetiştirilen Kümes hayvanları için;

1-Genel şartlarda yazılı istisnalar dışında kalan, her türlü kanatlı hayvan hastalıkları,

2-Her türlü kazalar ve zehirlenmeler,

3-Her türlü doğal afetler,

4-Yangın veya infilak

Sebebiyle meydana gelen ölümler, itlaf ve mecburi kesim riskleri.

5- Su Ürünleri Sigortası:

Denizlerde ve iç sularda yetiştirilen su ürünlerine, Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş Yetiştiricilik Tesisi Kayıt sistemine kayıtlı mevcut bilgiler dikkate alınarak, ölüm riski teminatı; su ürünleri sigortası genel şartları, teknik şartları, tarife ve talimatları kapsamında Tarım Sigortaları Havuzu tarafından verilir. Su ürünleri sigortasının yapılabilmesi için risk inceleme ve değerlendirmesinin yapılmış olması ve tesisin asgari standartlara uygunluğunun tespit edilmiş olması şarttır.

Tarım Sigortası Yaptırmak İçin Yapılacak İşlemler

Sigorta İşlemleri Çiftçi Kayıt Sistemi Önsoy ve Soy Kütüğü Kayıtlarının güncel olması gerekir. Sigorta işlemleri bu bilgiler ışığında yapılacaktır. Çiftçi bulunduğu yere en yakın Havuz İşletici Şirket (TARSİM) ortağı sigorta şirketinin acentesine müracaat ederek, düzenlenen poliçenin %50 si üretici tarafında ödenir.

Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi A.Ş. (TARSİM) ile Sözleşme Yapan Şirketler.

Sigorta Şirketlerinin Listesi			
1	Aksigorta A.Ş.	13	Işık Sigorta A.Ş.
2	Anadolu Sigorta T.A.Ş.	14	Koç Allianz Sigorta A.Ş.
3	Ankara Sigorta T.A.Ş.	15	Ray Sigorta A.Ş.
4	Aviva Sigorta A.Ş.	16	Şeker Sigorta A.Ş.
5	Axa Oyak Sigorta A.Ş.	17	Teb Sigorta A.Ş.
6	Başak Sigorta A.Ş.	18	T.Genel Sigorta A.Ş.
7	Ergoİsviçre Sigorta A.Ş.	19	Yapı Kredi Sigorta A.Ş.
8	Garanti Sigorta A.Ş.	20	Ticaret Sigorta
9	Güneş Sigorta A.Ş.	21	Birlik Sigorta
10	Güven Sigorta T.A.Ş.	22	Liberty Sigorta
11	HDI Sigorta A.Ş.	23	Eureko Sigorta
12	Hür Sigorta A.Ş.	24	Finans Sigorta

Sakarya İlinde Bitkisel Ürün Sigortası Yaptıran Üretici Sayısı – Ürünler ve Alanlar

(2008 Yılı Üretim Yapılan Poliçelere Ait Bilgiler)

S.no	İlçe adı	Sigorta	Sigorta	Sigorta yaptırılan ürünler
1	AYYAZI	21	517	Fındık
2	FERİZLİ	56	893	Fındık
3	GEYVE	62	547	Elma, Kiraz, Üzüm Sofralık, Zeytin,
4	HENDEK	52	1128	Fındık
5	KARAPÜRÇEK	11	188	Fındık
6	KARASU	47	910	Fındık
7	KAYNARCA	12	237	Fındık
8	KOCAALİ	235	4066	Fındık
9	MERKEZ	27	584	Fındık
10	PAMUKOVA	51	455	Ayva, Elma, Kiraz, Şeftali Üzüm, Sofralık
11	SAPANCA	1	7	Kivi
12	SÖĞÜTLÜ	2	23	Fındık
13	TARAKLI	7	72	Fındık, Buğday, Arpa, Yulaf
	TOPLAM	584	9627	

4081 Sayılı Çitçi Mallarını Koruma Kanunu Kapsamında Yapılan Çalışmalar

Mahalle, Köy Muhtarlıkları ile Belediye Başkanlıklarına ve Kaymakamlıklara (İlçe Müdürlüğü) Koruma Meclisleri ile Murakabe Kurullarının oluşturulması ve bu kurullara işlerlik kazandırılması hususunda talimat verilmiştir. Çiftçilerin Tarımsal Varlıklarının korunmasının sağlanması ve şikâyetlerin öncelikle buralarda çözüme kavuşturulması konusunda uyarılmışlardır.

Sertifikalı Tohumluk Çalışmaları

Sakarya da Mahsul Fiyatına Buğday Tohumluğu Temini Projesi Kapsamında 2008 Yılında Merkez ile birlikte toplam 5 ilçede 119,3 ton buğday tohumluğu dağıtılmıştır.

Mahsul Fiyatına Tohumluk Temin Projesi Çerçevesinde Dağıtılan Buğday Tohumluğu Cetveli

İlçe adı	Momtchill	Pamukova	Tahirova	Toplam
Merkez	15.200	10.050	3.100	28.350
Taraklı	-	17.100	10.000	27.100
Geyve	5.000	10.000	5.000	20.000
Kaynarca	4.000	16.250	26.000	46.250
Toplam	24.200	53.400	44.100	121.700

Mahsul Fiyatına Tohumluk temin projesi çerçevesinde Nazilli Pamuk araştırma Enstitüsü Müdürlüğünde 50 ton Pamukova Buğday Tohumluğu ile Sakarya Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünde alınan 24.200 kg Momtchill, 3.400 kg Pamukova ve 44.100 kg Tahirova Buğday tohumları olmak üzere toplam 121.700 kg buğday tohumluğu dağıtılmıştır.

Bu proje kapsamında çiftçilerimizden mahsul fiyatı olan kilogram başına 0,5 YTL' den 60.850 YTL katkı toplanmıştır. Özel idarede bütçesinden de 57.265 YTL kaynak temin edilerek proje gerçekleştirilmiştir.

Gübre Bayileri Denetimi

2008 yılında yerinde yapılan denetimlerde aşağıdaki hususlarda gerekli kontrol yapılarak ilgililer uyarılmıştır;

Kimyevi gübre depolarının havalandırılması,

Gübre torbalarının arasındaki mesafenin ayarlanması,

Torbaların rutubetten korunması için ızgaraların üzerlerine istiflenmesi,

Bayilerin satmakta olduğu gübrelerin Lisans ve Tescil Belgelerinin izin tarihlerinin kontrol edilmesi,

Gübre depolarında yangın söndürme tüplerinin bulundurulması,

Depoların yakınlarında yanıcı ve patlayıcı madde imalatının olup olmadığının kontrol edilmesi,

Yangın güvenliği için uyarıcı levhaların bulundurulması,

9.1.Sakarya da Kimyevi Gübre Bayilerinin İlçelere Göre Dağılımı

İlimizde 133 adet gübre bayisi bulunmaktadır.

İlçe Adı	Merkez	Akyazı	Hendek	Ferizli	Geyve	Karasu	Kaynarca
Bayii Sayısı	29	12	14	8	12	14	12
İlçe Adı	Kocaali	Karapürçek	Sapanca	Pamukova	Taraklı	Söğütlü	
Bayii Sayısı	13	3	1	8	4	3	

Bu çerçevede 3 Adet Kimyevi Gübre numune alınarak analizleri yaptırılmıştır.

Kimyevi Gübre Bayilerinin Üreticilere Ve Dağıtıcılara Göre Dağılımı

İLÇE ADI	TEDARİKÇİ FİRMALARIN BAYİİ SAYILARI																				
	İGSAŞ	GÜBRETAŞ	TÜGSAŞ	BAGFAŞ	TOROS	EGE GÜBRE	PANKOOP	TKK MRK.BRL.	TRAKYA YAĞ.TOH.	NEO CHİMSA	AS ATILIM	DR.TARSA	HS TARIM	NİGPAŞ	AKTARLAR	ATSANLAR	KORUMA TARIM	OSTOLGUN	ERTUĞRULLAR	KA-YA TARIM HAYV. LTD.ŞTİ	DOĞ -AL GÜBRE
Merkez	6	6	2	3	2	1	1	6	1	2	1	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Akyazı	1	1	-	-	1	2	1	4	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Hendek	1	2	2	1	-	-	-	6	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ferizli	1	3	1	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Geyve	2	3	1	2	1	-	1	4	-	1	-	1	1	-	2	-	1	-	-	-	-
Karasu	2	3	1	2	2	1	-	5	-	-	1	-	-	-	2	1	-	1	-	1	-
Karapürçek	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Kocaali	1	4	2	1	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Sapanca	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pamukova	1	1	-	-	2	-	1	1	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Taraklı	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Söğütlü	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kaynarca	2	2	1	2	1	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-

2008 Yılı Sakarya Merkez ve İlçelerinde Tüketilen Kimyevi Gübre Miktarları (Kg)

İLÇE ADI	%21 A.S.	%26 A.N	%33 A.N	46% ÜRE	%42.44 TSP	%18.46 DAP	20.20.0 Komp.	15.15.15 Komp.	20.20. %1'Zn	15.15.15. %1'Zn	25.5.0 Komp.	25.5.10 Komp.	%50' K2O P.Sulfat	13.0.46 P.Nitrat	13.24.12 Komp.	16.16.16 Komp.	8.26.0 Komp.	TOPLAM
ADAPAZARI	1142762	2235795	4126927	5555455	231100	180100	8405247	3657250	0	0	0	2900	6700	11150	124500	63000	82310	25848896
AKYAZI	81300	1127050	1144800	2005450	17900	15050	2072250	529800	30750	0	0	0	0	0	48550	0	0	7073050
FERİZLİ	112050	1280100	1309300	1732050	26250	0	1647500	415950	0	0	0	0	600	0	119950	3000	0	6646750
GEYVE	491800	640800	736850	548350	45000	43825	883050	372800	0	3250	0	0	1300	2575	41650	32800	0	3850350
HENDEK	51550	573400	579400	180450	14300	4000	194000	275950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1873050
K.PÜRÇEK	20000	414600	97500	107500	4000	0	183700	87500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	914800
KARASU	69550	1809600	2775950	1152000	88500	8150	1749050	562800	0	0	13050	72350	0	0	17600	0	8000	8033500
KAYNARCA	469,25	885.450	1.339.100	1.512.350	36.800	700	2.494.150	785.450		25.900	0	0	0	0	0	0	0	7080369,25
KOCAALİ	229350	1009850	1081850	239850	94300	51300	743500	754900	0	0	0	0	0	3500	0	0	0	4208400
PAMUKOVA	195900	22600	139100	62800	35050	31500	91750	96600	0	42350	0	0	22050	6600	0	6150	0	753300
SAPANCA	24700	35000	35050	18450	0	750	22100	51900	0	0	0	0	0	0	0	0	0	187950
SÖĞÜTLÜ	59150	365250	490600	414050	0	600	411700	315750	9550	0	0	0	950	0	98950	0	0	2166550
TARAKLI	0	15550	0	57750	0	0	148400	0	0	10700	0	0	0	0	0	0	0	232400
TOPLAM	2478581,25	10415045	13856427	13586505	593200	335975	19046397	7906650	40300	82200	13050	75250	31600	23825	451200	104950	90310	68869365,25
GENEL TOPLAM										68.869.365,25 Kg								

9.4. Kimyevi Gübre İthalatı

İthalatı gerçekleştirecek Firmadan istenen belgeler.

İthal edilecek madde ile ilgili analiz sertifikası (aslı ve ya firmaca onaylı sureti)

İthal edilecek madde ile ilgili proforma fatura (aslı ve ya firmaca onaylı sureti)

Dilekçe ve dilekçede;

Menşei (ithal edilecek madde)

Kullanma amacı (hammadde, sanayi, tarım)

İthal edilecek madde miktarı (proformada belirtilmişse tolerans sınırları)

İsim, kaşe, imza.

Bu belgeler tamam ise Uygunluk Belgesi verilir.

İthalatı gerçekleştirdikten sonra firmadan istenen belgeler.

İthalat uygunluk yazısının aslı. Fiili ithalattan sonra Tarım İl Müdürlüğü'ne Fatura, Gümrük Beyannamesi. Gümrük Makbuzu (2'şer suret onaylı) getirilecek.

İlimizde 2008 Yılında İthalat Yapan Firmaların İsmi Ve İthal Ettikleri Gübre Miktarları.

S. No	Parti Sayısı	Firma Adı	Orjini	GTİP	Ürün Adı	Miktarı (kg)
1	1	KA-YA Tarım Hay. Pet. Ltd. Nakliyat Gıda İthalat İhracat San. Ltd. Şti	Tunus	31.05	Kompoz e 8.26.0	1.000.000.
2	4	Gizemfrit Gizem Seramik Frit ve Glamur San. ve Tic. A.Ş	Çin	31.05 31.05	MAP	24.000
3	12	Tırsan Treyler San. Tic. Ve Nakliyat A.Ş.	Hollanda	31.02	AdBlue	140.088,40
GENEL TOPLAM						1.256.088,4

Kimyevi Gübre Üretim İzni Almak İçin Yapılacak İşlemler

Firma üretim izni almak için Tarım İl Müdürlüğüne bir dilekçe ile müracaat eder. Firmanın

dilekçesine göre işlem yapılmak üzere firmanın bulunduğu adrese gidilip yerinde inceleme yapılır.

Bu incelemeye göre Teknik elemanlar tarafından İnceleme Raporu düzenleyip TÜGEM'e gönderilir.

BİTKİ KORUMA VE KARANTİNA ÇALIŞMALARI

İlimizde üretimi yapılan kültür bitkilerinde görülen hastalık, zararlı ve yabancı ot mücadelesi, Ziraî ilaç bayileri ruhsatlandırma ve kontrol işleri, bitkisel ürün ihracat ve ithalatında ziraî karantina çalışmaları, fidan üretiminin ziraî karantina yönünden kontrolü ve ruhsatlandırılması çalışmaları sürdürülmektedir.

Devlet Yardım Mücadeleleri (Süne Mücadelesi)

İlimizde Süne sürvey ve mücadele çalışmaları Devlet Yardım Mücadeleleri kapsamında yürütülmektedir. Çalışmalar 3 ekiple yürütülmüştür. Yıllar itibariyle yapılmış çalışmalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Süne Sürvey Ve Mücadele Çalışmaları, Dekar, 2003-2008

Yıllar	Program	Kıymetlendirme Sürveyi	Nimf Sürveyi	Karar alınan alan	İlaçlanan alan
2003	50.000	80.125	58.210	20.500	11.328
2004	80.000	72.265	67.965	43.153	43.153
2005	80.000	58.640	19.474	0	0
2006	60.000	57.102	6.415	0	0
2007	40.000	56.666	24.440	0	0
2008	60.000	57.027	43.279	6.000	4.000

Tahmin Ve Erken Uyarı Çalışmaları

İlimizde elektronik sistemlerle desteklenmiş tahmin ve erken uyarı çalışmaları 2002 yılında başlatılmış ve 2008 yılında bu çalışmalar 28.000 dekar bağ, 180.000 ağaç elma, 465.000 ağaç ayva, 235.000 ağaç şeftali, 16.000 ağaç kiraz alanına yönelik yapılır hale gelmiştir. Geyve ve Pamukova İlçelerinde yıllar itibariyle toplam sayıları 13-17 arasında değişen gözlem bahçesinde haftanın 3 günü yapılan tespitler ve bu ilçelerde kurulu bulunan elektronik meteoroloji istasyonları kullanılarak; elmada karaleke, elma ve ayvada iç kurdu, bağda salkım güvesi ve bağ mildiyözü, şeftalide filiz güvesi ve doğu meyve güvesi, bunun yanında 2005 yılından itibaren Merkez Aşağıdereköy ve Yukarıdereköyde 4 gözlem bahçesiyle yürütülen çalışmalarda ayva iç kurdu ve kiraz sineğinde ilaçlama zamanları belirlenerek bölgedeki çiftçilerimize ulaştırılmıştır.

Elma Kara Lekesi;

Vejetasyon başlangıcında, spor uçuş periyodu başlangıcının vazelinli lamlarla tespit edilmesiyle birlikte 20.03.2008 tarihinde %1'lik Bordo Bulamacı ile tedbiren ilk ilaçlama yapılmıştır. Daha sonraki dönemlerde yapılan ilaçlama duyuruları sistem içerisinde bulunan bilgisayar programının verdiği ilaçlama uyarıları dikkate alınarak yapılmıştır. Bu şekilde 12.06.2008 tarihine kadar toplam 7 ilaçlama duyurusu yapılmıştır.

Periyodik ilaçlama yapılan bahçelerde ilaçlama sayısı 9-10 arasında olmuştur.

Buna göre Karalekede % 30-35 gibi bir ilaçlama tasarrufu sağlandığı ortaya çıkmaktadır. 200 ağaçlık bir bahçe dikkate alındığı takdirde, 1 ilaçlama tasarrufunun parasal değeri 70 YTL'dir. Ağaç başına tasarruf 35 YKR'dir. Sistemin hitap ettiği alan içerisinde olan çiftçilerimizin %80'inin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığı göz önünde bulundurulur ise bölgedeki 180.000 ağaçta sağlanan ilaçlama tasarrufu 2008 için 151.200 YTL'dir.

Elma ve Ayva İç Kurdu;

25.04.2008 tarihinde İç kurdu kelebeklerinin uçuşlarını takip etmek için bölgeleri temsil edecek şekilde 8 bahçede (5 elma, 3 ayva) cinsel çekici tuzaklar asılmış ve 29.04.2008 tarihinde ilk kelebek yakalanışı gerçekleşmiştir.

Kelebek yakalanışlarının en yüksek olduğu ve aynı zamanda 1 Ocaktan itibaren 327 gün dereceye (ilk kelebek yakalanışından itibaren 130gün derece) ulaşıldıktan sonra 20.05.2008 tarihinde birinci döl karşı ilk ilaçlama yapılmıştır. Ancak yağın yoğun yağışlar sebebiyle 22.05.2007 tarihinde bu ilaçlama tekrarlanmıştır. Buna müteakip 08.06.2008 tarihinde 1. döl 2. ilaçlaması yapılmıştır. Ancak yağın yoğun yağışlar sebebiyle 12.06.2008 tarihinde bu ilaçlama tekrarlanmıştır. İkinci döl erginlerine karşı ise 06.07.2008 ve 22.07.2008 tarihlerinde olmak üzere 2 ilaçlama yapılmıştır. Bu yıl iç kurdu bölgemizde sıcaklıkların çok uygun gitmesiyle 3. dölü vermiş ve bu döl karşı elmada 1, ayvada ise 2 ilaçlama daha yapılmıştır. Buna göre Elmada İç Kurduya karşı toplam 5 ilaçlama yapılmıştır. Ayvada ise ilaçlama sayısı toplam 6'ya çıkmıştır.

İç Kurdu için tahmin ve uyarı sistemi ile periyodik ilaçlamalar karşılaştırıldığında; 200 ağaçlık bir bahçe dikkate alındığı takdirde, 1 ilaçlama tasarrufunun parasal değeri 40 YTL'dir. Ağaç başına tasarruf 20 YKR'dir. Sistemin hitap ettiği alan içerisinde olan çiftçilerimizin %80'inin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığı göz önünde bulundurulur ise bölgedeki 180.000 Elma ve 465.000 Ayva ağacında sağlanan tasarruf 103.200 YTL'dir.

Bağ Mildiyösü;

Bu hastalığın primer enfeksiyon şartlarının (sıcaklık, sürgün uzunluğu, toprak nemi, 8 0C üstü etkili sıcaklıklar toplamının gereken seviyeye ulaşması) gerçekleşmesine müteakip; 12.05.2008 tarihlerinde primer enfeksiyon ilaçlaması yapılmıştır. Takip eden dönemde alt yapraklarda yağ lekelerine rastlanmamış, ancak primer enfeksiyon şartlarının tekrar oluşmasıyla 08.06.2005 tarihinde ikinci ilaçlama yaptırılmıştır. Daha sonra herhangi bir ilaçlama yapılmayarak 2 ilaçlama ile sezon sona ermiştir.

Periyodik ilaçlama yapılan bağlarda ise Bağ Mildiyösüne karşı toplam 4-5 ilaçlama yapılmıştır. Bu da yapılan çalışmaların %60'lük bir ilaç tasarrufu sağladığını göstermiştir. 10 da'lık bir bağ dikkate alındığı takdirde, ortalama 3 ilaçlama tasarrufunun parasal değeri 90 YTL'dir. Sistemin hitap ettiği 28.000 da'lık bağ alanında çiftçilerimizin %50'nin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığında göz önünde bulundurulur ise sağlanan tasarruf 126.000 YTL'dir.

Bağ Salkım Güvesi;

Bu zararlının mücadele zamanının belirlenmesinde; maximum sıcaklıklar toplamı, 12 0C üstü etkili sıcaklıklar toplamı, bağlara asılmış olan cinsel çekici tuzaklarda yakalanan kelebek sayıları ve bırakılmış yumurtaların açılma durumlarından faydalanılmıştır.

Mücadeleye 1. dölde ergin uçuşlarının en üst seviyeye (tepe noktaya) ulaştığı haftadan sonra, 2. dölde tepe noktaya ulaştığı hafta, 3. dölde ise tepe noktaya ulaşmadan yaklaşık 10-15 gün önce başlanılmıştır.

Toplam ilaçlama sayısı 2008 yılı için 4 olmuştur.

Salkım Güvesine karşı klasik metotlarla yapılan mücadelede ergin çıkışları takip edilemediğinden her dölde karşı 2 veya 3 ilaçlama yapılmaktadır.

Erken Uyarı Sistemiyle 2008 yılında Salkım Güvesi ilaçlamalarında ortalama 3 ilaçlama tasarruf sağlanmıştır. 10 da'lık bağ alanında bir salkım güvesi ilaçlamasının maliyeti ortalama 20 YTL olduğu düşünülürse 3 ilaçlamanın maliyeti de 60 YTL'dir. Sistemin hitap ettiği 28.000 da'lık bağ alanında çiftçilerimizin %80'inin Erken Uyarı Metoduna göre ilaçlama yaptığında göz önünde bulundurulur ise sağlanan tasarruf 134.400 YTL'dir.

Kiraz Sineği ;

Bu zararlının mücadele zamanının belirlenmesinde ortalama sıcaklıklar, kirazın fenolojisi ve sarı yapışkan tuzaklardaki ergin sayıları dikkate alınmıştır. Kiraz Sineği mücadelesi bir ergin mücadelesi olduğundan; tuzaklarda ilk ergin sinekler görüldükten 1 hafta sonra 23.05.2008 tarihinde bir ilaçlama yapılmıştır. Daha sonraki dönemde başka ilaçlamaya gerek duyulmamıştır.

Çalışmalar kiraz yetiştiriciliğinin toplu olarak yapıldığı 2 merkez köyümüzde 16.000 ağaçlık alanda yapılmıştır.

Doğu Meyve Güvesi ve Şeftali Güvesi;

Bu iki zararlının mücadelesi birbiriyle koordineli şekilde; feromon tuzaklarda yakalanan kelebek sayıları ve etkili sıcaklıklar toplamından faydalanılarak yürütülmüştür.

Şeftali güvesinde feromon tuzaklarda ilk kelebek yakalanışından 10 gün sonra (12.05.2008), Doğu meyve güvesinde ise ilk kelebek yakalanışlarından sonra etkili sıcaklıklar toplamı 400 GD'ye ulaşıldıktan sonra (02.06.2008) ilk ilaçlama, bundan 10 gün sonra yıkanmadan dolayı (12.06.2008) ikinci ilaçlama yaptırılmıştır. Ayrıca çıkışların tekrar artış göstermesi üzerine 09.07.2008 tarihinde son bir ilaçlama daha yaptırılmıştır. Doğu meyve güvesi ilaçlamalarında Şeftali güvesini de kontrol altında tutabilecek ilaçlar tercih edilmiştir. 2008 yılında çıkışlar dağınık olduğundan toplam ilaçlama sayısı 4'e çıkmıştır.

Çalışmalar Pamukova ve Geyve ilçelerimizdeki 235.000 ağaçlık Şeftali üretim alanına hitap edecek şekilde yürütülmüştür.

Ayrıca 16.09.2008 tarihinde ayvada doğu meyve güvesine karşı bir ilaçlama yaptırılmıştır

Entegre Mücadele Çalışmaları;

Günümüzde; İnsan sağlığının, çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ön plana çıkmış, zararlılarla mücadelenin agroekosistem ve sürdürülebilir tarımsal üretim dikkate alınarak yapılması zorunlu olmuştur.

Entegre mücadele; hedef ürün gruplarındaki tüm hastalık ve zararlıların popülasyon değişimlerinde rol oynayan tüm faktörlerin çevresiyle birlikte düşünülerek zararlı popülasyonların ekonomik zarar düzeylerinin altında tutulabilmesi için bütün mücadele teknik ve metotlarının birbiri ile uyum içerisinde organize edilerek kullanılmasıdır. Bu mücadele şekli yaygınlaşarak uygulandığında kimyasal ilaçların kullanımı azalacak, doğal dengedeki bozulmaların önüne geçilmiş olacak ve en önemlisi de üreticilerimizin bu konuda bilinçlenmesi sağlanacaktır.

2008 Yılında Geyve ve Pamukova İlçelerimiz için önemli bir ürün olan Bağda Entegre Mücadele Programı 10 köy, 21 bağ ve toplam 384,5 da alanda uygulanmıştır.

Bağda Entegre Mücadele Uygulamaları;

2008 yılında İlimiz Entegre Mücadele Programında bulunan Bağda Entegre Mücadele çalışmaları yukarıda bilgileri sunulan bağlarda yürütülmüştür. Bu bağların bir kısmı aynı zamanda Tahmin-Uyarı çalışmalarında yönetimli bağ olarak kullanılmıştır. Bu nedenle bağın ana zararlısı Salkım Güvesi ve Mildiyöye karşı mücadeleler tahmin-uyarı metoduna göre yürütülmüştür.

Yapılan kontroller ve çiftçiyle bilgi alışverişi sonucu birçok yıl olduğu gibi, bir önceki sene de kısmen Ölükol zararı meydana geldiği anlaşılmıştır. Buna karşı budamadan hemen sonra % 4'lük Bordo bulamacı uygulanmıştır.

Mildiyöye karşı mücadele erken uyarı prensiplerine göre yürütülmüş olup 2 defa ilaçlama yapılmıştır. Külleme mücadelesi ise asmanın duyarlı organları oluştuktan (25 can sürgün uzunluğu) sonra başlamış ve iklimsel faktörler ile ilaç etki süreleri dikkate alınarak toplam 5 ilaçlama yaptırılmıştır.

Salkım güvesi feromon tuzaklarında yapılan kontroller sonucu elde edilen haftalık toplam kelebek yakalanışlarına göre ilaçlama kararları verilmiştir. Her döl ayrı ayrı hedeflenmiştir. 1. ve 2. döl karşı tek ilaçlama, 3. döl karşı ise çıkışlar uzun sürdüğünden 2 ilaçlama yaptırılmıştır.

Vejetasyon başlangıcında Bağ maymuncuğu bazı bağlarda yoğunluk kazandığından söz konusu bağlarda gerekli kimyasal mücadele yaptırılmıştır. Mevsim sonuna doğru ise hasadı geç yapılan çeşitlerin olduğu bağlarda (özellikle Müşküle çeşidi) Kurşuni küfe karşı iki tekerrürle koruyucu ilaçlama yapılmıştır.

Sonuç itibarı ile yapılan kontrollü mücadelelerle hem ürünün zarara uğraması önlenmiş hem de gereksiz kimyasal uygulamaların önüne geçilmiştir

İç Ve Dış Karantina Faaliyetleri

İç Karantina Faaliyetleri

Fidanlıklar, Müdürlüğümüz tarafından ruhsatlandırılmaktadır. Vejetasyon ve söküm dönemlerinde üretim materyalleri üzerinde ve satışa sunulan fidanların ise satış yerlerinde kontrollerine devam edilmektedir.

İlimizde 2003 yılında fidan yetiştiren 121 işletme bulunurken bu sayı 2004 yılında 138, 2005 yılında 198, 2006 yılında 248, 2007 yılında 312 ve 2008 yılında 335 işletme olmuştur. Üretim 2003 yılında toplam 1.807,4 da alanda ruhsatlı olarak yapılmakta iken, 2005 yılında 4.201,8 dekar, 2006 yılında 5.346,9 dekar, 2007 yılında 6.319,9 dekar ve 2008 yılında 6.864,9 dekar alana ulaşmıştır

Dış Karantina Faaliyetleri

2008 tarihi itibarıyla yapılan tarımsal ürün ihracat ve ithalat miktarları aşağıya çıkarılmıştır.

İhracat:

İç Fındık ve Fındık ürünleri:62.236 Ton

Yaş Sebze ve Meyve: 2.817 Ton

Makarna: 63 Ton

Maya: 765 Ton

Çeşitli Orman Ürünleri: 4.080 m³

Dış Mekan Süs Bitkisi: 842.547 kg.

Kuruyemiş:58.112 kg.

Defne Yaprağı: 53.405 kg.

İthalat:

Çeşitli Orman Ürünleri: 30.580 m³

Ahşap ambalaj malzemesi: 20.247 kg

Bu ithalat ve ihracat rakamları; 3.757 adet ihracat işlemi (Bitki Sağlık Sertifikası) ve 995 adet ithalat işleminden (Kontrol Raporu) oluşmaktadır.

Dış karantina çalışmaları çerçevesinde 2008 yılında 450 m³ çeşitli orman ürünü ve 25 ton fındık fumigasyonu Müdürlüğümüzce gerçekleştirilmiştir.

Zirai Mücadele İlaç Bayilikleri

Tablo: Sakarya Merkez ve İlçelerde Ruhsatlı İlaç Bayilerinin Dağılımı, 2008

İlçesi	Özel	Ziraat Odası	T.K.Koop.	Yağ.Toh.Koop.	Fiskobirlik	Pan. Koop.
Merkez	21	1	4	-	-	4
Akyazı	5	-	2	-	-	2
Ferizli	1	1	3	-	-	-
Geyve	8	1	1	-	-	1
Hendek	3	1	2	-	1	-
Karapürçek	1	-	-	-	-	-
Karasu	5	-	2	-	1	-
Kaynarca	2	1	1	1	-	1
Kocaali	2	-	2	-	-	-
Pamukova	8	-	1	-	-	1
Sapanca	-	-	1	-	-	-
Söğütlü	1	-	1	-	-	1
Taraklı	1	-	-	-	-	-
Toplam	58	5	20	1	2	10

Merkez ve ilçelerimizde 96 ruhsatlı ilaç bayisi faaliyet göstermektedir.

Zirai Mücadele Alet ve Makine Bayilerinin Dağılımı, 2008

İlçesi	Özel	Ziraat Odası	T.K.Koop.	Yağ.Toh.Koop.	Fiskobirlik	Pan. Koop.
Merkez	24	-	4	-	-	4
Akyazı	8	-	2	-	-	2
Ferizli	1	1	3	-	-	-
Geyve	11	-	1	-	-	1
Hendek	3	1	2	-	1	-
Karapürçek	1	-	1	-	-	-
Karasu	6	-	2	-	1	-
Kaynarca	2	1	1	1	-	1
Kocaali	2	-	2	-	-	-
Pamukova	4	-	1	-	-	1
Sapanca	-	-	1	-	-	-
Söğütlü	1	-	1	-	-	1
Taraklı	1	-	-	-	-	-
Toplam	64	3	21	1	2	10

Merkez ve İlçelerimizde 101 ruhsatlı zirai Mücadele alet bayisi faaliyet göstermektedir.

ÇİFTÇİ EĞİTİMİ ve YAYIM HİZMETLERİ

İl Müdürlüğümüzün asli görevi olan yayım hizmetlerinin ve yeni tarım tekniklerinin çiftçiye ulaştırılması amacı ile Eğitim ve Yayım Programları hazırlanmakta ve uygulanmaktadır.

Demonstrasyonlar

Tarımda mevcut problemlerin çözümü ve ortaya konan yeniliklerin çiftçilere aktarılması için kullanılan bir dizi yayım metodu içerisinde üstün çeşit veya teknolojiyi tanıtmak, benimsetmek ve yaygınlaştırmak amacıyla uygulamaya konulan faaliyetlerimiz:

Metot demonstrasyonları

Bir işin nasıl yapılacağına adım adım gösterilmesine yönelik faaliyetlerdir.

Metot Demonstrasyonları

Konusu	Program		Gerçekleşme	
	Dem. Say.	Çiftçi Say.	Dem. Say.	Çift.Say.
Bağda ölükol mücadelesi	4	85	4	78
Tarım arazilerinde sulama suyunun verimli ve ekonomik kullanılması	5	72	9	70
Bodur meyve yetiştiriciliği	6	94	6	94

Gübrelemenin tahlile dayalı olarak yapılmasının sağlanması ve maliyetinin azaltılması için doğru toprak örnekleme öğretimi, bodur meyvecilikte budama ve bakım işlerinin gösterilmesi, yetiştiricilerin bilgi ve becerilerinin artırılması, silaj yapımı ve hayvancılıktaki önemi, fındıkta hasadın gösterilmesi, bağda ölü kolla mücadele gibi konularda toplam 15 adet metot demonstrasyonu programa alınmış, yapılan 19 uygulama ile 242 çiftçi eğitilmiştir.

Sonuç demonstrasyonları

Üstünlüğü test edilmiş çeşit veya teknolojinin çiftçi şartlarında uygulamalı olarak gösterilmesine yönelik çalışmalardır. Alternatif ürün yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması için çilek, ceviz tesisi, mera, Macar fiği yetiştiriciliği, sertifikalı tohum kullanımının gösterilmesi ve yaygınlaştırılması analiz sonuçlarına göre gübreleme yapılmasının verim ve sonuçta gelire olan etkisinin gösterilmesi amacı ile 22 sonuç demonstrasyonu planlanmış olup 32 sonuç demonstrasyonu gerçekleştirilmiştir.

Sonuç Demonstrasyonları

Konusu	Program		Gerçekleşme	
	Dem. Sayısı	Çiftçi Sayısı	Dem.Sayısı	Çiftçi Sayısı
Karpuz Yetiştiriciliğinde analize dayalı gübre kullanımı	3	3	3	3
Bodur meyve yetiştiriciliği	3	3	3	3
Alternatif ürün olarak çilek yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması	6	6	4	4
Süs Bitkisi Yet. Geliştirme	-	-	13	13
Tarım arazilerinde sulama suyunun verimli ve ekonomik kullanılması	10	10	9	9

Tarla Günleri

Konusu	Program		Gerçekleşme	
	Tarla Günü Sayısı	Çiftçi Sayısı	Tarla G. Sayısı	Çiftçi Sayısı
Karpuz Yetiştiriciliği verim düşüklüğü	3	58	3	50
Alternatif ürün olarak çilek yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması	4	84	4	35
Bağda ölükol mücadelesi	4	118	4	78
Tarımda sulama suyunun verimli ve ekonomik kullanılması	10	178	17	245
Bodur meyve yetiştiriciliği	9	211	9	180
Toplam	30	649	37	588

Metot ve sonuç demonstrasyonlarında hedeflenen verim ve verimliliği artırıcı faktörlerin sonuçlarını üreticilere göstererek uygulamanın yaygınlaşmasını sağlamak amacıyla yapılan 37 tarla gününe 588 çiftçinin katılımı sağlanmıştır.

Çiftçi Toplantıları

Araştırma kuruluşlarından intikal eden yeni tarım tekniklerinden çiftçileri haberdar etmek ve ilgilerini uyandırmak ve karar verme sürecini hızlandırmak amacıyla 222 çiftçi toplantısı yapılarak 3 bin 68 çiftçi bilgilendirilmiştir.

Çiftçi Toplantıları

Konusu	Program		Gerçekleşme	
	Toplantı Sayısı	Çiftçi Say.	Top.Sayısı	Çiftçi Say.
Fındıkta Aflotoksin	8	122	8	150
Karpuz Yetiştiriciliği	3	62	3	75
Enginar Tarım	2	58	2	46
Çilek Yetiştiriciliği	4	83	2	20
Bağda ölükol mücadelesi	2	43	2	43
Organik tarım	10	112	10	110
Tarımsal Mekanizasyon	12	125	12	112
Su Ürünleri	6	73	6	75
Arı Yetiştiriciliği	8	95	6	128
Dış Mekan Süs Bitkileri	18	205	12	139
Dış Mekan Süs Bitkileri Üreticileri Birliği	18	205	18	205
Tarımda Sulama	24	265	16	232
Salgın hayvan hastalıkları	28	315	18	286
Kooperatifler	31	365	31	369
Manda Yetiştiriciliği	-	-	5	103
İyi Tarım Uygulamaları	-	-	19	292
Mısırdaki Aflotoksin Oluşumunun Engellenmesi	-	-	6	78
Analize dayalı gübreleme	-	-	12	163
Süt ve Besi Sığırcılığı Yetiştiriciliği ve Bakımı	-	-	10	141
Gıda Mevzuatı	-	-	12	125
Küresel Isınma sonucu oluşabilecek kuraklığa karşı alınacak önlemler sulama sistemleri	-	-	12	176
Toplam	174	2.128	222	3.068

Çiftçi Kursları

Tarımsal Mekanizasyon ve Tarımsal Üretim Teknikleri Kursları

KONUSU	Program		Gerçekleşme	
	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı	Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı
Bıçerdöver operatörü yetiştirme	2	40	1	23
Dış Mekan Süs Bitkileri Yetiştiriciliği	4	120	2	84
Arıcılık Kursu	2	30	3	79
TOPLAM	8	190	6	186

Dış Mekan Süs Bitkisi Yetiştiriciliği Kursunda Pratik Eğitim

Dış mekan süs bitkileri üretimi ile ilgili proje kapsamında tüm il genelinde açılan 2 kursta 84 çiftçi Dış Mekan Süs Bitkileri yetiştiriciliği temel eğitimine tabii tutulmuştur. Arı yetiştiriciliği konusunda 3 kurs açılarak 79 üreticimize eğitim verilmiştir.

Arıcılık Kursunda Pratik Eğitim

Çiftçi İnceleme Gezileri, Teşvik Müsabakaları, Sergiler, Konferanslar, Paneller ve Diğer Benzeri Faaliyetler

Teşvik müsabakaları

K o n u s u	Program			Gerçekleşme		
	Faaliye t Sayısı	Yarışmacı veya Katılımcı	İzleyici	Faaliye t Sayısı	Yarışmacı veya Katılımcı	İzleyic i
Meyve ve Sebze ürün yarışması	2	200	1000	2	200	1000

Çiftçilerimizce üretilen bitkisel ürünlerin sergilenip tanıtıldığı ve kalitenin yarıştırdığı bu müsabakalar sonucunda dereceye giren üreticilerin ödüllendirilerek zevk ve şevklerinin teşvik edildiği faaliyetlerimiz Geyve ilçemizde gerçekleştirilmiş, yapılan müsabakaya toplam 200 üretici katılmış ve bin kişi tarafından izlenmiştir.

Sergiler ve diğer çalışmalar

Konusu	Program			Gerçekleşme		
	Faaliyet Sayısı	Katılımcı	İzleyici	Faaliyet Sayısı	Katılımcı	İzleyici
Tarım ürünleri festivali	1	40	1000	1	38	980
Toplam	1	40	1000	1	38	980

Değişik pazarların yetiştirilen ürünleri tanınmaları, üreticilerimizin ürünlerini daha kolay pazarlama imkanlarının geliştirilmesi ve alt sektörler arası bilgi alış verişinin sağlanması amacı ile yapılan 1 adet sergide toplam 38 çiftçimize ait ürünler 980 kişi tarafından görülmüştür.

Çiftçi inceleme gezileri

Konusu	Faaliyetin Amacı	Program		Gerçekleşme	
		Faaliyet	Katılımcı	Faaliyet	Katılımcı
Dış mekan süs bitkileri	Dış mekan süs bitkileri yetiştiriciliğinin gösterilmesi	1	200	1	20
Enginar Tarımı		1	10	1	10
Sulama		2	75	2	50
Toplam		4	285	4	80

Üreticilerimizin bilgi ve görgülerini geliştirmek, üstün teknolojinin uygulandığı işletmelerde birebir inceleme imkanı ile bilgi alış verişi yapmalarına zemin hazırlamak, yeniliklerden haberdar olmalarını sağlamak ve karar mekanizmalarını geliştirmek amacıyla geziler tertiplenmektedir.

Yazlık beldemizdeki süs bitkisi işletmelerinde çoğaltma, üretim ve bakım konularındaki uygulamaları görmek ve yerinde incelemek maksadıyla 20 üreticimizle 1 gezi gerçekleştirilmiştir.

Hizmetiçi Eğitim

İl Müdürlüğümüzce yürütülmekte olan çeşitli proje ve denetim hizmetlerinin ilçeler de görev yapan ilgili personel tarafından sağlıklı yürütülmesini temin etmek amacı ile yapılan 5 adet hizmet içi eğitim ile 63 personel bilgilendirilmiştir.

Hizmetiçi Eğitim Faaliyetleri

Konusu	Eğitimin yapıldığı yer	Katılan personel sayısı
Tarımsal Mekanizasyon	Tarım İl Müd. Topl.Salonu	6
Salgın Hayvan Hastalıkları	Tarım İl Müd. Topl.Salonu	15
Tarım Arazilerinde Sulama	Tarım İl Müd. Topl.Salonu	12
Gıda Sicili ve Üretim İzni	Tarım İl Müd. Topl.Salonu	20
Su Ürünleri ve Av Yasakları	Tarım İl Müd. Topl.Salonu	10
T o p l a m		63

Bakanlığımız talimatları ile il dışında düzenlenen hizmet içi eğitimlere ilgili birimlerden görevlendirme yapılarak personelin eğitimi sağlanmıştır.

2008 Yılı Kadın Çiftçi Faaliyetlerimiz

2008 yılında Modern Tekniklerle Çilek Yetiştiriciliğini Yaygınlaştırma, Gıda üretimi, tüketimi ve saklanması konularında bilgilendirme, Ahır temizliği ve büyükbaş hayvanların temizliği, Mısır tarımında zararlıların tanıtılması, Süt teknolojisi ve süt ürünlerinin işlenmesi, Fındık toplama zamanı tespiti, hasat ve harman teknikleri aflatoksin oluşumunun engellenmesi, Yayla Köylerindeki Hayvanların Modern Sistem ve Tekniklerle Bakım ve Beslenmesi konularında 30 toplantı düzenlenerek 496 kadın çiftçimize eğitim verilmiştir.

Kırsal Alanda Kadın Çiftçilere götürülen Eğitim Yayım Çalışmalarının sonuçlarını görmek, tarımsal konularda performanslarını değerlendirmek, kendilerine olan güven duygularını geliştirmek, birbirleriyle kaynaşmalarını sağlamak ve girişimcilik ruhunu aşılama amacıyla Tarım ve Köy İşleri Bakanlığımızın emirleri doğrultusunda 14 Mart 2007 tarihinde Kadın Çiftçiler Yarışmasının 4.sü düzenlenmiş olup Pamukova İlçemiz Çardak Köyünden 1.gelen çiftçilerimiz seçilerek Eskişehir'de yapılan bölge yarışmasına katılmışlardır.

Kitle Yayım Vasıtaları

Çeşitli tarımsal konularda ilçe müdürlüklerimizden ve çiftçilerden intikal eden yazılı ve görsel yayım malzemeleri talebi karşılanmış, Yerel ve ulusal basın yayın organlarında; şap hastalığı aşılama ve küpeleme, dış mekân süs bitkileri çalışmaları, hayvan hareketleri, projeli hayvan dağıtımları, mera ıslahı, doğrudan gelir desteği, bilgisayarlı erken uyarı sistemi, fidan dağıtımları, su ürünleri, mısır tarımı ve hastalıkları, dane mısır desteklemeleri, yem bitkileri, fındık, kadın çiftçiler bilgi yarışması, biçerdöver operatörü kursu, hasat kontrolleri, anız yangınları, hayvan pazarının taşınması, dünya gıda günü, süt günü, kurban bayramı hazırlıkları, toprak analizi, tarım danışmanları, gıda denetimleri, toprakların korunması, toprak kurulu toplantıları, tarım sigortaları gibi çeşitli tarımsal konularda haber ve röportajlar yayınlanmıştır.

Kitle Yayım Vasıtaları Üretimi

Konusu	Program							Uygulama						
	Sirküler Mektup	Broşür	Liflet	Kitap	Afiş.	Video Bant	CD	Sirküler Mektup	Broşür	Liflet	Kitap	Afiş.	Video Bant	CD
Şap ve Hayvan Hareketleri						1								
Mera ve Yem Bitkileri	150				30									
Süs Bitkileri		200							400					140
Yaprak-Toprak-Su lab. ve toprak tahlili	300		500							650				
Faaliyet Raporu				30							30			100
Tarımsal Desteklemeler														
Gıda Eylem Planı														
Meyvecilik (Ceviz, zeytin, çilek)														
Organik Tarım														24
Mısırdaki Yeni Çeşit Kullanımı								45	125					12
Fındıkta Verim Yükseltilmesi								50						
Toplam	450	200	500		30	1		95	525	650	30			276

Projeli Faaliyetler

Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Çalışmaları

İlimizin iklim, toprak yapısı bakımından iç ve dış mekan süs bitkileri yetiştiriciliğine uygun olması nedeniyle bu alanda yetiştirici sayısı ve yetiştirme alanı hızla artmaktadır. Coğrafi konum itibarıyla başta İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa olmak üzere anakentlere yakın olması sayesinde, işletme girdilerinin temini ekonomik ve rahat sağlanmakta; bölgemizde yazlık tatil köylerinin ve sayfiye yerlerinin yoğun olması da üretilen ürünlerin pazarlanmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca İstanbul, Kocaeli, Ankara gibi Büyükşehir belediyelerinin park ve bahçe düzenlemelerinde ilimizde yetiştirilen dış mekan süs bitkilerine yoğun talep olmaktadır. İlimizde ruhsatlandırılmış üretim; 1997 yılında 14 işletmede 65 da , 2005 yılında 152 işletmede 3.732,6 da alana , 2007 yılı ekim ayı sonu itibarıyla 269 işletmede 6.053 da alana , 2008 yılında 347 işletmede 6.567 da alan ulaşmış ve ruhsatlandırma çalışmaları henüz tamamlanmayanlarla birlikte bu alanın 600 den fazla işletmede 12.000 dekarın üzerine çıkacağı tahmin edilmektedir

İlde süs bitkileri üreticilerinin tamamını temsil eden Süs bitkileri Üreticiler Birliği kurulmuştur. İlimizde özellikle dış mekan süs bitkileri üretim alanlarının genişletilmesi, bilinçli ve planlı bir şekilde üretimin artırılması yönünde çalışmalarımız devam etmektedir.

Bu çalışmaların ışığında; İlimizde İhtisas Organize Süs Bitkileri Üretim Bölgeleri kurulması, sözleşmeli üretim modelinin yerleştirilmesi ve repikaja uygun yeni alanların belirlenmesi hedeflenmiştir.

İlimiz Merkez İlçeye bağlı Yazlık Beldesi sınırları içinde kalan 1034 dekar arazi, şehir merkezine yakınlığının getirdiği ulaşım avantajı yanında analiz sonuçları itibariyle toprak yapısı bakımından da süs bitkisi üretimine uygun olduğundan, Süs Bitkileri Üretim Bölgesi kurulması için İl Özel İdaremizce satın alınmıştır. Bu arazi profesyonel anlamda fide üreterek sözleşmeli model yetiştiricilik yaptırmayı taahhüt eden 6 adet firmaya 16 yıl süre ile kiralanmıştır. 2007 yılında kuruluşlarını tamamlayan firmalar, İl Müdürlüğümüzce eğitilen 13 çiftçimiz ile 283 dekar alanda üretim sözleşmesi imzalayarak dikimlerini yaptılar. Alternatif üretim bölgeleri için arazi belirleme çalışmaları devam etmektedir.

Sakarya Valimizin Süs Bitkileri Üretim Bölgesindeki İncelemeleri

Sektörün temel ihtiyaçlarından biri olan eğitim konusunda; eğitici olarak görevlendirilen teknik personelin eğitiminden başlanarak, sözleşmeli üretim yapmak isteyen üreticilerimiz için hazırlanan eğitim programı uygulamaları devam etmektedir. 2005 yılından bu yana devam eden eğitimlerde 850 çiftçi eğitilmiş, 2008 yılında 84 üreticiye sertifika düzenlenerek belgelendirilmiştir.

Dış Mekan Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Projemiz başarı ile hedefine ilerlemektedir. Bu yıl başlatılan sözleşmeli üretim modeli ile hem alan hem de miktar olarak artacak olan üretimimizin değerlendirilebilmesi için planlanan tanıtım alanını oluşturma çalışması projelendirme aşamasındadır.

Ancak üretimimizin yurtdışı piyasalara açılması ve ihtiyaç duyulan üretim materyallerinin ilimizden ithali yönünde gümrüğümüzün yetkilendirilmesi için gerekli olan başta laboratuvar olmak üzere altyapı ve personel eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir.

Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından; çiftçilerin mahallinde bilgilendirilmelerini sağlayarak kırsal alanda yeni tarım tekniklerini ve tarımda teknoloji kullanımını yaygınlaştırmak, tarımsal üretimi geliştirmek, yeni pazar imkanları yaratmak, kırsal kesimde yaşayanların gelir seviyelerini yükseltmek ve işletme gelirlerini arttırmak amacıyla 2004 yılı başında “Köy Merkezli Tarımsal Üretim Destek Projesi” adıyla bir proje başlatılmıştır.

Tarım Danışmanları görev aldıkları süre içerisinde, Bakanlığın uygulamakta olduğu tarımsal politikalarla uyumlu olacak şekilde; doğal varlıkların korunması, tarım arazilerinin ekim ve dikime hazırlanması, bakım, zirai mücadele, hayvan besleme ve ıslahı, hastalıklarla mücadele, hasat ve pazarlama, zirai alet ve makine bakımı gibi temel konularda çiftçileri bilgilendirmeye yönelik eğitim ve yayım çalışmalarında bulunmuşlardır. Tarımla ilgili istatistikleri tutarak, güncelleyerek ve bu amaçlara yönelik hizmet veren kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği halinde hareket etmişlerdir.

31.12.2006 tarihi itibarıyla proje sona ermiş ve bu projeye benzer nitelikte “Kırsal alandan ülke ekonomisine katkısının artırılması ve kırsal toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesi suretiyle bölgeler arası gelişmişlik farkının azaltılması, göç eğilimlerinin istikrarlı bir dinamiğe kavuşturulması, dengeli ve sürdürülebilir kalkınma hedefiyle uyumlu bir nüfus yapısına ulaşılması, çevrenin ve doğal kaynakların korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak” amacıyla Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi (TAR-GEL) projesi başlatılmış olup İlimizde 22 adet Çalışma Grubu belirlenmiştir. Her grupta 1 Grup merkezi ve 4 köy olmak üzere belirlenen çalışma gruplarının 10 tanesine KÖY-MER projesinde Tarım Danışmanı olarak hizmet veren Ziraat Mühendisleri ve Veteriner Hekimler 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/B maddesi kapsamında sözleşmeli personel olarak atanmış olup, diğer 11 grubun 7 tanesine Bakanlıkça merkezi yerleştirme sistemiyle atama yapılmıştır. İlimizde planlanan 22 grubun şu anda 13’ünde Ziraat Mühendisi 8’inde Veteriner Hekim olmak üzere 21 Çalışma Grubunda 21 sözleşmeli personel görev almaktadır.

Meyveciliği Geliştirme Projesi

2008 yılında, malç ve damla sulama şebekesini kuran 99 çiftçide tesis edilen 99 dekar nüvelik çilek bahçesine fide desteği sağlanarak 97.190,28 YTL ,

Hendek İlçesinde; 13 Da alanda 436 adet Trabzon hurması fidanı, 6,5 da alanda 1800 adet Yaban Mersini (Likapa) fidanı alınarak kurulan örnek bahçe tesisleri için 47.355,21 YTL,

Tarım İl Müdürlüğümüzce, ilimizde fındık dikimine izin verilen 4 ilçede kurulu 5 adet demonstrasyon bahçesinde 2008 yıllarında kullanılan zirai mücadele ilaçları bedeli 5.670,00 YTL İl Özel İdare bütçesinden harcanmıştır.

Çilek Bahçesi

Sakarya İlinde Sözleşmeli Personel İstihdam Edilen Grup Merkezleri, Gruplara Bağlı Köyler Ve İstihdam Edilen Personel Bilgileri

İlçesi	Grup Merkezi Köy	Grup Köyleri	Personelin Ünvanı	Bölümü
Merkez	B.Esence	Çökekler Hasanbey Budaklar K.Esence	Zir.Müh.	Bağ Bahçe
Merkez	Kazımpaşa	KuruçeşmeSelahiye Uzunköy Meşeli	Veteriner Hekim	
Merkez	Çaybaşıyeniköy	Kemaliye Ekinli Emirler Hacıköy	Zir.Müh.	Zootekni
Akyazı	Ormanköy	T.Omanköy Çatalköprü K.Orman Yenidoğan	Zir.Müh.	Tarla Bitkileri
Akyazı	Dokurcun	Haydarlar Dedeler Madenler Gökçeler	Vet.Hek.	
Ferizli	Gölkent (belde)	Ceylandere Nalköy Sariahmetler Ağacık	Vet.Hek.	
Geyve	Akdoğan	Çine Günhoşlar Çukurköy Karacaören	Veteriner Hekim	
Geyve	Safibey	Umurbey Çeçeler Çengel Demirler	Zir.Müh.	Bitki Koruma
Hendek	Ortaköy	Martinler Beyköy Yaylaköy Çayırbaşı	Zir.Müh.	Tarla Bitkileri
Hendek	Yeşilyurt	Hacıkışla Soğuksu Sivritepe Paşaköy	Vet.Hek.	
Karasu	Kurudere	Yeşilköy Yenidoğan Paralı Kızılcık	Zir.Müh.	Zootekni
Karasu	Limandere	Tepetarla Kurumeşe Subatağı Yuvalıdere		
K.Pürçek	Hocaköy	Yüksel Teketaban KK.Pürçek Mesudiye	Vet.Hek.	
Kaynarca	Kızılcaali	Habipler Yulaflı Küçükkışla Okçular	Vet.Hek.	
Kaynarca	Yeşilova	Sazlıdere Gafurlar İmamlar Gürpınar	Zir.Müh.	Tarla Bitkileri
Kocaali	Ortaköy	Beyler Karalar Gümüşoluk Açmabaşı	Zir.Müh.	Bitki Koruma
Pamukova	Hayrettin	Pınarlı Bacıköy Oruçlu Paşalar	Zir.Müh.	Bitki Koruma
Pamukova	Özbek	Fevziye Çardak Eğriçay Cihadiye	Zir.Müh.	Bağbahçe
Sapanca	Kurtköy	Kırkpınar Mahmudiye Yanık Dibektaş	Zir.Müh.	Bağ Bahçe
Söğütlü	Akçakamış	İmamlar Fındıklı Beşdeğirmen Kantar	Zir.Müh.	Toprak- Sulama
Taraklı	Mahdumlar	Yeniköy Alballar Esenyurt Kemaller	Vet.Hek.	
Taraklı	Hacıyakup	Sabırlar Hark Doğancıl Poydular	Zir.Müh.	Tarla Bitkileri

Toprak-Yaprak-Su Analiz Laboratuvarı

Laboratuvarımız ilimiz çiftçilerine hizmet vermekle birlikte komşu illerden gelen talepleri de karşılamaktadır. Müdürlüğümüz bünyesinde bulunan Toprak-Yaprak-Su Analiz Laboratuvarında 2008 yılında 1.536 adet toprak, 84 adet su olmak üzere toplam 1.620 adet numune analizi gerçekleştirilmiştir.

Toprak Tahlil Laboratuvarı

Yaprak ve toprak analizleri sonuçlarına göre gübreleme programları hazırlanmakta ve çiftçilerin bu yönde bilinçlendirilmeleri sağlanmakta, sulama suyu analizleri yapılarak sulamaya uygunlukları belirlenmektedir. Toprakta bünye, tuzluluk, PH, kireç, organik madde, alınabilir fosfor ve potasyum, Fe, Mn, Zn, Cu, Ca, Mg. analizleri, yaprakta N, P, K, Ca, Mg, Fe, Mn, Zn, Cu. Analizleri yapılmaktadır. Sulama suyunda tuzluluk, PH, kalsiyum, sodyum, potasyum, magnezyum, klor, karbonat ve bikarbonat analizleri yapılabilmektedir.

Yaprak-Toprak- Su Analiz Laboratuvarı Alet ve Ekipman Listesi,

S.NO	Malzeme cinsi	S.NO	Malzeme cinsi
1.	Alevli ve Atomik Absorbsiyon Spektrofotometresi	11.	Elektriki Kondaktivite (Portatif İletkenlik Ölçer)
2.	Analitik Terazı	12.	Çeker Ocak
3.	Elektronik Hassas Terazı	13.	Masa Üstü Santrifüj
4.	Masa Tipi PH metre	14.	Toprak Kurutma Etüvü
5.	Azot-Protein Tayin Cihazı Yakma Ünitesi	15.	Su Distile Cihazı
6.	Azot-Protein Tayin Cihazı Distilasyon Ünitesi	16.	Kül Fırını
7.	Orbital Çalkalayıcı	17.	Spektrofotometre
8.	Öğütücü	18.	Kalsimetre
9.	Hot Plate (Isıtıcı Tabla)	19.	Küçük Cam Malzeme
10.	Isıtıcı Manyetik Karıştırıcı	20.	Kimyasallar

Laboratuvarında halen 1 ziraat mühendisi, 1 tekniker, 1 teknisyen, 1 laborant ve 1 işçi ile hizmet verilmektedir.

Analize dayalı gübrelemeyi yaygınlaştırarak bölge üreticilerinin bilinçli ve dengeli gübre kullanımını sağlamak, bitki beslemenin gerektirdiği çalışmaları yapmak amaçlanmıştır.

Gübreleme ile yapılmak istenen, topraktan kaldırılan besin maddelerinin tekrar toprağa kazandırılması ve toprakların verim düzeylerinin korunmasının yanında kaliteli ürün almaktır. Bilinçsizce, analize dayanmayan gübreleme sonucunda gereğinden az, fazla ya da tek yönlü yapılan uygulamalar, ürünlerin verim ve kalitesinde bozulmalar olmakta, ekonomik kayıpların yanında toprak-su-bitki kirliliğine neden olarak insan sağlığını da önemli ölçüde tehdit etmektedir. İşte bu nedenlerle gübrelemenin mutlaka toprak ve yaprak analizlerine dayalı olarak yapılması gerekmektedir.

İLÇELERİMİZİN TARIMSAL YAPISI İLE İLGİLİ ÖZET BİLGİLER

Merkez İlçe (Adapazarı)

İlçenin toplam alanı 64 bin 500 hektardır. Yıllık yağış ortalaması 804.3 mm. olup ortalama sıcaklık 14.8 derece civarındadır. İlçe Akova üzerinde kurulmuş olup toprakları alüvyal karakterde, topografik yapısı düz, tarım sahaları taban arazi niteliğindedir. Rakım 31 m. ve 2007 yılı sayımı sonuçlarına göre Merkez İlçe nüfusu 412 bin 994'tür. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Merkez İlçe'nin katkısı % 16,69 dir. İlçede gayrisafı hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
99.427.545	40.892.500	35.414.750	123.685.858	204.293
% 33,18	% 13,65	% 11,82	% 41,28	% 0,07

Tarla bitkileri ekilişleri, başta mısır olmak üzere buğday, şeker pancarı, patates, ekimi yapılan ürünlerdir. Bölgede Burley ve Virginia çeşidi tütünlerin tarımı yapılmakta ve sulanabilir yerlerde II. ürün olarak mısır ve kuru fasulye yetiştirilmektedir.

Sebzecilik ilçede özellikle Dernekkırı ve Kazımpaşa yöresinde önemli bir gelir kaynağıdır. Bu yörelerimizde sebzcilik çok hızlı bir gelişme içerisinde. Domates, pırasa, lahana, marul, havuç, hıyar en fazla ekilişi olan ürünlerdir.

Büyük pazarların yakınlığı ve ekolojinin uygunluğu İl'e büyük avantaj sağlamıştır. Ayrıca İl Müdürlüğümüzün çalışmaları neticesinde son yıllarda örtü altı sebze yetiştiriciliği önemli bir atılım göstermiştir.

Meyvecilikte ise fındık, ayva, kiraz, vişne, erik ve elma ekonomik değere sahip ürünlerdir.

Hayvancılık önemli bir gelir kaynağıdır. hayvan sayısı bakımından diğer ilçelerin başında gelir. Süt ve besi sığırcılığı, koyunculuk, tavukçuluk ve arıcılık diğer tarım kollarıyla beraber yürütülmektedir. Yapılan projeli çalışmalar ile silajlık mısırın ve yem bitkileri ekilişlerinin yaygınlaştırılması, hayvancılığın gelişmesini büyük ölçüde desteklemiştir.

Merkez İlçe'ye bağlı 87 köyde teşkilatlanmış bulunan Adapazarı Çiftçilerine Hizmet Götürme Birliği'nin çalışmaları hayvancılığın gelişmesinde büyük ölçüde etkili olmuştur.

Akyazı İlçesi

İlçenin yüzölçümü 65 bin 400 hektar olup bunun 23 bin 514 hektarı tarım arazisidir. Yıllık yağış ortalaması 800 mm., ortalama sıcaklık 17 derece, rakım 34 m. ve nüfusu 2007 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre köylerle beraber toplam nüfus 83 bin 255'dir. Nüfus bakımından merkez ilçeden sonra en kalabalık ilçemizdir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Akyazı İlçesi'nin katkısı %9,70 dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
35.564.320	1.581.100	41.795.300	94.513.616	657.613
% 2043	% 0,91	% 24,00	% 54,28	% 0,38

Tarımsal üretim İlçe ekonomisinde büyük bir öneme sahiptir. Mısır, buğday, şeker pancarı, patates, yonca, tütün, fasulye tarla bitkilerinde ilk sıraları paylaşmaktadır.

Meyvecilikte fındık en fazla üretim alanına sahiptir. Fındık dışında diğer meyveler aile tüketimini karşılayacak nitelikte olup ekonomik önemi çok azdır.

Sebzecilikte lahana, domates, hıyar en fazla ekilenlerdir.

Akyazı ilçesi orman alanı bakımından zengindir. Toplam alanın yüzde 50'sinden fazlası ormanlık alandır. Başta gürgen olmak üzere, kestane, ıhlamur ve diğer orman ağaçları ile kaplıdır. Kültür kavakçılığı oldukça yaygın olup yaklaşık 3 bin17 hektar kavak dikili alan mevcuttur.

Son yıllarda tarla sebzeçiliği yanında örtü altı sebzeçiliği alanında da Tarım İl Müdürlüğü'nün yaptığı çalışmalar neticesinde hayli mesafe kat edilmiştir. Faal durumda 2,4 hektar sera alanı vardır. Ayrıca ihracata yönelik bilgisayar donanımlı 6 dekar çiçek serası mevcuttur. Bölge II. ürün ekilişlerine uygun olup yaygınlaştırılmaktadır.

Hayvancılık bakımından süt sığırcılığı, koyunculuk ve arıcılık, ile beyaz et sektörü yıldan yıla gelişmektedir. Hayvancılığın geliştirilmesi için suni tohumlama ve tabii tohumlama çalışmalarına önem verilmektedir. Tabii meraların korunarak ıslah edilmesi ve yem bitkileri ekiliş alanlarının artırılmasına çalışılmaktadır.

İlçe turizm yönünden çok zengin bir potansiyele sahip olup yurt genelinde ün yapmış olan kuzuluk kaplıcaları ve yaylalar doğal güzellikler arasındaki alabalık çiftlikleri ve her yıl düzenlenen yayla şenlikleri iç turizme hareket kazandırmaktadır.

Ferizli İlçesi

Toplam alan 16 bin 034 hektardır. Yıllık yağış ortalaması 800 mm, ortalama sıcaklık 16 0C, rakım 150 m, nüfusu 2007 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre 23 bin 491'dir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Ferizli İlçesi'nin katkısı %5,40'dır. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
13.125.430	277.550	28.471.450	54.915.993	61.288
% 13,55	% 0,29	% 29,40	% 56,70	% 0,06

Bitkisel üretim ilçe ekonomisinde büyük bir öneme sahiptir. İşletmelerin tamamına yakını hayvansal üretimin yanında ağırlık olarak yem bitkileri üretimi de yapmaktadır.

Kullanılabilir tarım alanı 9 bin 993 hektardır. İlçede tarla bitkilerinde öncelikle mısır, buğday, şeker pancarı, yonca ve yulaf ekilişi yapılmaktadır.

Sebzecilik aile ihtiyacını karşılayacak kadardır. Ancak son yıllarda örtü altı sebzeçiliğinde çok önemli gelişmeler olmuştur. Halen 36 dekar sera alanı mevcuttur.

Tarım arazilerinin yüzde 40'ı yeraltı ve nehir suları ile sulanabilmektedir. İlçenin orman alanı 4 bin 183 hektar kadardır. Orman bitki örtüsü meşe, kayın, gürgen ağırlıklı baltalık orman niteliğindedir.

Hayvancılık İlçe ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Süt sığırcılığı, besicilik, koyunculuk, tavukçuluk, arıcılık önemli gelir kaynaklarıdır.

İlçede takriben 4 bin 200 tarım işletmesi mevcut olup bunun %60'ının arazi büyüklüğü 30 dekarın altında, %30'u 30-50 dekar, %10'u ise 50 dekar ve yukarısı büyüklüğündedir. Bu işletmelerin çoğunluğunda bitkisel ve hayvansal üretim birlikte yapılmaktadır.

Geyve İlçesi

İlçenin toplam alanı 62 bin 852 hektardır. Yıllık yağış ortalaması 600-800 mm'dir. İklim bakımından Akdeniz-Karadeniz ve karasal iklimin karışımı özelliğini gösterir. Nüfusu 2007 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre 45 bin 923'tür. Bu nüfusun %43'ü ilçe merkezinde, %57'si ise köylerde oturmaktadır. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Geyve İlçesi'nin katkısı % 9,88' dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
20878127	23184010	59063700	74266167	0
% 11,77	% 13,07	% 33,30	% 41,87	0

İlçe ekonomisi %70 nispetinde tarıma dayalı olup tarım iş kollarının çeşitliliği ilk bakışta göze çarpar. Tarla bitkileri, bağ-bahçe bitkileri ve endüstriyel bitkiler ekonomik değer ifade eden uğraşlardır.

İlçede çiftçi aile sayısı 6 bin 400 civarındadır. İlçenin toplam tarım alanı 19 bin 922 hektar olup, bir çiftçi ailesine düşen tarım arazisi miktarı ortalama 20 dekadır.

İlçe meyve ve sebzenin yetiştirildiği önemli bir tarım merkezidir. İklimin ılıman olması turunçgil ve tropikal meyveler dışında bütün bitkilerin yetiştirilmesine imkan sağlamaktadır.

Bitkisel üretimin başında meyvecilik gelmektedir. Çeşit olarak üzüm, elma, ayva, kiraz, şeftali yetiştirilmektedir. Geçmiş yıllarda Avrupa piyasalarında tutulan “Müşküle Üzüümü” eski bağlarda hakim çeşittir. Son yıllarda yeni çeşitlerle kordon sistemi bağ tesis edilmeye başlanmış olması, bağcılığın daha da gelişmesine önemli katkılar sağlayacaktır. Meyvecilikte ekonomik değer ifade eden ürünlerden biri olan limon ayvası da ilçede üretilmekte ve Avrupa piyasalarında tutulmaktadır.

Sebzecilik ilçede önemli bitkisel üretim kollarından biridir. Domates, salçalık biber iç ve dış piyasalarda alıcı bulan sebze türleridir. 30 dekar sera mevcuttur. Tarla bitkilerinden soğan, tütün, ayçiçeği ve şeker pancarı , üretimi yapılan başlıca ürünlerdir.

Geyve’de, İlçe yüzölçümünün büyük bir kısmını ormanlar kaplamaktadır. Hayvancılıkta süt ve besi sığırcılığı, broiler ve yumurta tavukçuluğu, arıcılık, ipekböcekçiliği yapılmaktadır.

Hendek İlçesi

İlçenin yüzölçümü 61 bin hektar’dır. Yıllık yağış ortalaması 800 mm, ortalama sıcaklık 17-18 0C, rakım 130 m., nüfusu 2007 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre ilçenin köylerle beraber toplam nüfusu 74.890’dır. İlçenin % 30’u ova ve düzlük, %70’i ise engebeli ve dağlık alanlardan oluşmaktadır. İlde üretilen toplam tarımsal GSH’ya Hendek İlçesi’nin katkısı %10,20’dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH’sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
13.608.550	6634600	55427150	107329140	146136
% 7,43	% 3,62	% 30,26	% 58,60	% 0,08

Tarımsal ürünler içerisinde ekonomik değere haiz en önemli ürün fındıktır. Diğer ürünler sırasıyla buğday, mısır, patates, tütün, şeker pancarı, soya, soğan ile az miktarda kuru fasulye ve sarımsaktır.

Sebzecilik, genellikle aile işletmeciliği şeklinde yapılmakla birlikte özellikle Adapazarı’na yakın ve ovada kurulu köylerde yaygınlaşmıştır. En çok lahana, salatalık, kabak, ıspanak, patlıcan, marul, taze soğan, bamyas vs. ekilişleri yapılmaktadır. İlçede seracılık gelişmekte olup halen 8 dekar sera alanı mevcuttur.

Meyvecilikte ana ürün fındık olup üretimi yapılan alan 141 bin 564 dekadır. Elma, armut, erik, kiraz, kestane, ceviz, dut, incir, ayva ve vişne diğer yetiştirilen meyvelerdir.

Hayvancılıkta broiler ve yumurta tavukçuluğu önemli bir yere sahiptir.

Toplam alanın yüzde 43’ü orman alanıdır. Kayın, gürgen, kestane, ıhlamur gibi yüksek boylu ağaçlarla birlikte baltalık orman ve çam türü ağaçlar da mevcuttur.

Karapürçek İlçesi

İlçenin toplam alanı 13 bin hektar olup, yağış miktarı 750 mm. civarındadır. Ortalama sıcaklık 15 0C, rakım 84 m.dir. 2007 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre ilçe nüfusu 12 bin 250’dir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH’ya Karapürçek İlçesi’nin katkısı %2,20’dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
1.553.250	350.650	15.440.500	21.296.324	808.778
% 3,94	% 0,89	% 39,14	% 53,98	% 2,05

İlçe ekonomisinin en önemli gelir kaynağı fındık olup 3 bin 540 hektar olan toplam tarım alanı içinde fındık tarımı yapılan alan 2 bin 800 hektardır. Fındık üretimi hem kapladığı alan hem de ilgilendirdiği aile sayısı bakımından diğer üretim kollarından çok daha önemlidir. Ayrıca, mısır, buğday, sebzeçilik ve seracılık değer taşıyan tarım kollarıdır.

İşletme arazilerinin %2'si 100 dekar üzerinde, %13'ü 51-100 dekar, %30'u 21-50 dekar, %50'si 11-20 dekar ve %5'i de 1-10 dekar arasındadır.

Diğer taraftan hayvancılık da ilçe halkının önemli gelir kaynağıdır. Özellikle broiler yetiştiriciliğinden elde edilen gelir, ilçe ekonomisinde önemli bir paya sahiptir. Süt sığırcılığı, arıcılık, ipek böcekçiliği aile işletmeciliği şeklinde yapılmaktadır.

Karasu İlçesi

İlçenin toplam alanı 44 bin 900 hektar'dır. Ortalama sıcaklık 16-17 0C, yıllık yağış 1200 mm. civarında olup her mevsim yağışlıdır. Rakım 20 m., nüfus köylerle beraber 51 bin 596'dır. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Karasu İlçesi'nin katkısı % 10,28'dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
10.334.205	1.786.600	98.325.250	71.353.578	2.638.282
% 5,60	% 0,97	% 53,31	% 38,69	% 1,43

Toplam alanın 30 bin 361 hektarı (%67,62) tarım arazisi, 12 bin 465 hektarı (%27,76) ormanlık alan, 2 bin 074 hektarı (%4,62) ise tarım dışı kullanılan arazilerdir.

Tarla bitkilerinden en fazla mısır, buğday, yulaf, kuru fasulye, yem bitkileri, şeker pancarı, patates ekilişleri yapılmaktadır.

Fındık, ilçenin en fazla gelir getiren ürünü olup rakımı yüksek köylerde tek üründür. Meyvecilik, aile tüketiminin dışında gelir getirici değildir. Nispi rutubetin yüksek olması meyve yetiştiriciliğinde üretim maliyetini artırmakta ve mücadele hizmetleri netice vermemektedir. Bu nedenle fındık tek ürün olarak yetiştirilmektedir.

Sebzeçilik alanında üretim yöre ihtiyacını karşılayacak kadar yapılmaktadır. Ancak son yıllarda sera sebzeçiliği (hıyar-marul) alanında gelişmeler olmuştur. Hali hazırda 90 üretici 122 sera ile 39 dekar alanda sera sebzeçiliği yapılmaktadır.

Hayvancılık oldukça gelişmiştir. Karapınar köyünde kurulu TİGEM'e bağlı Karasu Tarım İşletmesi Müdürlüğünün olması ve Tarım İl Müdürlüğü çalışmalarıyla yörede yerli ırk popülasyonu oldukça azalma göstermiş, yerini kültür ırkı almıştır. Koyunculuk, tavukçuluk, arıcılık diğer gelir kaynakları olarak yapılmaktadır.

Kavakçılık, taban arazilerde önemli yer işgal eder. Tarla alanının 1/10 inden fazladır. Ormanlık alan toplam alanın yüzde 27'sini teşkil eder. Kayın, gürgen, kestane, ıhlamur, meşe ve çam ormanları mevcuttur.

İlçemizde mevcut 8 bin civarında çiftçi ailesinin %50'si 10 dekar veya daha az toprağa, %37'si 10-15 dekar, %10'u 15-50 dekar, %13'ü de 50-100 dekar araziye sahiptir.

Kaynarca ilçesi

İlçenin yüzölçümü 33 bin 880 hektardır. Yıllık ortalama yağış 600-800 mm arasında değişiklik gösterir. Ortalama sıcaklık 14 0C, rakım 50 m. dir. İlçe nüfusu köyler dahil 23 bin 366'dır. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya İlçenin katkısı %13,78'dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
32.607.400	10.570.000	16.171.400	187.199.611	849.637
% 13,18	% 4,27	% 6,54	% 75,67	% 0,34

Tarım işletmelerinin %24'ü 0-20 dekar, %29'u 21-50 dekar, %35'i 51-100 dekar arası, %12'sinin ise 100 dekarın üzerinde araziye sahiptir. İlçe çiftçilerinin %70'i geçimini bitkisel üretimle sağlamaktadır. Bu nedenle bitkisel üretim ilçede öncelik arz eder. 18 bin 818 hektar arazide 3 bin 956 çiftçi ailesi bitkisel üretim yapmaktadır. İklimin uygun olması nedeniyle hububat hasadından sonra ikinci ürün olarak mısır ve beyaz lahana üretimi yapılmaktadır. Son yıllarda sebzeçiliğin iyi gelir getirmesi ve pazarlama probleminin olmaması sivri biber, ıspanak, marul ve beyaz lahana üretimini arttırmıştır.

İlçede önem taşıyan ikinci faaliyet ise hayvancılıktır. Bu faaliyet çerçevesinde özellikle süt sığırcılığı ile son yıllarda broiler tavukçuluk yapılmaktadır. Yörede tavukçuluk faaliyetlerinin ivme kazanmasında, ilçede kurulmuş olan özel entegre tavukçuluk işletmesinin rolü büyüktür. İlçenin toplam alanının yüzde 25'i ormanla kaplıdır.

Kocaali İlçesi

28 bin 631 hektar alana sahip olan İlçe, Karadeniz'e paralel devam eden dağların eteğinde kurulmuş olup, arazisi engebelidir. İklimi ılıman ve yağışlıdır. Yıllık ortalama yağış 850 mm, rakım 20 m. dir. İlçenin köylerle beraber toplam nüfusu 24 bin 521'dir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Kocaali İlçesi'nin katkısı % 6,97'dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
1.324.750	614050	98280600	23.781.651	1.186.249
% 1,06	% 0,49	% 78,51	% 19,00	% 0,95

Tarımsal faaliyet yapılan 18 bin 306 hektar büyüklükteki alanın yaklaşık %95'ini fındık bahçeleri oluşturduğundan tarım işletmeleri fındığa dayalıdır. Diğer tarımsal faaliyetler aile ihtiyacına yöneliktir. İlçede fındık üretiminin ilk sırayı almış olmasının nedeni, arazinin engebeli olmasıdır. Yıllık 17 bin 596 ton fındık üretimi ile Sakarya İli'nin en çok fındık üreten ilçesidir. Fındık üretiminin dışındaki üretimin ekonomik değeri yoktur.

İlçede hayvancılık gelişme eğilimindedir. Son yıllarda et tavukçuluğuna yönelik işletmeler kurulmaktadır. Büyükbaş hayvancılık ise aile ihtiyacını karşılayacak düzeydedir.

Toplam İlçe alanının yüzde 27'sini ormanlar oluşturmaktadır.

Pamukova İlçesi

İlçenin toplam alanı 29 bin 300 hektardır. Yıllık yağış ortalaması 600-800 mm, nispi nem yüzde 65-70, rakım 100 m. dir. Toplam nüfus 25 bin 767'dir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Pamukova İlçesi'nin katkısı % 5,94'tür. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
7.413.610	24.262.500	51.682.000	23.170.045	73.068
% 6,95	% 22,76	% 48,48	% 21,74	% 0,07

Adını aldığı ova üzerinde kurulan ilçe hem dağlık ve hem de ovalık alanların özelliğini birlikte bulundurmaktadır. Dağlık kesimde arazi polikültür tarıma uygun olmadığından kışlık hububat ekimleri ve hayvancılık yapılmaktadır. Ovada toprak alüvyal karakterde olup, iklim ılıman ve yağışlıdır. Yağışlar mevsimlere dengeli dağılmadığından tarımsal faaliyetler sulamaya dayalı olarak yürütülmektedir. İlçenin Karadeniz ile karasal iklim arasında geçit iklim şartlarına sahip olması ve güneşli gün sayısının ilin diğer kesimlerinden fazlalığı nedeniyle ürün çeşitliliği zenginleşmiştir. Seracılık yönünden en gelişmiş ilçemizdir. Halen 110 dekar sera alanı mevcuttur.

İlçede tarım işletmeleri küçük aile işletmeciliği şeklinde olup arazi çok parçalıdır, aile başına düşen arazi büyüklüğü 5-50 dekar arasında değişmektedir. Yetiştiriciliği yapılan ana ürünler buğday, şekerpancarı, soğan, salçalık biber, domates, üzüm, ayva ve şeftalidir. Yeni tesis bağcılıkta yüksek sistem telli terbiye usulüne doğru yönelme olmuştur.

İlçede, sistemli kapama meyve bahçeleri mevcuttur. Başta şeftali olmak üzere ayva, elma, armut ve kiraz yetiştirilmekte, fidanlarda bodur ve yarı bodur tipler tercih edilmektedir. Ayrıca açıkta sebze yetiştiriciliği önemli boyutlardadır. Domates ve salçalık biber ile kuru soğan önemli yer tutmaktadır. Özellikle kuru soğan yurt dışına pazarlanmaktadır.

İstanbul ve İzmit gibi büyük tüketim merkezlerine yakınlığı, yetiştiriciyi son yıllarda sera sebzeçiliğine yöneltmiştir. Dağ köylerinde hayvancılık ağırlıkta olup, floranın uygunluğu arıcılığı da teşvik edici özellik arz etmektedir

Sapanca İlçesi

İlçenin toplam alanı 15 bin 300 hektar, rakım 37 m., nüfusu 35 bin 551 kişidir. İlçenin konumu dağlık ve engebeli bir yapıya sahiptir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Sapanca İlçesi'nin katkısı % 1,40'dır. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
38.650	17.500	13.445.950	11.244.744	426.629
% 0,15	% 0,07	% 53,41	% 44,67	% 1,69

İlçenin gittikçe azalan tarım alanları 1338 hektar olup büyük kısmında meyvecilik yapılmaktadır. Başta armut, elma, kiraz, erik ve şeftali olmakla beraber Trabzon hurması ve kivi bahçeleri tesisi hızla artmaktadır.

Topografik yapının dağlık ve engebeli olması tarım arazilerinin azlığına neden olmaktadır. Arazilerin en iyi şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla yönelik olarak son yıllarda seracılık faaliyetleri yaygınlaşmaktadır.

İlçenin konumu itibariyle turizm, önemli bir faaliyet alanı olmuştur. Turizme yönelik el sanatları, çiçekçilik, kültür mantarı ve kültür balıkçılığı sektör olarak benimsenmiştir.

İlçede son yıllarda fidancılık ve dış mekan süs bitkileri yetiştiriciliği büyük bir gelişme göstermektedir. Bu sektörde yetiştiricilikten pazarlamaya kadar organizasyon sağlanması amacıyla Dış Mekan Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Kooperatifi kurulmuştur.

Hayvancılık, tavukçuluk, arıcılık, ilçenin diğer tarım kollarıdır. Buna ek olarak İngiliz ve Arap yarış atı yetiştiriciliği yapılmaktadır.

İlçenin yüzölçümünün yüzde 64'ünü orman teşkil etmekte ve bitki örtüsünü kayın, gürgen, kestane, çınar, akçağaç, meşe, kocayemiş, ardıç gibi ağaçlar oluşturmaktadır.

Söğütlü İlçesi

İlçenin yüzölçümü 14 bin 100 hektar olup bunun 9 bin 490 hektarı kullanılabilir tarım arazisidir. İklim ve toprak yapısı bakımından Merkez İlçe'ye benzerliği fazladır. Rakım 31 m., 2007 nüfus sayımı sonuçlarına göre ilçe nüfusu köylerle beraber 14 bin 115 kişidir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Söğütlü İlçesi'nin katkısı % 3,42'dir. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
18.350.300	333.500	4.854.200	37.881.620	0
% 29,88	% 0,54	% 7,90	% 61,68	% 0

Mısır, buğday, şekerpancarı, ayçiçeği, soğan, patates, arpa, ağırlıklı tarım ürünleridir. Yamaç arazilerde fındık önemli bir gelir kaynağıdır. Sera alanları 6,7 dekadır.

Hayvancılıkta özellikle süt sığırcılığının en çok geliştiği ilçelerimizden birisidir. Hayvan başına elde edilen süt verimi, il ortalamasının üzerindedir. Diğer geçim kaynakları koyunculuk, tavukçuluk ve arıcılıktır. İlçede silajlık mısır ekimi oldukça yaygınlaşmıştır.

Tarım işletmelerinin arazi büyüklükleri %29'u 1-10 dekar, %23'ü 11-20 dekar, % 35'i 21-50 dekar, %11 i 51-100 dekar, %2 si 101-200 dekar arasındadır.

Taraklı İlçesi

İlçenin toplam alanı 33 bin 400 hektar olup coğrafi yapı dağlık ve ormanlıktır. Rakım 450 m.dir. İklim, yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlıdır. İlçenin köylerle beraber toplam nüfusu 9 bin 212 dir. İlde üretilen toplam tarımsal GSH'ya Taraklı İlçesi'nin katkısı % 4,13'tür. İlçede gayrisafi hasıla ve üretimdeki payları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

İlçenin Tarımsal GSH'sının alt sektörlere göre dağılımı (TL), 2008

Tarla Bitkileri Üretimi	Sebze Üretimi	Meyve Üretimi	Hayvansal Üretim	Su Ürünleri
8.680.190	1.295.500	8.840.550	55.088.399	146.136
% 11,72	% 1,75	% 11,94	% 74,39	% 0,20

Toplam alanın 9 bin 70 hektarı tarım, 18 bin 490 hektarı orman ve fundalık, 5 bin 190 hektarı çayır ve mera, 650 hektarı da tarım dışı alandır. Arazi yapısı engebeli olup ilçenin toplam yüzölçümünün %30'unu teşkil eden tarım arazilerinin dağılımı küçük işletmeler şeklindedir. 1600 civarında çiftçi ailesinin çok büyük çoğunluğu 70 dekarın altında araziye sahiptir. Tarla ürünleri olarak başta buğday, ayçiçeği, arpa ve nohut olmakla birlikte ilçede meyvecilik de önemlidir. Ayva, fındık, vişne, elma, kiraz, ceviz ve bağ, yetiştirilen ürünlerdir.

Taraklı, ilçede bulunan Osmanlı dönemine ait ahşap evleriyle mükemmel bir turizm potansiyeline sahiptir.

Yörenin ormanlarla kaplı olması nedeniyle, bölgede tarakçılık, kaşıkçılık gibi ağaç el işleri çok gelişmiştir. İlçede hayvancılık da önemli bir potansiyele sahiptir. Koyunculuk, sığırcılık, tavukçuluk ve arıcılık başlıca geçim kaynağıdır. Son yıllarda et tavukçuluğu büyük atılım yapmıştır. İlçe alanının yüzde 66'sını orman kaplamaktadır. Bunun da büyük kısmını çam ormanları oluşturmaktadır.

TARIM VE HAYVANCILIĞIN SAKARYA'DA MEVCUT DURUMU, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mevcut Durum

Ülkemiz ve Bölgemiz ekonomisinin temel taşlarından birini oluşturan tarım, İlimizde de ekonomik ve sosyal hayattaki yeri bakımından önemli bir sektördür. İlimiz büyük kentlere yakınlığı ve ulaşımındaki kolaylıkları sayesinde coğrafi avantajlara sahip konumdadır.

İlin yüzölçümü; iz düşüm alanı olarak 481 bin 700 hektar, topografik olarak 501 bin 500 hektardır. Merkez İlçe'nin rakımı 31 metredir.

Sakarya havzasında yer alan İlimizde Marmara ve Batı Karadeniz Bölgelerinin iklim özellikleri hüküm sürmektedir. Uzun yıllar itibari ile yıllık yağış ortalaması 840,6 mm., güneşli gün sayısı 66 dır.

İlimizde toplam izdüşüm alanın %51' ini kapsayan 245 bin 356 hektar tarım alanı mevcuttur. Bu alanlar yaklaşık 60 bin çiftçi ailesi tarafından kullanılmakta ve işletme başına ortalama 41 dekar arazi görünmesine rağmen, işletmelerin ancak %21 i 50 dekarın üzerinde arazi varlığına sahiptir. Tarım yapılan alanların 109 bin 625 hektar kısmında tarla bitkileri, 9 bin 240 hektar alanda sebzeçilik, 6 bin 757 hektar alanda meyvecilik, 68 bin 563 hektar alanda fındık yetiştiriciliği, 3 bin 599 hektarlık alanda bağcılık, 8 bin 750 hektar alanda kavakçılık ve 417 hektar alanda ise zeytincilik yapılmaktadır. İlimizin tarımsal yapısı polikültür bir özellik göstermekte, ülkemizde yetiştirilebilen birçok ürün ilimizde de yetiştirilebilmektedir.

Ülke genelinde tarım sektörü 2008 yılı GSMH içinde %7,5'lik payla dördüncü sırada yer almakta iken, diğer sektörler karşısında sanayinin tartışılmaz üstünlüğü görülen Marmara bölgesinin bir ili olan Sakarya'da %24'lük payla tarım sektörünün üstünlüğü çok açık biçimde görülmektedir. Tarımsal üretim değeri bu yılın cari fiyatlarına göre 1 milyar 794 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu değer diğer sektörlerle göre dağılımına baktığımızda %49,5'lik bir payla hayvansal üretim ilk sırada yer almaktadır. Bunu %29,4'lük oranla meyve üretimi, %14,6'lık oranla tarla bitkileri üretimi ve %6,2'lik oranla sebze üretimi izlemektedir.

2008 yılında bir işletme başına düşen GSH 30 bin 155 TL.'dir. İşletmelerdeki ortalama fert sayısının 5,5 olduğu varsayıldığında fert başına düşen GSH 5 bin 483 TL olmaktadır.

İlin güneyinde yer alan ilçelerimizde sebzeçilik ve çeşitli meyveler, orta kesimde başta mısır olmak üzere tarla ziraatı ve sebzeçilik, kuzeye gidildikçe fındık tarımının öne çıktığı görülmekle birlikte, il genelinde hayvancılık yaygın olarak yapılmaktadır. İl tarım alanlarının %44,65 inde tarla tarımı yapılmaktadır.

İlimizde toplam tarım alanının %28,31 inde fındık yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bu alandan elde edilen fındık geliri, tarımdan elde edilen gelirin %21'i, meyvecilikten elde edilen toplam gelirin %70'i kadardır. Buradan da anlaşılacağı üzere fındık, ilin tarımında ve ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. 2844 Sayılı Fındık Üretim Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesi Hakkındaki Kanun gereği fındık üretimi yapan üreticilerin verdikleri beyannamelere göre;

İlimizde kayıtlı toplam 69.450 hektar fındık alanı mevcuttur. 2008 yılında 115 bin 432 ton fındık üretimi olmuştur. Periyodisiteye bağlı olarak yılda 60 bin ton ile 120 bin ton arasında değişmektedir.

2008 yılında ilimizde mısır ekim alanı 48 bin 887 hektar olup üretim miktarı 392 bin 905 ton'dur. Mısır insan gıdası ve hayvan yemi olarak kullanılmasının yanı sıra sanayide de alkol, ispirto, yağ, ırmik vs. gibi ürünlerin üretiminde hammadde olarak kullanılmaktadır.

Mısır ekimi Merkez, Akyazı, Söğütlü ve Ferizli ilçelerinde ağırlıklı olarak yapılmaktadır. Ülke ihtiyaçları ve taleplerin karşılanması bakımından, ekimi ilk ürün ve II. ürün şeklinde yapılmakta ve ilimizde genellikle ilk ürün olarak ekilmektedir. II. ürün mısır ekilişleri ise silajlık yem yapımında ve "haşlamalık, kebablık" tabir edilen şekilde değerlendirilmektedir.

İlimizde şeker pancarı 2008 yılında 4 bin 856 hektar alanda, 273 bin 845 ton ürün alınmıştır. Şeker pancarının ağırlıklı olarak ekildiği ilçeler Merkez, Söğütlü, Akyazı ve Pamukova'dır. Rotasyondaki ve hayvan beslemedeki yeri ile halen önemini koruyan bir üründür.

İlimizde hayvan beslemede önemli bir yeri olan yem bitkilerinden özellikle silajlık mısır, yonca, fiğ ve korunga ekilişleri dikkat çekmektedir. İlimizde 2007 yılında yem bitkileri ekilişleri 21 bin 526 ha. alanda 492 bin 918 ton olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında yem bitkileri ekilişi 23 bin 125 ha. alanda 547 bin 080 ton olarak gerçekleşmiştir.

4342 sayılı Mera Kanununun uygulamaya girdiği tarihten itibaren İlimizde Mera Komisyonu ve Sapanca ve Kaynarca İlçeleri Merkezden yürütülmek üzere toplam 11 İlçede Mera Teknik Ekipleri oluşturulmuş ve 4 yıl içerisinde Mera Tespitleri 13 İlçede, 525 yerleşim yerinde % 98 tamamlanmıştır.

2008 yılında Hendek İlçesinin 14 köyünde 82 adet parselde 250 Ha., Karasu İlçesinin 1 köyünde 6 parselde 67,5 Ha., Karapürçek İlçesinde 2 köyde 4 parselde 26,3 Ha. toplam 92 parselde 344 Ha. alanda meranın aplikasyon ve harita yapımı işlemi ihale edilmiş ve çalışmalar tamamlanmıştır. Bugüne kadar toplam 11 ilçe de 173 köyde haritalanan alan 6.340 Ha'dır. 2008 yılı itibarıyla de mera alanlarının %86,5'inin haritalandırma işlemi tamamlanmıştır. İlde kaba yem açığının giderilmesi, hayvancılığın geliştirilmesi için mera ıslah çalışmalarına devam edilmesi temel hedeflerimizden birisidir.

Her ilçemizde sebze üretimi yapılmakla birlikte Pamukova, Geyve, Adapazarı, Söğütlü ve Hendek İlçeleri ticari anlamda sebzeçiliğin sürdürüldüğü yerlerdir. Bu ilçeler büyük tüketim merkezlerine yakınlıklarının da avantajını kullanmakta, iç tüketimin yanında il dışı talepleri de karşılamaya yönelik bir sebzeçilik çalışması içindedirler. İlimizde ticari amaçlı tarla sebzeçiliği yapılan toplam alan 9 bin 344 hektar olup, ayrıca meyve bahçelerinde ara ziraat olarak da sebzeçilik yapılmaktadır. Örtü altı yetiştiricilik 363 dekar alana yayılmıştır.

Mevcut durumda ilin tarımsal üretim değeri içerisinde %49,5 lik değere sahip olan hayvancılığın gelişmiş ülkelerde olduğu gibi GSH dan aldığı payın %60 dolaylarına çıkarılabilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir. İlimizde 125 bin 491 adet büyük baş, 36 bin 644 adet küçükbaş ve 17 milyon adet/devre broiler hayvan varlığı bulunmaktadır. Büyük baş hayvan varlığının %88'i saf kültür ırkı ve kültür melezidir.

İlimizde broiler tavukçuluk işletmeleri genellikle Kaynarca, Akyazı, Merkez ve Hendek ilçelerinde yoğunlaşmış olup gerek kapasite gerekse teknoloji bakımından son derece gelişmiştir. Bunun yanı sıra İlimizde yumurta tavukçuluğu işletmeleri mevcuttur.

Bu hayvan varlığı ile 2008 yılında 206.363,760 ton süt, 14.859,728 bin ton kırmızı et, 175.683,090 ton beyaz et ve 190.803.550 adet yumurta üretimi gerçekleşmiştir.

İlimizde hayvan başına verim ortalaması ülke ortalamasından yüksek olmasına rağmen, bu verimin katma değerini elde etmede yeterli gelişme sağlanamamıştır. Irk ıslahı konusunda %88 oranında başarı sağlanmış olmakla birlikte kalan bölümün de ıslahı gerekmektedir.

Kaba yem açığının gidermede yem bitkileri üretimi ve silaj kullanımında sağlanan gelişme henüz yeterli değildir. Hayvan sağlığı konularında ciddi tedbirlere ihtiyaç vardır.

Karkas et verimi ülkemizde 180-200 kg. arasında iken, ilimiz 260 kg.dır. Ancak bu verim AB ülkelerinde 400 kg.dır.

Bir laktasyonda ortalama süt verimi Türkiye’de 1700-1800 kg. civarında iken ilimizde ortalama 3900 kg. verim alınabilmektedir. Soy kütüğüne kayıtlı işletmelerde ise 5000 kg.dır. Avrupa Birliği’nde bir laktasyondaki verim ortalaması 6500 kg. iken Amerika Birleşik Devletlerinde 7500 kg.dır. Bir başka ifadeyle il verimimiz ülke ortalamasının üzerinde olmakla birlikte alınması gereken çok yolumuz vardır.

Sektörün üretim değerinden daha yüksek pay alması için, verimlilik ilkeleri doğrultusunda tarıma dayalı sanayi tesislerinin geliştirilmesi yanında ırk ıslahı, kaliteli yem temini ve hayvan sağlığı hizmetlerine önem verilmeli, sağlıklı damızlık yetiştirmeye sağlıklı ürün üretmeye özen gösterilmelidir.

İlimiz hayvancılığını geliştirilmeye yönelik çalışmalardan biri olan Dış Kaynaklı Hayvancılık Projesi kapsamında, Ön soy kütüğünde 59 bin 756 adet hayvan, Soy kütüğünde 20 bin 351 baş hayvan kayıt altına alınmıştır.

2008 yılı verilerine göre ilimiz genelinde 1107 adet bal üreticisinde 57.389 adet fenni kovan bulunmakta olup bu kovanlardan elde edilen ortalama süzme bal üretimi 1.147 tondur.

İklim ve konumu itibariyle özellikle dış mekan süs bitkisi üretimine uygun olan ilimizde sektör hızla gelişmektedir.

1997 yılında 14 işletmede 65 dekar olan süs fidanı üretimi, 2008 yılında 347 işletmede 6.567dekar alana yayılmıştır. Henüz ruhsatlandırma işlemleri devam eden ve 2008 yılında süs bitkileri eğitimlerimize katılıp üretime başlayanlarla beraber dış mekan süs bitkisi toplam üretim alanının 12.000 dekara yaklaştığı tahmin edilmektedir.

2008 yılı Çiftçi Kayıt Sistemi çalışmaları doğrultusunda müracaatlar 20.10.2008 tarihi itibariyle sona ermiştir. 30.057 çiftçi ve toplam 960.438 dekar alan kayıt altına alınmış olup 6.565.919 TL tutarında destekleme tahakkuk ettirilmiştir. Alınan bu kayıtlar doğrultusunda çiftçilerimize Mazot ve Kimyevi Gübre Desteklemesi de yapılmıştır.

Bakanlığımızca uygulanan; mazot, sun’i Tohumlama, damızlık gebe düve, süt teşvik primi, süzme bal teşvik primi, yem bitkisi, sun’i tohumlamadan doğan buzağı, alternatif ürün, dane mısır-ayçiçeği, su ürünleri üretimi primi, enerji desteği kapsamında Sakarya İlinde 2007 yılında toplam 40 milyon 957 bin 349 TL ödenmiş, 2008 yılında ise toplam olarak 17 milyon 459 bin 508 TL teşvik ve destekleme primi tahakkuk ettirilmiştir.

01.01.2004 tarihinde Köy Merkezli Tarımsal Üretime Destek Projesi adıyla başlatılan proje 2006 yılı sonunda tamamlanmış, 01.01.2007 tarihinden itibaren bu projenin devamı niteliğinde aynı

amaçları yerine getirmek ve hizmetleri mahallinde yürütmek amacıyla Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi (TAR-GEL) başlatılmıştır. Köy Merkezli Tarımsal Üretime Destek Projesinde görevli Ziraat Mühendisi ve Veteriner Hekimler yeni projede görevlendirilmiş ve Bakanlık tarafından 657 sayılı kanunun 4/b maddesi çerçevesinde yapılan yeni görevlendirmelerle ilimizde 13 Ziraat Mühendisi ve 8 Veteriner Hekim 5'er köyden oluşan Çalışma Gruplarında hizmetlerini yürütmektedirler.

İlimiz dahilinde; 1 adet Pancar Ekicileri kooperatifi, 2 adet Su ürünleri Kooperatifi, 124 adet Tarımsal kalkınma Kooperatifi olmak üzere toplam 127 adet Tarımsal Amaçlı Kooperatif bulunmaktadır. 2008 yılı içerisinde 2 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin kuruluşu gerçekleşmiştir Sakarya ili genelinde 28 adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifinde 32 proje uygulanmıştır.

İlimiz tarımında önemli bir yer tutan Aşağı Sakarya Ovasında, tarımsal faaliyeti kısıtlayacak düzeyde parçalılık, drenaj ve sulama suyu yetersizliği problemleri görülmekte olup bu sorunların ortadan kaldırılması amacıyla başta Dernekkırı köyleri olmak üzere tüm Akovayı kapsayan 59 bin hektar alanda öngörülen toplulaştırma, sulama, drenaj ve tarla içi geliştirme hizmetlerini kapsayan bir proje uygulanmak üzere beklenmektedir.

İlimizde 28 bin dekar bağ, 180 bin ağaç elma, 465 bin ağaç ayva ve 16 bin ağaç kiraz alanına yönelik elektronik sistemlerle tahmin ve erken uyarı çalışmaları yürütülmektedir.

Usulüne uygun bir gübrelemenin yapılması ve bu anlamda önemli miktarda gübre tasarrufunun sağlanabilmesi amacıyla İl Müdürlüğümüzün Yaprak-Toprak ve Su Analiz Laboratuvarında 2008 yılında 1.536 adet toprak, 84 adet su olmak üzere toplam 1.620 adet numune analizi gerçekleştirilmiştir.

Önemli Hedef ve Öneriler

İl Master Plan çalışmalarının öne çıkardığı hedefler doğrultusunda başlatılan projelerden henüz uygulanamayanların hızla kaynak bulunarak ele alınması gerekmektedir. Öne çıkanlar proje konuları şöyle özetlenebilmektedir:

Hayvancılıkta çok küçülmüş işletme ölçeği en ciddi kısıtlayıcı faktör olup, ilimizde hayvancılığın geliştirilmesi amacıyla işletme başına 25 sağmal ineği hedefleyerek hazırlanan 400 işletme ve 10 bin başlık "Sakarya Entegre Süt Sığırcılığı Projesi" nin uygulamaya geçmesi gerekmektedir.

Modern hayvan park pazar yeri ile hayvan borsası ilin önemli bir ihtiyacı olarak öne çıkmaktadır. Yeni hayvan pazarı için yer temini yapılmıştır. Bir an önce işlerlik kazanması için başta Büyükşehir Belediyesi ve Ticaret Borsası ile işbirliği halinde çalışmalar yürütülmektedir.

Mer'a tespit, tahdit ve aplikasyon çalışmaları son aşamasına gelmiştir. Bundan sonra da mer'a ıslahına yönelik çalışmalarımız başlamış olup devam edilmesi önem arz etmektedir.

Küçülmüş ve parçalanmış tarım arazilerinin verimlilik ilkeleri doğrultusunda işletilmesine imkan vermek amacıyla İlimizde 59 bin hektarlık alanı kaplayan "Sakarya Ovası Arazi Topplulaştırma, Sulama, Drenaj ve Tarla İçi Hizmetleri Geliştirme Projesi" hazırlanmıştır. Bu kapsamda ovada yer alan 16 köyün muvafakatleri alınarak proje DPT'na sunulmuş ve ihale aşamasına getirilmiştir. Bu projenin bir an önce uygulamaya konulması ve benzeri projelerin devamı gerekmektedir.

İlimizde tarıma elverişli araziler ile tarım dışı araziler iç içe bulunmakta olup bu durum tarım ile sanayinin birlikte geliştirilmesine imkan sağlamaktadır. Toprak ve Arazi Kullanımı Kanununun hükümleri doğrultusunda başta tarım arazileri olmak üzere doğal kaynakları koruyarak tarım ile sanayinin birlikte geliştirilmesini destekleyen projeler öncelikli hedefimizdir.

Bitki deseni ve iklim şartlarında meydana gelen değişiklikler sulama ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Mevcut su kaynaklarının verimli kullanılabilmesi için başlatılan çalışmalar projelendirme aşamasına gelmiştir. Sulama önceliği belirlenen ürün gruplarında uygulanmak üzere damlama ve ağaç altı yağmurlama sistemleri şeklinde hazırlanarak uygulamaya başlanan bu projelere yapılan desteğin sürdürülmesi gerekmektedir.

Tarımsal ürünlere katma değer kazandırmak için başta fındık ve mısır olmak üzere hakim ekiliş ve üretimi yapılan ürünlere yönelik işleme, değerlendirme ve pazarlama ile birlikte istihdam sağlayacak tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi yönünde projeler teşvik edilerek uygulamaya konulmalıdır.

İlde Avrupa Birliği standartlarına uygun hijyenik kesim ve et ürünleri üretimi yapacak yeni et sanayi işletmelerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Hayvansal üretimin sanayi ile entegrasyonu istenilen seviyede değildir. Beyaz et üretiminde sanayici üretici entegrasyonu büyük ölçüde sağlanmasına karşılık kırmızı et ve süt için aynı şeyi söylemek mümkün değildir.

Dış Mekan Süs Bitkileri Üretimini Geliştirme Projemiz başarı ile hedefine ilerlemektedir. 2007 yılı son baharından itibaren başlatılarak sözleşmeli üretim modeli ile hem alan hem de miktar olarak artacak olan üretimimizin değerlendirilebilmesi için planlanan tanıtım ve fuar alanını oluşturma çalışması projelendirme aşamasındadır. Ancak üretimimizin yurtdışı piyasalara açılması ve ihtiyaç duyulan üretim materyallerinin ilimizden ithali yönünde gümrüğümüzün yetkilendirilmesi için gerekli olan başta labotatuvar olmak üzere altyapı ve personel eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir.

İlimizdeki uygun havzalarda ekolojik tarım üretim işletmeleri çoğalmaktadır. Ancak ilimiz açısından önemli bulduğumuz iyi tarım uygulamalarının eğitim ve organizasyon alt yapısı bir an önce tamamlanarak hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Tüketici sağlığının en iyi şekilde korunması hedef alınarak yeterli düzeyde ve güvenli gıda arzını sağlamak amacı ile Fındıkta aflatoksin, çiğ süt, bal, kanatlılar ve su ürünlerinde kalıntı; Sebze ve meyvelerde pestisit ile Gıda Maddelerinde Radyoaktif Kalıntı İzleme Projeleri ve Gıda Kontrolü çalışmaları programlı ve düzenli olarak yürütülmektedir.